

OP DE HOOGTE
Een studie naar het werken op hoogte

- eindrapport -

drs. R. Tap
dr. C. van Rij

Amsterdam, juli 2006
Regioplan publicatienr. 1366

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
Fax : +31 (0)20 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan
Beleidsonderzoek in opdracht van de Directie
Arbeidsomstandigheden van het Ministerie van
Sociale Zaken

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	I
Management Summary.....	V
1 Inleiding.....	1
1.1 Aanleiding en doel van het onderzoek.....	1
1.2 Onderzoeksvragen	1
1.3 Aanpak.....	3
1.4 Leeswijzer	5
2 Regelgeving en praktijk.....	7
2.1 Wet- en regelgeving	7
2.2 Huidige situatie voor werken op hoogte.....	10
2.3 Resumerend	15
3 Bedrijven over de richtlijn	17
3.1 Bekendheid richtlijn Werken op hoogte.....	17
3.2 Effecten richtlijn Werken op hoogte op valgevaar	23
3.3 Resumerend	26
4 Nalevingsgeneigdheid van bedrijven.....	29
4.1 De Tafel van elf.....	29
4.2 Spontane naleving	30
4.3 Controle en sanctie.....	36
4.4 Sleutelrespondenten over de nalevingsgeneigdheid	40
4.5 Resumerend	43
5 Antwoord onderzoeksvragen en conclusies	47
5.1 Beantwoording onderzoeksvragen	47
5.2 Hoe zit het met de nalevingsgeneigdheid van bedrijven	52
5.3 Conclusies	53
Geraadpleegde literatuur	55
Bijlagen.....	57
Bijlage 1 Responsverantwoording	59
Bijlage 2 Telefonische vragenlijst	61
Bijlage 3 Tabellen	73
Bijlage 4 Respondenten	99

SAMENVATTING

Achtergrond en aanpak

De Europese richtlijn Werken op hoogte wordt op 15 juli 2006 van kracht. Deze richtlijn stelt beperkingen aan het gebruik van minder veilige arbeidsmiddelen zoals trappen, ladders en touwen. Op basis van een risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E) moet voortaan worden bekeken welk arbeidsmiddel het beste kan worden gebruikt. De richtlijn voor Werken op hoogte is in Nederland voor het gebruik van ladders en trappen uitgewerkt in de leidraad Veilig werken op hoogte. De leidraad biedt een praktische uitwerking van de richtlijn. De leidraad is opgesteld op initiatief van het VNO-NCW in samenspraak met de sociale partners. Met het van kracht worden van de richtlijn heeft de directie Arbeidsomstandigheden van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) besloten om een onderzoek te verrichten naar de stand van zaken rond werken op hoogte.

In dit onderzoek speelden de volgende vragen een rol:

- Wat is de huidige situatie inzake het (tijdelijk) werken op hoogte?
- Is men bekend met de nieuwe regelgeving?
- Wat is de nalevingsgeneigtheid van bedrijven?
- Wat zijn de te verwachten effecten van de nieuwe regelgeving?
- Hoe zijn de ontwikkelingen in Europa te kenmerken?

Om deze vragen te beantwoorden is langs verschillende wegen informatie verzameld. Ten eerste is met een literatuuronderzoek achtergrondinformatie en cijfermateriaal bestudeerd. Verder zijn gesprekken gevoerd met brancheorganisaties, werknemerspartijen, Arbeidsinspectie, Arbouw en Aboma+Keboma over werken op hoogte (sleutelrespondenten). Daarnaast is door middel van telefonische gesprekken in drie Europese landen (België, Duitsland en Finland) gekeken hoe er in die landen is omgegaan met de invoering van de richtlijn. De kern van dit onderzoek is ten slotte de telefonische enquête, die bij 832 bedrijven is afgenomen.

Huidige situatie werken op hoogte

Werken op hoogte wint aan veiligheid. Men maakt minder gebruik van ladders en trappen met een hoogte van boven de tien meter. Verder is het aantal valgevallen waarbij ziekenhuisopname noodzakelijk was, afgenomen. De toegenomen veiligheid heeft onder meer te maken met verschillende initiatieven die de laatste jaren zijn uitgevoerd. Zo is er in convenanten aandacht besteed aan valgevaar en is er een grote mediacampagne geweest die een bijdrage heeft geleverd aan de bewustwording van het valgevaar. Dat er tegelijkertijd nog steeds het een en ander te verbeteren valt, blijkt als gekeken wordt naar het grote aantal (36%) bedrijven dat ons liet weten niet op hoogte te werken. Op voorhand was dit niet verwacht omdat voor dit onderzoek bedrijven zijn benaderd die actief zijn binnen sectoren waar men op basis van

het literatuuronderzoek zou mogen verwachten dat er op hoogte wordt gewerkt. Het blijkt dat er bij veel bedrijven een gebrek aan besef bestaat wat werken op hoogte is. Zo gaf een aantal bedrijven aan dat men vond dat men niet op hoogte werkt omdat men slechts zelden op een grote hoogte (10 meter) werkt of dat men slechts gedurende korte tijd en/of af en toe werk doet waarbij valgevaar bestaat.

Bekendheid richtlijn

Meer dan 90 procent van de bedrijven is het (deels) eens met de stelling dat ze goed op de hoogte zijn van de regels die van toepassing zijn op werken op hoogte. Voorts geeft ruim 80 procent van de bedrijven aan dat ze weten dat het gebruik van ladders en trappen op 15 juli 2006 beperkt dient te worden. Ongeveer de helft van de bedrijven geeft aan bekend te zijn met de leidraad Veilig werken op hoogte. Uit gesprekken met brancheorganisaties, werknemerspartijen, Arbouw en Aboma-Keboma blijkt dat er in de afgelopen maanden op websites, met bijeenkomsten en in vakbladen aandacht is besteed aan de richtlijn Werken op hoogte en meer specifiek de leidraad veilig werken op hoogte.

Ongeveer 60 procent bereidt zich voor op het wettelijk van kracht worden van de richtlijn. 30 procent van de bedrijven heeft nog een behoefte aan ondersteuning. Hierbij is de meeste behoefte aan informatie met praktische uitleg over de regels.

Nalevingsgeneigtheid

Om inzicht te krijgen in de nalevingsgeneigtheid van bedrijven is gebruik gemaakt van de Tafel van elf. De Tafel van elf bestaat uit drie dimensies. Allereerst is er de dimensie van spontane naleving. Naast de hierboven genoemde bekendheid met de regels (ruim 80 procent is bekend), speelt bij de spontane naleving ook de acceptatie van het beleid een rol. De aanname is dat acceptatie een positief effect heeft op de nalevingsgeneigtheid. Het percentage bedrijven dat de regels accepteert wordt geschat op tussen de 52 procent en 68 procent. Hier past een kanttekening. Aan de bedrijven die niet aan het onderzoek wensten mee te doen, is gevraagd of men de regels accepteert. Voor deze (non-respons)groep geldt dat 44 procent de regels als redelijk ziet. De tweede dimensie is de controledimensie. Hoe groter men de controlekans schat, des te groter zal de nalevingsgeneigtheid zijn. Bedrijven blijken de kans dat de Arbeidsinspectie komt controleren of men zich aan de regels houdt op 40 procent. De derde dimensie is de sanctie. Het idee is dat indien men denkt dat er na een overtreding ook een sanctie (boete) volgt dat men eerder geneigd is zich aan de regels te houden. Bedrijven schatten de kans dat de Arbeidsinspectie bij een overtreding voor werken op hoogte ook daadwerkelijk een boete uitdeelt op ruim 50 procent.

Om een inschatting te geven van het aantal bedrijven dat zich naar verwachting zal houden aan de regels onderscheiden wij vier verschillende typen: 'De Overtreders' (16%), de 'Potentiële Overtreders' (20%), de 'Potentiële Nalevers' (30%) en de 'Nalevers' (35%).

Effecten Europese richtlijn werken op hoogte

Meer dan de helft van de bedrijven verwacht dat door de invoering van de richtlijn Werken op hoogte, het bedrijf minder gebruik zal maken van trappen en ladders. Twee derde verwacht dat door de invoering van de regelgeving van werken op hoogte het valgevaar afneemt.

Hoe zijn de ontwikkelingen in Europa te kenmerken?

In België, Duitsland en Finland is de Europese richtlijn vóór 2006 van kracht geworden. De richtlijn zorgt in deze drie landen nauwelijks voor een verandering van de wijze waarop hoogte gewerkt dient te worden. De bestaande wet-en regelgeving in deze landen heeft reeds in grote lijnen dezelfde uitwerking als de Europese richtlijn Werken op hoogte. In België zijn de sociale partners op dit moment betrokken bij een overleg over hoe de richtlijn praktisch uitgewerkt kan worden. In Finland zijn de sociale partners actief betrokken geweest bij de vertaling van de tekst van de Europese richtlijn.

Tot slot

Op dit moment (juni 2006) kan een positief oordeel worden geveld over de manier waarop bedrijven omgaan met de regels voor veilig werken op hoogte. Uit gesprekken met sleutelrespondenten komt naar voren dat het werk de laatste jaren aan veiligheid gewonnen heeft. Verder blijkt uit de enquête onder de bedrijven dat men bekend is met de regels en deze in grote lijnen ook accepteert. Het algemene positieve oordeel neemt niet weg dat er een aantal aandachtspunten blijft. Een groot aantal bedrijven dat werkzaam is in sectoren waarin werkzaamheden worden verricht waarbij valgevaar bestaat, gaven te kennen niet op hoogte te werken. Uit een analyse van de nalevingsgeneigdheid van bedrijven blijkt dat voor meer dan een derde van de bedrijven verwacht mag worden dat er een reële kans aanwezig is dat zij de regels voor werken op hoogte gaan overtreden.

MANAGEMENT SUMMARY

Background and approach

The European Directive on Temporary Work at Height will be implemented on 15 July 2006. This directive imposes limitations on the use of work equipment that is less safe, like for instance stepladders, ladders and rope access. In future, the equipment to be used should be assessed and chosen on the basis of a Risk Assessment Survey (RI&E). In the Netherlands, the directive on working at height with regard to the use of ladders and stepladders has been worked out in the manual Safe Working at Height (leidraad Werken op hoogte). The manual offers a practical elaboration of the directive. The manual has been drawn up on the initiative of the Dutch employers' organisation VNO-NCW in consultation with the social partners. The implementation of the directive has induced the Health and Safety Directorate of the Ministry of Social Affairs and Employment to conduct a research into the state of affairs of working at height.

The following questions were at the core of this research:

- What is the current situation concerning (temporary) work at height?
- Are employers and employees familiar with the new instructions?
- To what extent are companies inclined to comply with the directive?
- What are the expected effects of the new instructions?
- What are the characteristics of the developments in Europe?

In order to answer these questions, information has been gathered in different ways. Firstly, background information and numerical data have been studied by means of a literature search. Subsequently, conversations have been held with trade organisations, employers' parties, the labour inspectorate (Arbeidsinspectie) and Dutch knowledge centres in the building and construction sector (Arbouw and Aboma+Keboma) on working at height (key respondents). Additionally, the way other countries deal with the implementation of the directive has been researched by means of telephone interviews with organisations in three European countries (Belgium, Germany and Finland). Finally, and this was the core of the research, a total number of 832 companies have been interviewed by means of a telephone questionnaire.

Current situation working at height

With respect to working at height, gains in safety have been achieved. Ladders and stepladders with a height exceeding 10 metres are used less often. In addition to this, the falls hospitalisation rate has decreased. The increased safety is partly a result of the various initiatives which have been carried out. In a number of covenants, attention has been paid to the risk of falling and there has also been a large media campaign, which contributed to raising consciousness of the risk of falling. However, considering the large number of companies (36%) that told us they are not working at height, there are yet

improvements to be made. In advance, this response had not been anticipated, because in the framework of this research only businesses that are active in sectors in which, according to the literature search, people work at height, were contacted. With regard to many companies, it appears that there is a lack of understanding about the question what working at height is exactly. A number of companies indicated that according to them they do not work at height, because they only seldom work at great heights (ten metres) or because the risk of falling occurs only seldom or during a short time span.

Familiarity directive

More than 90 percent of the companies agree (in part) to the statement that they are well-informed of the rules that apply to working at height. Furthermore, more than 80 percent of the companies indicate that they are aware of the fact that the use of ladders and stepladders should be reduced as from 15 July 2006. Approximately half of the companies state that they are familiar with the manual Safe Working at Height. From conversations with trade organisations, employers' parties, and Arbouw and Aboma-Keboma it appears that attention has been paid to the Directive on Temporary Work at Height and, more specifically, the manual Safe Working at Height at various websites, in meetings and in specialist journals.

About 60 percent of the companies make preparations, anticipating the fact that the directive will soon be implemented. 30 percent of the companies still have a need for assistance. The main thing they need is information that provides a practical explanation of the rules.

Inclination to comply

In order to gain an insight into the inclination of companies to comply with the directive, the Table of 11 has been used. The Table of 11 consists of three dimensions. First of all, we distinguish the dimension of spontaneous compliance. Apart from the familiarity with the rules mentioned above (more than 80% is familiar with them), the reception of the policy also plays a part in spontaneous compliance. It is assumed that acceptance has a positive effect on the inclination to comply with the rules. The percentage of companies that accept the rules is estimated between 52 percent and 68 percent. A short comment must be given here.

The companies that did not wish to take part in the research have been asked whether they accept the rules. 44% of this (non response) group regard the rules as reasonable. The second dimension concerns the control dimension. The higher companies estimate the chance that their company will be inspected, the greater will be their inclination to comply with the rules. Companies appear to estimate the chance that the labour inspection will inspect them in order to find out whether they stick to the rules at 40 percent. The third dimension has to do with sanctioning. The idea is that if people think they will be sanctioned (with a fine) after committing an offence, they are more likely to stick to the rules. It turns out that companies estimate the chance at

more than 50 percent, that the labour inspection will actually fine them once an offence regarding working at height has been recorded.

In order to make an assessment of the number of companies that are expected to comply with the rules, we distinguish four different types of companies: 'offenders' (16%), 'potential offenders' (20%), 'potential compliers' (30%) and 'compliers' (35%).

Effects European Directive on Temporary Work at Height

More than half of the companies expect they will reduce the use of stepladders and ladders, as a result of the implementation of the Directive on Temporary Work at Height. Two thirds of the companies expect that the risk of falling will decrease, due to the implementation of the instructions on working at height.

What are the characteristics of the developments in Europe?

In Belgium, Germany and Finland the European directive was already implemented before 2006. In these three countries, the directive hardly provides a change in the way work at height should be carried out. On the whole, the existing laws and regulations in these countries already have the same effects as the European Directive on Temporary Work at Height. In Belgium, the social partners are involved in a consultation on how the directive is to be developed practically. In Finland, the social partners have been actively involved in the translation of the text of the European directive.

In conclusion

At this moment (June 2006), a positive judgement can be passed about the way companies deal with the rules concerning safe working at height. What emerges from the conversations with key respondents is that working at height has become safer in the past few years. Additionally, the questionnaire among companies shows that they are familiar with the rules and that on the whole they are accepted. However, the general positive judgement does not alter the fact that a few points of special interest still need to be addressed. A large number of companies which are active in sectors in which activities with a risk of falling are carried out, indicated they that according them, they did not work at height. Based on an analysis of the inclination of companies to comply with the rules, it is expected that there is a realistic chance that one third of the companies might break the rules of working at height.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel van het onderzoek

Op 15 juli 2006 wordt de Europese richtlijn Werken op hoogte van kracht. De kern van deze richtlijn is dat ladders alleen nog mogen worden gebruikt bij korte klussen of wanneer een veiliger alternatief zoals een steiger of hoogwerker niet mogelijk is. Dit betekent dat het gebruik van de ladders als werkplek zoveel mogelijk teruggedrongen dient te worden. Daarnaast stelt de richtlijn specifiekere eisen aan veilig gebruik van ladders, steigers en lijnen.

Tegen de achtergrond van het van kracht worden van de richtlijn Werken op hoogte is bij de Directie Arbeidsomstandigheden van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) behoefte ontstaan naar een inventariserend onderzoek naar het werken op hoogte.

Het doel van het onderzoek is een bijdrage te leveren aan de kennis die nodig is om de Europese richtlijn Werken op hoogte goed te kunnen implementeren, te kunnen handhaven, en – op termijn – te kunnen beoordelen op effecten. De resultaten van dit onderzoek moeten bruikbaar zijn bij de implementatie van specifiek handhavingsbeleid, waarbij voorkomen dient te worden dat het bedrijfsleven onnodige kosten maakt. Daarnaast dient het onderzoek mede als gegevensbron voor de Nederlandse rapportage aan de Europese Commissie in 2008.

In het vervolg van dit hoofdstuk zullen we stilstaan bij de onderzoeksvragen en de aanpak. We sluiten dit hoofdstuk af met een leeswijzer voor het rapport.

1.2 Onderzoeksvragen

Voor het onderzoek is gekozen voor een vierledige probleemstelling:

- A Wat is de huidige situatie inzake het (tijdelijk) werken op hoogte?
- B Is er draagvlak voor de nieuwe regelgeving?
- C Wat zijn de te verwachten effecten van de nieuwe regelgeving?
- D Hoe zijn de ontwikkelingen in Europa te kenmerken?

Per probleemstelling zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- A *Huidige situatie*
 - 1. In welke branches wordt er op hoogte gewerkt?
 - 2. In welke bedrijven en bij welke werkzaamheden vindt werken op hoogte plaats?

3. Welke arbeidsmiddelen en persoonlijke beschermingsmiddelen en -methodes worden daarbij gehanteerd?
4. Welke risico's worden gelopen en wat zijn de gevolgen van deze risico's?

B Draagvlak (bekendheid)

5. Is het bedrijfsleven op de hoogte van het bestaan van de richtlijn en van het feit dat de wijziging van het Arbobesluit per 15 juli 2006 in werking treedt?
6. Wat is het draagvlak voor de richtlijn? Welke houding heeft men ten opzichte van de richtlijn: accepteren, conformeren, uitwijken, ontwijken, overtreden (en dergelijke)?
7. Hoe wordt de nieuwe regelgeving gepercipieerd in termen van noodzaak, effectiviteit, helderheid, werkbaarheid en uitvoering?
8. Welke knelpunten en risico's onderkent men en hoe zwaar wegen die?
9. Bereiden werkgevers en sectoren zich voor op de nieuwe voorschriften? Hoe en in welke mate?
10. Worden initiatieven als de leidraad Veilig werken op hoogte en het Document Gevelonderhoud ondersteund? Zijn er andere initiatieven?
11. Levert de implementatie van de nieuwe voorschriften problemen op? Welke problemen zijn dit en in welke mate spelen deze een rol?
12. Is er behoefte aan nadere uitwerking van de regelgeving? Waaruit bestaat deze behoefte en wat zijn de mogelijkheden per branche? Verwacht men hierbij ondersteuning van het Ministerie van SZW?
13. Wat zijn de nalevingkosten van de nieuwe voorschriften en zijn er mogelijkheden om die te beperken?

Om meer zicht te krijgen op de nalevingsgeneigdheid van de richtlijn Werken op hoogte maken we gebruik van de Tafel van elf.¹ Met behulp van de Tafel van elf kan de nalevingsgeneigdheid van werkgevers worden bepaald en tegelijk wordt hiermee de effectiviteit van mogelijke handhavingsstrategieën tegen regelovertreding verkend.

De Tafel van elf (T11)

A. Dimensies voor spontane naleving (paragraaf 4.2)

T1	Kennis en duidelijkheid regels: de bekendheid met en de duidelijkheid van regels.
T2	Kosten/baten: de (im)materiële en financieel-economische kosten en baten van naleving, exclusief de eventuele boetekosten bij ontdekking van een overtreding.
T3	Acceptatie van het beleid: mate waarin men het beleid en de regelgeving redelijk vindt.
T4	Normgetrouwheid: de mate van bereidheid van de doelgroep om zich te conformeren aan het gezag van de overheid.
T5	Informele controle kans: de gepercipieerde kans op positieve of negatieve sanctionering van het gedrag door anderen dan overheidsinstanties.

¹ De T11 is ontwikkeld door de Inspectie voor Rechtshandhaving van het Ministerie van Justitie en D. Ruimschotel.

B. Controledimensies (paragraaf 4.3)

- T6 Informele meldingskans: de gepercipieerde kans dat een informeel geconstateerde overtreding wordt gemeld aan overheidsinstanties.
- T7 Controlekans: kans dat men wordt gecontroleerd op het begaan van een overtreding.
- T8 Gepercipieerde pakkans: de gepercipieerde kans op constatering van de overtreding indien de overheid controleert.
- T9 Selectiviteit: de (verhoogde) gepercipieerde kans op controle en detectie in het geval van een overtreding door selectie van te controleren bedrijven.

C. Sanctiedimensies (paragraaf 4.3)

- T10 Sanctiekans: de gepercipieerde kans op een sanctie indien na controle en opsporing een overtreding is geconstateerd.
- T11 Sanctiezwaarte: de hoogte en soort van de aan de overtreding gekoppelde sanctie en bijkomende nadelen van sanctieoplegging.

C Effecten

- 14. Wat zijn naar verwachting de effecten van de richtlijn op de inzet van methoden en middelen?
- 15. Wat zijn de te verwachten bedoelde en onbedoelde effecten op de veiligheid van werknemers die werkzaamheden op hoogte uitvoeren?

D Europa

- 16. Hoe gaan andere EU-lidstaten met de uitvoering van de richtlijn om?
- 17. Welke discussie speelt in deze lidstaten op het gebied van uitwerking, naleving, effecten, handhaving, toezicht en financiële aspecten?
- 18. Wat kan daarvan geleerd worden?

1.3 Aanpak

Het onderzoek bestaat uit drie onderdelen: een literatuuronderzoek, een telefonische enquête onder werkgevers en gesprekken met sleutelrespondenten. Hieronder verstaan we de brancheorganisaties en overige partijen waarvoor werken op hoogte een rol speelt. Verder zijn gesprekken gevoerd met instanties in drie EU-lidstaten: België, Duitsland en Finland.

1) Literatuuronderzoek

Door middel van literatuuronderzoek is achtergrondinformatie verzameld over de stand van zaken rond het werken op hoogte. Het literatuuronderzoek is tevens benut om een inventarisatie te maken van branches en werkzaamheden waar veilig werken op hoogte een rol speelt. Daarnaast is het literatuuronderzoek gebruikt als achtergrond bij het opstellen van de vragenlijst die is voorgelegd aan werkgevers. Voor een overzicht van de geraadpleegde literatuur zie bijlage 5.

2) Telefonische enquête onder werkgevers in tien verschillende branches en sectoren

Om zicht te krijgen op hoe werkgevers omgaan met werken op hoogte en de daarbij horende regelgeving is een telefonische enquête gehouden. Deze enquête onder werkgevers is gebaseerd op een steekproef die is getrokken uit het bestand van de Kamer van Koophandel.

De netto steekproef bestond uit 832 werkgevers. De steekproef is getrokken uit tien verschillende branches en sectoren (zie tabel 1.1). Van deze branches en sectoren mocht op voorhand, mede op basis van literatuur, worden verwacht dat de bedrijven die er deel van uitmaken, op hoogte werken.

Om uitspraken over branches en grootteklassen mogelijk te maken is een gestratificeerde steekproef getrokken. Vervolgens is voor branches en grootteklassen gewogen om uitspraken te kunnen doen over het totaal van bedrijven die op hoogte werken.

Tabel 1.1 Steekproef (ongewogen)

Branches/sectoren		Omvang			Totaal
		1 (zzp)	2-9	10 +	
1	Glazenwassers	19	68	13	100
2	Bouwbedrijven	20	81	26	127
3	Schildersbedrijven	23	62	18	103
4	Dakbedekkingsbedrijven	10	68	23	101
5	Installatiebedrijven	9	49	30	88
6	Steigerbouwbedrijven	15	24	12	51
7	Loodgietersbedrijven	13	51	32	96
8	Gevelonderhoudsbedrijven	18	20	0	38
9	Scheepvaart en -onderhoud	4	37	28	69
10	Stukadoors	12	36	11	59
TOTAAL		143	496	193	832

Het uiteindelijke aantal van 832 geslaagde gesprekken is tot stand gekomen nadat in totaal 3260 bedrijven telefonisch gevraagd zijn om mee te werken. Dit komt overeen met een nettorespons van 26 procent (voor een uitgebreid overzicht van de responsverantwoording zie bijlage 1).

Aan de bedrijven die in eerste instantie niet wensten mee te werken aan het onderzoek is gevraagd of ze een verkorte vragenlijst wilden invullen. Deze verkorte vragenlijst bestond uit de drie belangrijkste vragen uit het onderzoek. In totaal hebben 96 bedrijven hieraan hun medewerking verleend. In hoofdstuk 3 zullen we kort stilstaan bij de resultaten hiervan.

Naast de 832 bedrijven die aan het onderzoek hebben meegewerkt, waren er 468 bedrijven die wilden meewerken, maar afvielen omdat ze naar eigen zeggen niet op hoogte werken. Uit deze groep van 468 bedrijven zijn twintig

bedrijven nagebeld om te informeren waarom ze te kennen gaven niet op hoogte te werken, hoewel ze werkzaam zijn in een branche of sector waarvan op voorhand aangenomen mag worden dat men binnen het bedrijf wel degelijk op hoogte werkt. Hier komen we in hoofdstuk 2 op terug.

3) Gesprekken met sleutelrespondenten en EU-lidstaten²

Om meer inzicht te krijgen in de achtergronden van de gegevens uit de werkgeversenquête zijn aanvullende gesprekken gevoerd met een aantal nauw betrokkenen (sleutelinformanten). Het ging hierbij onder meer om gesprekken met een aantal brancheorganisaties en werknemerspartijen, de Arbeidsinspectie, Arbouw en Aboma+Keboma.

Daarnaast zijn in drie Europese landen gesprekken gevoerd over de invoering van de richtlijn Werken op hoogte. Het ging hierbij om België (de Federale Overheidsdienst voor Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg en het Nationaal Actiecomité voor Veiligheid en Hygiëne in het Bouwbedrijf), Finland (Ministerie van Sociale Zaken en Gezondheid) en Duitsland (Fachausschuss Bau).

1.4 Leeswijzer

Het rapport kent de volgende indeling. In hoofdstuk 2 wordt de wet- en regelgeving voor werken op hoogte beschreven en wordt vervolgens ingegaan op de huidige situatie in Nederland. Verder wordt kort stilgestaan bij de situatie in België, Duitsland en Finland.

In hoofdstuk drie wordt een beeld geschetst van wat bedrijven vinden van de richtlijn, hoe ze er in de praktijk mee omgaan en wat de te verwachten effecten zijn.

In hoofdstuk vier wordt de nalevingsgeneigdheid van bedrijven beschreven. Dit gebeurt aan de hand van de Tafel van elf. De Tafel van elf is een instrument om de nalevingsgeneigdheid van regels en wetgeving te kunnen bepalen.

In hoofdstuk vijf beantwoorden we de onderzoeksvragen en vatten we de belangrijkste bevindingen kort samen.

² Voor een overzicht van de partijen en organisaties waarmee gesproken is: zie bijlage 4.

2 REGELGEVING EN PRAKTIJK

Dit hoofdstuk is als volgt opgebouwd. In de eerste paragraaf (2.1) wordt de wet- en regelgeving voor werken op hoogte beschreven. In paragraaf 2.2 besteden we aandacht aan de huidige situatie van werken op hoogte. Achtereenvolgens wordt hierbij aandacht besteed aan de invloed van de regelgeving op de huidige praktijk, worden er cijfers gegeven over werken op hoogte en wordt er een beschrijving gegeven van de ontwikkelingen rond werken op hoogte. Ten slotte wordt in het kort beschreven hoe met de richtlijn is omgegaan in België, Duitsland en Finland.

2.1 Wet- en regelgeving

In Nederland bestaan veel regels voor werken op hoogte. Deze regels zijn onder meer wettelijk vastgelegd in de Arbowet en het Arbobesluit. Ook zijn er afspraken opgenomen in verschillende beleidsregels, A-bladen¹ en Arbo-Informatiebladen. Daarnaast zijn er nog verschillende andere documenten en initiatieven die richtinggevend zijn bij veilig werken op hoogte. Zo kwam in 1995 het Document Gevelonderhoud tot stand. In het Document Gevelonderhoud is het wettelijk vereiste minimale niveau van veiligheid en fysieke belasting vastgelegd en zijn onder meer voorschriften opgenomen over de toepassing van hangladders en de maximale werkhoogte van staande ladders. In 1999 volgden het Convenant Arbeidsomstandigheden Glazenwasserbranche en het Convenant Gevelonderhoud, dat in juli van dat jaar werd aangevuld met een Beoordelingsrichtlijn. In 2001 werd vervolgens nog een Convenant Veiligheid en Gezondheid op het dak afgesloten.

Naast deze nationale regels en kaders werden vanuit Brussel beperkingen gesteld aan het gebruik van minderveilige arbeidsmiddelen. In 2001 heeft de Europese Commissie de richtlijn Werken op Hoogte opgesteld met als doel het aantal valongevallen van hoogte terug te brengen en de arbeidsomstandigheden bij het werken op hoogte te verbeteren. De Europese richtlijn is op 8 juni 2004 in de Nederlandse wetgeving, in het Arbobesluit, opgenomen. Na een overgangsperiode van twee jaar, zal de richtlijn Werken op hoogte vanaf 15 juli 2006 van kracht worden in de Arbowet. Dit betekent dat vanaf dat moment de Arbeidsinspectie kan gaan controleren op de naleving ervan en dat er boetes kunnen worden uitgedeeld. De overgangstermijn van twee jaar was bedoeld om bedrijven de gelegenheid te geven hun organisatie en werkwijze aan te passen.

¹ A(rbouw)-bladen zijn gebaseerd op afspraken tussen de werkgevers- en werknemersorganisaties en worden ontwikkeld in opdracht van deze organisaties. Ze bevatten belangrijke, richtinggevende aanbevelingen voor betere en veiligere arbeidsomstandigheden in de bedrijfstak.

De richtlijn Werken op hoogte stelt beperkingen aan het gebruik van minder veilige arbeidsmiddelen. Uit een risicobeoordeling moet blijken wat het meest geschikte arbeidsmiddel is om te gebruiken.

In de richtlijn zijn specifieke bepalingen opgenomen voor werken met ladders en trappen, steigers en het werken aan lijnen. Hieronder vatten we de kern van de richtlijn Werken op hoogte samen.

Het gebruik van ladders en trappen

De belangrijkste verandering heeft te maken met het gebruik van de ladder en trap als werkplek. De richtlijn stelt dat het gebruik van ladders en trappen als arbeidsplaatsen op hoogte beperkt dient te worden tot omstandigheden waarin het gebruik van andere, veiliger arbeidsmiddelen niet gerechtvaardigd is in verband met het geringe risico, en vanwege de korte gebruiksduur, of de bestaande kenmerken van de locaties die de werkgever niet kan veranderen.

Dit betekent dat er geen sprake is van een ladderverbod. Een ladder mag ten eerste nog steeds gebruikt worden als transportmiddel (verplaatsen van materialen naar daken). Ten tweede mag de ladder nog steeds als werkplek gebruikt worden als er ten minste sprake is van een klein valrisico in combinatie met een korte gebruiksduur of omdat de locatie (denk aan een kleine achtertuin) geen veiliger arbeidsmiddel, zoals een hoogwerker of steiger, toestaat.

De bepalingen van de richtlijn Werken op hoogte zijn globaal van aard. Sinds 2004 zijn deze globale criteria in Nederland nader uitgewerkt in de leidraad 'Veilig werken op hoogte: keuze van het juiste arbeidsmiddel'. De leidraad is op initiatief van VNO-NCW tot stand gebracht. Hierbij waren aan werkgeverszijde naast VNO-NCW rechtstreeks betrokken: AVBB, FME-CWM, Fosag, Metaalunie, OSB, UNETO-VNI en VSB, en aan werknemerszijde de vakcentrales FNV, CNV, MHP en de bonden FNV Bouw en de Hout- en Bouwbond CNV. De leidraad is géén wettelijk voorschrift of beleidsregel, maar een interpretatie van de wettelijke bepalingen waarover in brede kring van werkgevers en werknemers overeenstemming bestaat. De Arbeidsinspectie meldt dat de bedrijven die zich houden aan de criteria zoals geformuleerd in de leidraad Veilig werken op hoogte, conform de opzet van de wetgeving handelen en dus niet in overtreding zijn.

De directe aanleiding voor de totstandkoming van de leidraad heeft volgens VNO-NCW niets te maken met de Europese richtlijn Werken op hoogte. VNO-NCW wilde een einde maken aan de onduidelijkheid die er bestond over wat nu wel of niet toegestaan was bij het werken op ladders en trappen. Toen op een later moment de richtlijn Werken op hoogte in het Europees Parlement werd behandeld en vervolgens in de Nederlandse wetgeving werd geïmplementeerd, was dat voor de werkgroep een reden om zich vervolgens ook actief met deze richtlijn bezig te houden.

Het uitgangspunt van de leidraad is hetzelfde als het uitgangspunt van de richtlijn werken op hoogte: het gebruik van de ladder als werkplek op hoogte moet zo veel mogelijk worden beperkt. In beginsel moeten andere – veiligere – arbeidsmiddelen (bijvoorbeeld stalen steigers, rol- en systeemsteigers, hefsteigers, hangbruginstallaties of hoogwerkers) worden ingezet. Alleen als dat om veiligheidstechnische (bijvoorbeeld risico's door het gebruik van een ander arbeidsmiddel), operationele (bijvoorbeeld opstel mogelijkheden van een arbeidsmiddel) of economische (bijvoorbeeld opstelkosten) redenen niet mogelijk is, kan het gebruik van de ladder als werkplek worden overwogen. Deze criteria zijn niet opgenomen in de tekst van de Europese richtlijn Werken op hoogte.

In het geval de ladder of trap vanwege veiligheidstechnische, operationele en economische redenen moet worden gebruikt, geldt dat er ter plekke moet worden bekeken of er dan wel een ladder of trap mag worden gebruikt. Deze toetsing dient te gebeuren aan de hand van de volgende criteria:

- stahoogte (maximum 7,5 meter);
- statijd (maximaal 4 uur per project);
- krachtoefening (maximaal 100 N);
- reikwijdte (maximaal één armlengte);
- windkracht (maximaal 6 Bf);
- omvang en gewicht van voorwerpen (aan de hand van afspraken in diverse branchespecifieke convenanten).

De bovenstaande criteria dienen in onderlinge samenhang met elkaar te worden beschouwd.

Het gebruik van steigers

Voor de steigers geldt als belangrijkste verandering dat er meer eisen aan de berekeningen van (rol)steigerconstructies worden gesteld. Een steigerconstructie mag niet meer bestaan uit een mix van steigeronderdelen van verschillende fabrikanten, maar dient een standaardconfiguratie te zijn die een gedocumenteerde sterkte- en stabiliteitsberekening kent.

De uitwerking van dit richtlijnonderdeel is opgepakt door de Vereniging van Steiger-, Hoogwerk- en Betonbekistingbedrijven (VSB), Komat en Bouwend Nederland. Deze partijen zijn bezig met het opstellen van een Handboek Richtlijn Steigers. Het handboek dient een naslagwerk te vormen waarin alle regelgeving en ook de praktische uitwerking (de berekeningen) gebundeld zijn.

Werken aan lijnen

Voor het werken aan lijnen gelden strenge voorwaarden. Er mag alleen met lijnen gewerkt worden als er geen algemene of collectieve voorzieningen mogelijk zijn. Hierbij dient het gebruik van lijnen verantwoord te zijn op basis van een Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E). Indien men op basis van de RI&E beslist dat met lijnen gewerkt mag worden, dient dit te gebeuren met twee afzonderlijk verankerde lijnen.

2.2 Huidige situatie voor werken op hoogte

In deze paragraaf besteden we aandacht aan de situatie rond werken op hoogte. Hierbij wordt gekeken naar:

- de invloed van regelgeving op de huidige praktijk;
- cijfers over werken op hoogte;
- ontwikkelingen rond werken op hoogte;
- richtlijn werken op hoogte in België, Duitsland en Finland.

Sleutelrespondenten² over de regelgeving en de huidige praktijk

In grote lijnen geldt dat de ladder minder vaak als werkplek wordt gebruikt bij nieuwbouw (versus renovatie), grote projecten (versus kleinschalige projecten) en bij dienstverlening aan ondernemingen (versus particulieren).

De richtlijn Werken op hoogte blijkt in de praktijk met name betrekking te hebben op de glazenwassers-, installatie-, na-isolatie en schildersbranche. De ladder wordt in deze branches in vergelijking met andere branches nog relatief vaak als werkplek gebruikt. In andere branches en sectoren wordt de ladder vaak als transportmiddel benut (bijvoorbeeld rietdekkers, schoorsteenvegers, dakbedekking) of wordt relatief vaak gebruikgemaakt van steigers of hoogwerkers (zoals bouw, scheepvaart en -onderhoud, gevelonderhoud).

Huidige situatie: algemene cijfers voor werken op hoogte³

In algemene zin neemt het aantal arbeidsongevallen in Nederland af:

- Het aantal ernstige arbeidsongevallen waarbij sprake was van letsel en verzuim is over de periode 2000-2004 gedaald met 17 procent.
- In dezelfde periode is het aantal arbeidsongevallen met ziekenhuisopname gedaald met 22 procent en de arbeidsongevallen met dodelijke afloop met 29 procent.

Werken op hoogte vindt op vrij grote schaal plaats en geldt als een van de gevaarlijkste werkzaamheden.

- In dertien procent van de bedrijven en instellingen vinden regelmatig werkzaamheden op hoogte plaats. Bij een onderverdeling naar sector scoort de bouwnijverheid het hoogst. In 78 procent van de bedrijven in die sector wordt op hoogte gewerkt.
- Van alle werknemers geeft vijf procent aan regelmatig en negentien procent soms gevaarlijk werk te doen. Vallen van hoogte (8%) speelt hierin, na struikelen en uitglijden (12%) en snijden en steken (9%), een belangrijke rol.

² Respondenten van verschillende brancheorganisaties, werknemersorganisaties, de Arbeidsinspectie, Aboma+Keboma en Arbouw. Zie bijlage 4.

³ Geraadpleegde bronnen:
Arbobalans 2004 en 2003 (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid).
Arbeidsongevallen in de bouw in 2002 (Economische Instituut voor de Bouwnijverheid).
Monitor Arbeid in Nederland 2004, 2003 en 2002 (TNO Kwaliteit van Leven).

- Bij de afwerking van gebouwen (17%) en bij bouwbedrijven vormt valgevaar (44%) het grootste risico. Bij vallen van hoogte zijn in het bijzonder schilders en bouwvakkers de grootste risicogroepen.

Werken op hoogte levert relatief veel arbeidsongevallen op:

- Werken op hoogte is het risico dat de meeste (15%) arbeidsongevallen veroorzaakt. Uit onderzoek van het Economisch Instituut voor Bouwnijverheid (2003) blijkt dat in 2002 1980 ongevallen plaatsvonden door een val van minder dan 2,5 meter hoogte en 1030 ongevallen plaatsvonden door een val van meer dan 2,5 meter hoogte.
- Van de bij de Arbeidsinspectie gemelde ernstige arbeidsongevallen wordt 29 procent veroorzaakt door vallen.

Werken op hoogte heeft in de afgelopen jaren aan veiligheid gewonnen:

- De laatste jaren is het gebruik van staande ladders die hoger zijn dan tien meter afgenomen. Het gebruik van staande ladders met een hoogte van tien meter of minder, andere staande arbeidsmiddelen zoals hoogwerkers of steigers en hangende arbeidsmiddelen zoals een hangbak, is toegenomen.
- Er lijkt sprake te zijn van een dalende trend als het gaat om valongevallen waarna ziekenhuisopname plaatsvindt. Dit is tussen 2000 en 2003 teruggelopen met zestien procent.

Tabel 2.1 Inzet arbeidsmiddelen bij bedrijven waarin werknemers regelmatig op hoogte werken⁴ (in procenten)

	2001	2002	2003
Staande ladders van 10 meter hoog of minder	50	60	64
Staande ladders hoger dan 10 meter	8	5	3
Ander staande arbeidsmiddelen zoals steigers en hoogwerkers	68	75	78
Hangende arbeidsmiddelen zoals hangbak	9	9	11
Overig	15	11	8

Huidige situatie: cijfers uit dit onderzoek

De 832 bedrijven die aan onze enquête hebben meegedaan zijn een aantal algemene vragen gesteld over de situatie voor werken op hoogte in hun bedrijf. Deze vragen gingen over de de Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E), de gebruikte hulpmiddelen en ongevallen door het werken met ladders en trappen.

⁴ Arbobalans 2004 (SZW).

- Iets meer dan tachtig procent (82%) besteedt in de Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) aandacht aan werken op hoogte. Zzp'ers (zelfstandigen zonder personeel) en kleinere bedrijven (2 tot en met 4 medewerkers) besteden vergeleken met andere grotere bedrijven in hun RI&E minder vaak aandacht aan werken op hoogte.
- Bedrijven is gevraagd welke hulpmiddelen voor werken op hoogte in hun bedrijf worden gebruikt. Ladders en trappen (67,9%), stalen steigers (54%), rol- en systeemsteigers (48,8%) blijken vaak te worden gebruikt. Verder maakt een deel van de bedrijven ook gebruik van gordel (37,2%), hoogwerkers (34,0%), randbeveiliging (28,7%) en lijnen (27,9%).
- Zes procent van de bedrijven heeft in de afgelopen twee jaar te maken gehad met ongevallen door het werken met trappen en ladders. Steigerbouwbedrijven (15,9%) en scheepvaart- en onderhoudsbedrijven blijken in vergelijking met andere sectoren veel met valongevallen te maken hebben gehad. Grote bedrijven (10 of meer medewerkers) hebben vergeleken met kleinere bedrijven vaak met valongevallen te maken door het werken met trappen en ladders.⁵

In hoofdstuk 1 is gemeld dat ruim vierhonderd bedrijven (468) mee wilden werken aan de telefonische enquête, maar vervolgens gaven zij aan niet op hoogte te werken. De bedrijven die aangaven niet op hoogte te werken zijn voor het grootste deel (85%) terug te vinden in een vijftal sectoren (tabel 2.2).

Tabel 2.2 Bedrijven die niet op hoogte zeggen te werken

Branches	Aantal
Scheepvaart en -onderhoud	116
Bouw	101
Stukadoors	73
Loodgietersbedrijven	57
Installatiebedrijven	54

Dit resultaat (36%) werd niet verwacht omdat sectoren en branches waren geselecteerd waar regelmatig op hoogte wordt gewerkt. Van de bedrijven uit deze sectoren is een twintigtal bedrijven nagebeld om te informeren waarom men niet op hoogte werkt.

Er bleken een paar bedrijven aangegeven te hebben niet op hoogte werken, omdat ze bang zijn voor de Arbeidsinspectie. Daarnaast waren er nog paar sectorspecifieke redenen waarom men niet op hoogte zegt te werken. Hieronder volgt een kort overzicht.

- Scheepvaart en onderhoud. In deze sector zijn er bedrijven die niet op hoogte werken omdat hun werkzaamheden zich richten op plezierjachten en kleine boten.

⁵ Dit moet niet geïnterpreteerd worden als zijnde dat het werken in grotere bedrijven gevaarlijker is. Grotere bedrijven hebben meer medewerkers en daardoor automatisch meer kans op valgevaar.

- Bouw. In de steekproef zat een aantal wegenbouwbedrijven. Deze bedrijven geven aan nooit op hoogte te werken. Verder was er een aantal aannemersbedrijven dat aangaf zelden op hoogte te werken. Na doorvragen bleek dat men hiermee bedoelde dat men zelden hoger werkt dan tien meter.
- Stukadoors. Men zegt vaak niet op grotere hoogte dan één à twee meter te werken.
- Loodgieters- en installatiebedrijven. Bedrijven gaven aan zelden op hoogte te werken. Hun werk bestaat grotendeels uit het in huizen aanleggen/ repareren van leidingen, de verwarming, kranen, wc's et cetera.

Sleutelrespondenten over ontwikkelingen rond werken op hoogte

Rond het onderwerp valgevaar is de laatste jaren veel te doen. Uit gesprekken die gevoerd zijn met verschillende sleutelrespondenten komt het beeld naar voren dat, ondanks dat werken op hoogte het risico is dat de meeste arbeidsongevallen veroorzaakt, het werken op hoogte in Nederland in de afgelopen jaren wel veiliger is geworden. Volgens de meeste respondenten is het veiligheidsbewustzijn bij bedrijven en werknemers toegenomen en wordt de ladder als werkplek al sinds jaren teruggedrongen. Respondenten geven hiervoor uiteenlopende redenen:

- In zijn algemeenheid geldt dat aan arbo- en veiligheidgerelateerde zaken de afgelopen jaren door onder meer het afsluiten van convenanten in de schijnwerpers hebben gestaan. Als het gaat om veilig werken op hoogte valt hierbij te denken aan het Convenant Arbeidsomstandigheden Glazenwasserbranche, het Convenant Gevelonderhoud en het Convenant Veiligheid en Gezondheid op het dak.
- Veel bedrijven in de bouw, aannemerij en enkele aanverwante beroepsgroepen zijn tegenwoordig VCA-gecertificeerd. Deze opleiding wordt als uitermate geschikt gezien ter verhoging van het bewustwordingsproces voor iedereen die 'meer met veiligheid' wil doen.
- De afschrikwekkende werking die uitgaat van negatieve publiciteit rond valongevallen. Het belangrijkste voorbeeld hiervan is de media-aandacht na het instorten van een 65 meter hoge steiger in een ketel van de Amercentrale in Geertruidenberg. Hierbij kwamen vijf werklieden om het leven en raakten drie mensen ernstig gewond.
- Werkgevers- en werknemersorganisaties in de bouwnijverheid hebben een grote mediacampagne gevoerd om bouwvakkers te doordringen van valgevaar (1 op 6). De mediacampagne lijkt succesvol. Werknemers gaven in meerderheid aan dat zij door de campagne zich meer bewust zijn van het valgevaar.
- Werkgevers- en werknemersorganisaties hebben op initiatief van VNO-NCW de 'leidraad Veilig werken op hoogte: keuze van het juiste arbeidsmiddel' opgesteld. Deze leidraad, die in 2004 verschenen is, vormt een handreiking voor werkgevers en werknemers bij het beoordelen van de vraag of het gebruik van de ladder als werkplek geoorloofd is.

- Vallen van hoogte is zowel op nationaal als in Europees verband een speerpunt geweest van de Arbeidsinspectie. Zo heeft de Arbeidsinspectie deelgenomen aan de *European Construction Campaign* in 2003 en 2004. Deze campagne bestond uit een grootscheepse inspectie- en voorlichtingscampagne en was gericht op het voorkomen van valgevaar in de bouw.

Richtlijn werken op hoogte in België, Duitsland en Finland

Door middel van een aantal telefonische interviews is onderzocht hoe er in België, Duitsland en Finland wordt omgegaan met de invoering van de richtlijn Werken op hoogte. Voor een soortgelijk document als de Nederlandse leidraad Veilig werken op hoogte lijkt draagvlak te bestaan. In België is de richtlijn in augustus 2005 opgenomen in een Koninklijk Besluit (KB). Het KB is een aanvulling op het besluit betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen en regelt meer in detail de materie van de wet betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk. De Federale Overheidsdienst voor Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg en het Nationaal Actiecomité voor Veiligheid en Hygiëne in het Bouwbedrijf (NAVB) laten weten dat de Europese richtlijn niet tot fundamentele wijzigingen leidt. Feitelijk was de Europese richtlijn reeds in andere wet- en regelgeving opgenomen. Het verschil tussen de reeds aanwezige wet- en regelgeving en de richtlijn is dat de richtlijn sommige aspecten van werken op hoogte explicieter maakt. In het kader van de 'new approach' wordt zo met het van kracht worden van de richtlijn meer dan voorheen gevraagd om een risicoanalyse en -beoordeling. Verder worden er nu opleidingseisen gesteld aan zowel de bouwers als de gebruikers van steigers. Een andere explicitering is dat het werken aan lijnen door de richtlijn meer aan banden is gelegd. Ten tijde van dit onderzoek (april/mei 2006) zijn de sociale partners en enkele andere organisaties nog aan het overleggen over hoe men met de verandering in de regelgeving kan omgaan. Voor een soortgelijk document als de Nederlandse leidraad Veilig werken op hoogte lijkt draagvlak te bestaan.

In Duitsland laat Fachausschuss Bau weten dat de richtlijn Werken op hoogte in oktober 2002 integraal overgenomen is in het Duitse staatsrecht. Dit heeft min of meer geruisloos plaatsgevonden. Voor Duitsland geldt dat er voor werken op hoogte reeds de nodige strenge regels bestonden. Zo mag in Duitsland niet langer dan twee uur op een ladder gewerkt worden en geldt dat een ladder als transportmiddel niet langer dan vijf meter mag zijn.

Het Ministerie van Sociale Zaken en Gezondheid in Finland meldt dat de Europese richtlijn Werken op hoogte in 2004 is opgenomen in de wetgeving. Net als in België en Duitsland geldt dat de richtlijn voor Finland weinig nieuws bracht. De Europese richtlijn verandert nauwelijks iets aan wat er aan regelgeving reeds was. In Finland heeft de overheid overleg gevoerd met de sociale partners over de vertaling van de Europese richtlijn. Het grootste probleem hierbij was de tekst over het werken aan lijnen. Dit is iets wat in

Finland nauwelijks voorkomt en was volgens het ministerie voor Finland volstrekt overbodig.

2.3 Resumerend

In dit hoofdstuk is aandacht besteed aan de wet- en regelgeving en de huidige praktijk voor werken op hoogte.

Wet- en regelgeving

Met het van kracht worden van de Europese richtlijn Werken op hoogte worden beperkingen gesteld aan het gebruik van de ladder en trap als werkplek. Een ladder of trap mag alleen nog als werkplek gebruikt worden als er sprake is van een klein valrisico in combinatie met een korte gebruiksduur, of indien de locatie (denk aan een kleine achtertuin) geen veilig arbeidsmiddel toestaat zoals een hoogwerker of steiger. De richtlijn is in Nederland door de sociale partners uitgewerkt in de leidraad Veilig werken op hoogte. De leidraad biedt werknemers en werkgevers een kader op basis waarvan ze kunnen beslissen of ze wel of niet gebruikmaken van ladders en trappen.

De Europese richtlijn Werken op hoogte is in België, Duitsland en Finland reeds vóór 2006 van kracht geworden. De gesprekspartners in deze landen laten weten dat de richtlijn weinig heeft veranderd aan hoe er op hoogte gewerkt dient te worden. Globaal gezien wijken de binnen deze landen geldende regels weinig af van regels van de Europese richtlijn Werken op hoogte.

Huidige praktijk: gebruik van ladder en trap als werkplek

In de praktijk wordt de ladder minder vaak als werkplek gebruikt bij nieuwbouw (versus renovatie), grote projecten (versus kleinschalige projecten) en bij dienstverlening aan ondernemingen (versus particulieren). In de glazenwassers-, (na-)installatie- en schildersbranche wordt de ladder in vergelijking met andere branches nog relatief vaak als werkplek gebruikt.

Werken op hoogte

Werken op hoogte veroorzaakt de meeste arbeidsongevallen (15%). Van de bij de Arbeidsinspectie gemelde ernstige arbeidsongevallen wordt 29 procent veroorzaakt door vallen. Werken op hoogte lijkt wel veiliger te worden. De laatste jaren is het gebruik van staande ladders die hoger zijn dan tien meter afgenomen. Verder is sprake van een dalende trend voor valongevallen waarbij ziekenhuisopname noodzakelijk is. Dat valgevaar als een groot risico wordt gezien, blijkt uit diverse initiatieven die er de laatste jaren geweest zijn. Voorbeelden hiervan zijn convenanten waarin valgevaar een aandachtspunt vormde, een media- en inspectiecampagne gericht op valgevaar en het opstellen van een leidraad Veilig werken op hoogte. Deze initiatieven hebben ertoe bijgedragen dat het veiligheidsbewustzijn is toegenomen.

‘Niet werken op hoogte’

Ongeveer 36 procent van de bedrijven die mee wilden doen aan de enquête, gaven aan niet op hoogte te werken. Dit hoge percentage van bedrijven dat niet op hoogte werkt, was niet verwacht. Dit omdat sectoren en branches waren geselecteerd waar regelmatig werkzaamheden op hoogte plaatsvinden. Na een korte belronde bleek dat veel bedrijven inderdaad niet of nauwelijks op hoogte werken. Zo gaven stukadoors aan dat ze vaak niet op een grotere hoogte dan één meter werken. Wat verder uit deze belronde naar voren kwam was dat er verwarring bestaat over wat hoogte is. Zo gaven enkele aannemersbedrijven aan dat zij niet op hoogte werken, omdat ze met het werk haast nooit hoger komen dan tien meter. De hoogte van tien meter staat in schril contrast met de criteria in de leidraad Veilig werken op hoogte. Volgens de leidraad dienen bedrijven bij de beoordeling van de ladder als werkplek zich reeds vanaf vijf meter te verantwoorden.⁶

⁶ Dit moet gebeuren in onderlinge samenhang met andere factoren zoals stahoogte, statijd en windkracht.

3 BEDRIJVEN OVER DE RICHTLIJN

In dit hoofdstuk gaan we allereerst in op de bekendheid van de bedrijven met de regels voor werken op hoogte en de ondersteuningsbehoefte (paragraaf 3.1). Vervolgens staan de effecten van de richtlijn Werken op hoogte centraal (paragraaf 3.2). Hierbij gaat het om de effecten die bedrijven verwachten ten aanzien van valgevaar.

De telefonische enquête onder 832 bedrijven vormt de basis van dit hoofdstuk. Daarnaast worden de uitkomsten van de gesprekken met sleutelrespondenten besproken.¹

3.1 Bekendheid richtlijn Werken op hoogte

Bekendheid volgens individuele bedrijven

Allereerst is aan bedrijven de volgende stelling voorgelegd: 'Ik ben goed op de hoogte van de regels die van toepassing zijn op werken op hoogte'. Meer dan negentig procent (92,8%) van de bedrijven geeft te kennen het met deze stelling (deels) eens te zijn (tabel 3.1).

De bekendheid met de regels die van toepassing zijn op werken op hoogte, is hoog bij steigerbouwbedrijven (98,7%), bouwbedrijven (97,8%) en bij installatiebedrijven (96,2%). De bekendheid met de regels voor werken op hoogte is laag bij scheepvaart en -onderhoudbedrijven (77,7%) en loodgietersbedrijven (82,7%).

De grotere bedrijven met tien of meer medewerkers zijn het in vergelijking met de kleinere bedrijven relatief vaak eens met de stelling dat ze goed bekend zijn met de regels voor werken op hoogte.

¹ Respondenten van verschillende brancheorganisaties, werknemersorganisaties, de Arbeidsinspectie, Aboma+Keboma en Arbouw.

Tabel 3.1 Ik ben goed op de hoogte van de regels die van toepassing zijn op werken op hoogte (in procenten)

	Helemaal mee eens	Beetje mee eens	Beetje mee oneens	Helemaal mee oneens	Weet niet	Totaal (%)
Branches						
Glazenwassers	70,1	16,7	8,5	4,7	0,0	100,0
Bouwbedrijven	54,2	43,6	1,0	1,0	0,3	100,0
Schildersbedrijven	63,7	29,5	3,1	3,1	0,7	100,0
Dakbedekkings- bedrijven	70,3	20,7	7,0	1,4	0,7	100,0
Installatiebedrijven	73,1	23,7	2,0	0,6	0,6	100,0
Steigerbouw- bedrijven	80,9	17,8	0,0	1,4	0,0	100,0
Loodgietersbedrijven	49,5	33,2	12,6	4,7	0,0	100,0
Gevelonderhouds- bedrijven	62,3	28,4	5,6	3,7	0,0	100,0
Scheepvaart en -onderhoud	40,6	37,1	4,7	16,9	0,7	100,0
Stukadoors	46,4	46,6	7,0	0,0	0,0	100,0
Omvang						
1 (zzp)	56,6	34,6	5,3	3,5	0,0	100,0
2-4	60,1	32,6	4,1	2,6	0,6	100,0
5-9	52,0	37,4	5,9	3,1	1,6	100,0
10+	71,9	27,6	0,2	0,2	0,0	100,0
TOTAAL	59,5	33,3	4,2	2,7	0,3	100,0

Een belangrijk onderdeel van de richtlijn Werken op hoogte is dat het gebruik van ladders en trappen als werkplek beperkt dient te worden. Meer dan tachtig procent (81,5%) van de bedrijven geeft aan bekend te zijn met de beperkingen die halverwege 2006 van kracht worden (tabel 3.2). Brancheorganisaties (28,7%) en de media vormen de belangrijkste informatiebronnen (20,4%). Circa driekwart van de bedrijven geeft vervolgens ook aan dat men weet dat de Arbeidsinspectie kan gaan controleren of de regelgeving voor werken op hoogte wordt nageleefd.

De bouw (91,3%), glazenwassers (87,9%) en schildersbedrijven (87,2%) zijn sectoren die goed bekend zijn met het feit dat het gebruik van ladders en trappen als werkplek beperkt dient te worden. Sectoren die relatief het minst goed bekend zijn met de beperking van gebruik van ladders en trap als werkplek zijn stukadoors (44,2%) en scheepvaart en -onderhoud (66,4%).

De grotere bedrijven (10 of meer medewerkers) zijn bekend met de regel dat het gebruik van ladders en trappen beperkt dient te worden.

Tabel 3.2 Was u er voor dit gesprek van op de hoogte dat het gebruik van ladders en trappen vanaf juli 2006 beperkt dient te worden? (in procenten)

	Ja	Nee	Totaal (%)
Branches			
Glazenwassers	87,9	12,1	100,0
Bouwbedrijven	91,3	8,7	100,0
Schildersbedrijven	87,2	12,8	100,0
Dakbedekkingsbedrijven	82,9	17,1	100,0
Installatiebedrijven	72,2	27,8	100,0
Steigerbouwbedrijven	82,6	17,4	100,0
Loodgietersbedrijven	77,6	22,4	100,0
Gevelonderhoudsbedrijven	81,3	18,7	100,0
Scheepvaart en -onderhoud	66,4	33,6	100,0
Stukadoors	44,2	55,8	100,0
Omvang			
1 (zzp)	81,6	18,4	100,0
2-4	77,3	22,7	100,0
5-9	83,4	16,6	100,0
10+	86,6	13,4	100,0
TOTAAL	81,5	18,5	100,0

Er is aan bedrijven gevraagd of men voor het interview wist dat de Arbeidsinspectie kan gaan controleren of de regelgeving voor werken op hoogte wordt nageleefd. Driekwart (74,9%) van de bedrijven laat weten dat ze hiermee bekend zijn. De bekendheid is relatief het grootst onder dakbedekkingsbedrijven (93,3%) en steigerbouwbedrijven (90,1%) en de bekendheid is relatief het laagst onder stukadoors (48,1%) en installatiebedrijven (66,0%).

Het is vervolgens de vraag of bedrijven zich nu ook voorbereiden op de komende wijzigingen in de wet- en regelgeving. Bijna zestig procent (57,9%) van de bedrijven blijkt zich reeds voorbereid te hebben of is van plan zich voor te bereiden op de nieuwe regelgeving voor werken op hoogte. Dit percentage is hoog bij glazenwasser (66,6%) en laag bij stukadoors (29,5%) en scheepvaart en -onderhoudsbedrijven (44,3%). Grotere bedrijven bereiden zich meer voor op de wetswijziging dan kleinere bedrijven.

Tabel 3.3 Bereidt u zich met uw bedrijf voor op de nieuwe regelgeving omtrent werken op hoogte? (in procenten)

	Ja	Nee	Weet niet	Niet van toepassing ²	Totaal (%)
Branches					
Glazenwassers	66,6	20,5	3,4	9,5	100,0
Bouwbedrijven	63,7	29,8	0,0	6,5	100,0
Schildersbedrijven	59,2	31,5	0,0	9,3	100,0
Dakbedekkingsbedrijven	63,9	27,3	5,3	3,5	100,0
Installatiebedrijven	57,8	22,4	0,6	19,1	100,0
Steigerbouwbedrijven	62,0	29,0	0,0	8,9	100,0
Loodgietersbedrijven	52,3	31,8	2,2	13,7	100,0
Gevelonderhoud	61,2	27,6	1,9	9,3	100,0
Scheepvaart en -onderhoud	44,3	42,0	1,2	12,5	100,0
Stukadoors	29,5	27,0	1,0	42,4	100,0
Omvang					
1 (zzp)	53,0	33,9	0,6	12,5	100,0
2-4	58,3	25,9	1,4	14,4	100,0
5-9	62,5	28,1	0,6	8,8	100,0
10+	67,9	22,6	1,0	8,5	100,0
TOTAAL	57,9	29,3	0,9	11,9	100,0

De belangrijkste reden voor bedrijven om zich niet voor te bereiden is dat men zegt zich al aan de richtlijn te houden. Bedrijven die zich voorbereiden op de nieuwe regelgeving blijken een breed scala aan voorbereidingen te treffen:

- inkopen van materiaal (23,5%);
- instructie van medewerkers (19,0%);
- aandacht aan besteden in werkoverleggen (19,0%);
- opstellen van plan van aanpak (16,8%);
- aanpassen Risico Inventarisatie en -Evaluatie (14,8%);
- huren van materiaal (14,4%);
- het houden van toezicht (14,2%);
- het volgen van cursussen (12,8%).

Twee documenten die voor (een deel) van de bedrijven die op hoogte werken van belang zijn, zijn de leidraad Veilig werken op hoogte en het Document Gevelonderhoud. De leidraad Veilig werken op hoogte (2004) is een handreiking voor werkgevers en werknemers bij het beoordelen van de vraag of het gebruik van de ladder als werkplek geoorloofd is. De leidraad is in een gezamenlijk overleg tussen de sociale partners tot stand gekomen. Bijna de helft (49,1%) van alle bedrijven zegt bekend te zijn met de leidraad, terwijl bijna een derde (30%) van alle bevraagde bedrijven dit leidraad ook daadwerkelijk zegt te gebruiken (tabel 3.4).

² Aan bedrijven die onbekend waren met de nieuwe richtlijn is deze vraag niet gesteld.

Dakbedekkingsbedrijven (64,4%) en gevelonderhoudsbedrijven (61,6%) blijken relatief het meest bekend te zijn met de leidraad. Onder stukadoors (23,6%) en scheepvaart en -onderhoudsbedrijven (29,4%) is de bekendheid met de leidraad laag.

De eenmanszaken (zzp) blijken minder (44,4%) bekend te zijn met de leidraad dan de bedrijven met twee of meer medewerkers. Van deze bedrijven is meer dan de helft bekend met de leidraad.

Tabel 3.4 Bent u bekend met de leidraad Veilig werken op hoogte? (in procenten)

	Ja	Nee	Totaal (%)
Branches			
Glazenwassers	57,7	42,3	100,0
Bouwbedrijven	51,6	48,4	100,0
Schildersbedrijven	52,7	47,3	100,0
Dakbedekkingsbedrijven	64,4	35,6	100,0
Installatiebedrijven	46,5	53,5	100,0
Steigerbouwbedrijven	53,8	46,2	100,0
Loodgietersbedrijven	42,9	57,1	100,0
Gevelonderhoudsbedrijven	61,6	38,4	100,0
Scheepvaart en -onderhoud	29,4	70,6	100,0
Stukadoors	23,6	76,4	100,0
Omvang			
1 (zzp)	44,4	55,6	100,0
2-4	52,2	47,8	100,0
5-9	54,0	46,0	100,0
10+	53,6	46,4	100,0
TOTAAL	49,1	50,9	100,0

In het Document Gevelonderhoud (1995) worden aspecten besproken van het gevelonderhoud in het algemeen en het glazenwassen in het bijzonder. Aan de orde komen met name de risico's voor vallen van hoogte, fysieke belasting en ergonomie van werkhoudingen. Het Document Gevelonderhoud geldt binnen het Convenant Gevelonderhoud als een van de uitgangspunten voor het bepalen van zo veilig mogelijke werkmethoden. Van alle geïnterviewde bedrijven blijkt 21,6 procent bekend te zijn met het Document Gevelonderhoud. Dit document is, zoals verwacht mag worden, vooral bekend bij glazenwassers (65,2%) en gevelonderhoudsbedrijven (34,4%). Dertig procent (30,3%) van de glazenwassers en iets meer dan een kwart (26,9%) van de gevelonderhoudsbranche zeggen dat ze het gevelonderhoudsdocument ook echt gebruiken.

Bekendheid volgens sleutelinformanten

In hoofdstuk twee is reeds gesteld dat thema's als veiligheid, gezondheid en, meer specifiek, het werken op hoogte de laatste jaren in de schijnwerpers hebben gestaan. Dit lijkt ook van toepassing op de richtlijn Werken op hoogte.

Het gaat hierbij niet om de wettekst, want zoals een respondent het formuleerde: “die krijg je echt niet tussen de oren van werkgevers”, maar veel meer om de leidraad Veilig werken op hoogte. Deze leidraad vormt de praktische invulling die de sociale partners gegeven hebben aan de richtlijn. Uit gesprekken met werkgevers- en werknemerspartijen blijkt dat er op websites, en in vakbladen en op bijeenkomsten ruim aandacht besteed is aan de leidraad en de daarmee samenhangende aankomende veranderingen in de wet- en regelgeving.

Ter illustratie een aantal voorbeelden van activiteiten met betrekking tot werken op hoogte:

- De Vereniging van Steiger-, Hoogwerk- en Betonbekistingbedrijven (VSB) heeft een speciale cd-rom ontwikkeld waarop gebruikers op interactieve wijze kennis maken met leidraad Veilig werken op hoogte. Volgens de VSB is er vanuit de eigen achterban maar ook vanuit de schildersbranche veel vraag geweest naar deze cd-rom.
- VNO-NCW heeft in drie regionale bijeenkomsten aandacht besteed aan de richtlijn.
- De Ondernemersorganisatie Schoonmaak- en Bedrijfsdiensten (OSB) en de Federatie van Ondernemers in het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf (Fosag) besteden in hun bedrijfsopleidingen aandacht aan de richtlijn.
- De VSB heeft samen met de Fosag een workshop georganiseerd over veilig werken op hoogte.
- Arbouw heeft een aantal speciale brochures voor werkgevers en werknemers uitgegeven waarin speciale aandacht besteed wordt aan werken op hoogte:
 - de ladder als werkplek: wanneer wel, wanneer niet? (informatie voor de werknemer);
 - de ladder als werkplek, eerder uitzondering dan regel (informatie voor werkgever);
 - werken op hoogte: regels voor werken op een ladder.

Verder heeft Arbouw in samenwerking met Aboma+Keboma en TNO Arbeid handzame controlelijsten ontwikkeld, die het controleren van de bouwplaats een stuk eenvoudiger maken. Voorbeelden hiervan zijn een controlelijst steigers en een controlelijst ladders en trappen. Daarnaast wordt vanuit Arbouw op dit moment gewerkt aan een keuzewijzer veiliger werkplek op hoogte en een advies met betrekking tot verplaatsbaar klimmateriaal.

Ondersteuningsbehoefte individuele bedrijven

Aan bedrijven zijn een aantal vragen voorgelegd om te informeren of men behoefte heeft aan ondersteuning rond het thema werken op hoogte. Dertig procent (30,3%) van de bedrijven geeft te kennen dat zij een ondersteuningsbehoefte hebben. Deze behoefte is groot bij glazenwassers (49,9%) en gevelonderhoudsbedrijven (44,4%). De ondersteuningsbehoefte is laag bij stukadoors (19,2%) en bij bouwbedrijven (22,9%).

Aansluitend is de vraag voorgelegd waarover men extra informatie of waarvoor men extra ondersteuning zou willen ontvangen. Bedrijven blijken met name (22,3%) informatie met uitleg over de regels te willen ontvangen. Aan algemene informatie (11,6%) en informatie over beschikbare hulpmiddelen (7,3%) is relatief minder behoefte. Bedrijven zouden deze informatie het liefst in de vorm van een brochure (24,6%) ontvangen. In minder mate worden ook een website (9,6%) en een werkboek (7,9%) genoemd.

Ondersteuningsbehoefte volgens partijen uit het veld

Op een drietal punten bestaat behoefte aan ondersteuning en informatie.

- De plaats van de zzp'er
Voor veel branches is het onduidelijk of de zzp'er onder de richtlijn Werken op hoogte valt. Men zou hier graag duidelijkheid over willen hebben.³
- Handhaving door de Arbeidsinspectie
Veel branches spreken de wens uit dat de Arbeidsinspectie vanaf 15 juli 2006 streng gaat controleren of de richtlijn wordt nageleefd. Bedrijven vrezen oneerlijke concurrentie van beunhazen, zzp'ers en 'Polen'. Strengere controle draagt bij aan eerlijke concurrentie.
- Begin aan veilig werken op hoogte bij de bron
Door enkele brancheorganisaties wordt erop gewezen dat men vanuit het Ministerie van SZW aandacht zou kunnen besteden aan de bronaanpak: breng veilig werken op hoogte reeds in de ontwerpfase in het vizier van de besluitvormer (bijvoorbeeld de architect). De bronaanpak zou de toegankelijkheid en de bereikbaarheid van een gebouw moeten verbeteren. Voorbeelden hiervan zijn het aanbrengen van ladderhaken, klimhaken en verankeringspunten op de daken en tegen gevels; het plaatsen en verbeteren van luiken om daken en goten beter toegankelijk te maken en het bouwen van vaste ladders aan een gebouw.

3.2 Effecten richtlijn Werken op hoogte op valgevaar

Effecten volgens individuele bedrijven

Aan de bedrijven zijn twee vragen gesteld die inzicht geven in de te verwachten effecten van de invoering van de Europese richtlijn Werken op hoogte. Ongeveer tweederde (67,1%) van de bedrijven is van mening dat door de invoering van de regelgeving rond werken op hoogte het valgevaar in het bedrijf afneemt (tabel 3.5).

Er bestaan relatief grote verschillen tussen de sectoren. Dakbedekkingsbedrijven (76,6%), schildersbedrijven (74,8%) en bouwbedrijven (74,5%) zijn het vaak eens met de stelling dat het valgevaar afneemt door regelgeving. Stukadoors (40,7%), steigerbouwbedrijven (50,7%) en glazenwassers (51,4%) zijn het minder vaak eens met de stelling.

³ Het Ministerie van SZW laat weten dat de wijziging van het Arbobesluit dat per 15 juli 2006 van kracht wordt, niet geldt voor zelfstandigen. Het ministerie beziet nog of dit niet alsnog per 1 januari 2007 geregeld kan worden.

Tabel 3.5 Door de invoering van de regelgeving rond werken op hoogte neemt valgevaar in mijn bedrijf af (in procenten)

	Helemaal mee eens	Beetje mee eens	Beetje mee Oneens	Helemaal mee oneens	Weet niet	Totaal (%)
Branches						
Glazenwassers	35,5	15,9	14,1	33,6	0,9	100,0
Bouwbedrijven	39,1	35,4	10,0	14,7	0,6	100,0
Schildersbedrijven	48,2	26,6	6,7	16,8	1,7	100,0
Dakbedekkings- bedrijven	43,7	32,9	6,6	14,7	2,0	100,0
Installatiebedrijven	39,3	20,6	15,7	16,0	8,3	100,0
Steigerbouw- bedrijven	37,5	13,2	15,7	19,9	13,6	100,0
Loodgieters- bedrijven	41,7	24,2	12,3	14,9	7,0	100,0
Gevelonderhouds- bedrijven	51,9	17,9	14,9	9,7	5,6	100,0
Scheepvaart en -onderhoud	45,8	13,8	7,1	17,8	15,4	100,0
Stukadoors	13,7	27,0	15,3	32,5	11,4	100,0
Omvang						
1 (zzp)	38,6	28,3	13,1	14,5	5,4	100,0
2-4	43,2	24,6	8,7	20,1	3,4	100,0
5-9	39,3	23,3	10,8	20,7	5,9	100,0
10+	43,4	26,2	10,1	16,0	4,3	100,0
TOTAAL	40,7	26,4	11,2	17,0	4,8	100,0

Met de stelling: 'Door de invoering van de regelgeving rond werken op hoogte zal er in mijn bedrijf minder gebruikgemaakt worden van trappen en ladders' is gekeken naar een ander mogelijk effect van de richtlijn. Met deze stelling was meer dan de helft (53,6%) van de bedrijven het (deels) eens. Net als bij de stelling dat het valgevaar afneemt door de invoering van de richtlijn Werken op hoogte, geldt ook bij deze vraag dat sectoren verdeeld zijn.

Bedrijven uit sectoren die het minder eens zijn met de stelling dat er door de invoering van de regelgeving minder met trappen en ladders gewerkt zal worden, zijn:

- steigerbouwbedrijven (38,0%);
- stukadoors (38,6%);
- dakbedekkingbedrijven (42,1%);⁴
- installatiebedrijven (42,3%);

⁴ Dat veel (76,6%) dakbedekkingsbedrijven aan de ene kant vinden dat het valgevaar afneemt, maar aan de andere kant ook vaak denken dat de regelgeving niet leidt tot afname van gebruik van ladders, zou kunnen komen omdat dakbedekkingsbedrijven relatief weinig met trappen en ladders werken. Dit blijkt echter niet het geval te zijn. Het laddergebruik bij dakbedekkingbedrijven komt namelijk overeen met het totale gemiddelde over alle sectoren (zie bijlage 3, vraag 4).

- glazenwassers (46,2%);
- bouwbedrijven (49,5%).

Bedrijven uit sectoren die het vaak eens zijn met de stelling dat er door de regelgeving minder van trappen en ladders gebruikgemaakt zal worden, zijn:

- gevelonderhoudbedrijven (67,9%);
- scheepvaart-en onderhoud (66,6%);
- schildersbedrijven (65,9%);
- loodgietersbedrijven (63,6%).

Effecten op valgevaar volgens sleutelinformanten

In grote lijnen zien respondenten de richtlijn als een extra impuls om aandacht te besteden aan veilig werken op hoogte. De strekking is dat er de afgelopen jaren steeds veiliger gewerkt wordt op hoogte en dat de richtlijn (leidraad) nog weer eens voor aandacht rond het thema werken op hoogte zorgt.

De verwachting is dus dat de richtlijn een kleine bijdrage levert aan een veiliger werkklimaat op hoogte. Het veiligere werkklimaat zou ontstaan doordat bedrijven en werknemers zich moeten verantwoorden wanneer ze een ladder of trap gaan gebruiken als werkplek. Verschillende respondenten zien hierdoor een verdere verschuiving van ladders en trappen naar collectieve arbeidsmiddelen als hoogwerkers en (rol)steigers. De respondent van Aboma+Keboma ziet voor glazenwassers tevens een verschuiving van trap en ladder naar het meer gaan werken met lijnen.

Ondanks deze positieve inschatting zien veel respondenten ook nieuwe gevaren op de loer liggen. Een verdere verschuiving van de ladder/trap naar hoogwerkers, steigers en andere arbeidsmiddelen levert nieuwe risico's op. Hiermee wordt ook meteen een kanttekening geplaatst bij de verwachting dat het werken op hoogte door de richtlijn weer iets aan veiligheid zal winnen. De OSB geeft bijvoorbeeld aan dat er in branche steeds meer gewerkt wordt met een telescopisch wassysteem. Dit systeem pompt water omhoog door een uitschuifbare steel. Aan het eind van deze steel zit een wasborstel. Met dit systeem bestaat er weliswaar geen valgevaar, maar uit onderzoek blijkt dat de rug, schouders en nek door het werken met een telescoop snel te veel belast worden.

Ook andere respondenten wijzen op nieuwe gevaren. Zo brengt het opbouwen en afbreken van steigers en het slepen met steigermateriaal ook risico's met zich mee. Veel respondenten verwijzen ook naar ongelukken die plaatsvinden met hoogwerkers. Volgens een aantal respondenten zorgt een gebrekkige kennis van de bediening van een hoogwerker en het niet goed rekening houden met omgevingsfactoren (verkeer, voetgangers) voor nieuwe gevaren.

3.3 Resumerend

In dit deel van het rapport staan drie onderdelen centraal: de bekendheid met de regels voor werken op hoogte, de ondersteuningsbehoefte rond het van kracht worden van de richtlijn Werken op hoogte en de effecten van de richtlijn Werken op hoogte op valgevaar.

Bekendheid met de regels

Iets meer dan negentig procent (92,8%) van de bedrijven die op hoogte werken, is het helemaal of een beetje eens met de stelling: 'Ik ben goed op de hoogte van de regels die van toepassing zijn op werken op hoogte'.

- Iets meer dan tachtig procent (81,5%) van de bedrijven uit het onderzoek geeft te kennen, dat ze er van op de hoogte zijn dat het gebruik van ladders en trappen vanaf juli 2006 beperkt dient te worden. Brancheorganisaties (28,7%) en de media vormen de belangrijkste informatiebronnen (20,4%).
- Verschillende werkgevers- en werknemersorganisaties en andere organisaties zoals Arbouw en Aboma+Keboma hebben aandacht besteed aan de richtlijn Werken op hoogte. In vakbladen, op websites en met brochures en bijeenkomsten is vooral aandacht besteed aan de leidraad Veilig werken op hoogte. De leidraad vormt de praktische invulling die de sociale partners hebben gegeven aan de richtlijn.
- Driekwart van de bedrijven (74,9%) die op hoogte werken, geeft aan dat ze er van op de hoogte zijn dat de Arbeidsinspectie kan gaan controleren of de regelgeving voor werken op hoogte wordt nageleefd.
- Circa de helft (49,1%) van de bedrijven uit het onderzoek is bekend met de leidraad Veilig werken op hoogte.
- Van alle geïnterviewde bedrijven is 21,6 procent bekend met het Document Gevelonderhoud. Het document is vooral bekend bij glazenwassers (65,2%) en gevelonderhoudsbedrijven (34,4%).
- In grote lijnen blijken grotere bedrijven (10 of meer medewerkers) relatief beter geïnformeerd te zijn over de regels voor werken op hoogte dan de kleinere bedrijven. Tevens bereiden grotere bedrijven zich meer voor op de wetswijziging.
- Circa zestig procent (57,9%) van de bedrijven bereidt zich voor of heeft zich reeds voorbereid op het wettelijk van kracht worden van de richtlijn Werken op hoogte. Bedrijven treffen of treffen hiervoor een groot aantal verschillende voorbereidingen. De belangrijkste zijn: inkopen van materiaal (23,5%), instructie van medewerkers (19,0%) en er aandacht aan besteden in werkoverleggen (19,0%).

Ondersteuningsbehoefte

- Dertig procent (30,3%) van de bedrijven heeft een ondersteuningsbehoefte. Bedrijven blijken vooral informatie met uitleg over de regels te willen ontvangen (22,3%).
- Sleutelrespondenten willen graag duidelijkheid over de positie die de zzp'er heeft in de richtlijn Werken op hoogte. Verder geven meerdere respondenten aan graag te willen dat de Arbeidsinspectie goed toezicht houdt op de naleving van de richtlijn.

Effecten richtlijn Werken op hoogte op valgevaar

- Circa twee derde (67,1%) van de bedrijven vindt dat door de invoering van de regelgeving rond werken op hoogte het valgevaar in het bedrijf afneemt.
- Meer dan de helft (53,6%) van de bedrijven is het gedeeltelijk eens met de stelling dat er door de invoering van de regelgeving voor werken op hoogte in hun bedrijf minder gebruikgemaakt gaat worden van trappen en ladders.
- Respondenten verwachten dat met het van kracht worden van de richtlijn een extra impuls wordt gegeven aan veiliger werken op hoogte. Men waarschuwt echter ook voor nieuwe risico's. Door ladders en trappen te vervangen door andere hulpmiddelen zoals bijvoorbeeld steigers en hoogwerkers wordt het werk niet per definitie veiliger en gezonder. Ook met bijvoorbeeld steigers gebeuren ongelukken of kan er sprake zijn van een zware fysieke belasting.

4 NALEVINGSGENEIGDHEID VAN BEDRIJVEN

In dit hoofdstuk behandelen we de nalevingsgeneigdheden van de regels voor werken op hoogte. Om inzicht te krijgen in de nalevingsgeneigdheden zal in paragraaf 4.1 de Tafel van elf geïntroduceerd worden. De Tafel van elf is een analysemodel dat bestaat uit elf factoren die bepalend zijn voor de naleving van regelgeving. Deze elf factoren zijn opgenomen in de telefonische enquête die is afgenomen onder 832 bedrijven. In paragraaf 4.2 komen de factoren aan bod die samenhangen met de spontane naleving van de richtlijn. In paragraaf 4.3 worden factoren besproken die samenhangen met controle en sancties (paragraaf 4.3). In paragraaf 4.4 bespreken we de resultaten van de gesprekken met de sleutelrespondenten.¹

4.1 De Tafel van elf

De Tafel van elf is een op de gedragswetenschappen gebaseerd model, opgebouwd uit elf factoren. Samen zijn deze factoren bepalend voor de mate van naleving van regelgeving.

De Tafel van elf is ontstaan vanuit een praktische behoefte om inzicht te krijgen in de factoren die de 'gehoorzaamheid' van een doelgroep ten aanzien van regelgeving bepalen, en de invloed die (rechts)handhaving daarop heeft. De basis van de Tafel van elf wordt gevormd door een combinatie van sociaal-psychologische, sociologische en criminologische theorieën, aangevuld met algemene inzichten en praktijkervaringen op het terrein van de handhaving. Met behulp van de Tafel van elf kan de nalevingsgeneigdheden van bedrijven worden bepaald en tegelijk wordt hiermee de effectiviteit van mogelijke handavingsstrategieën op regelovertreding verkend.

De Tafel van elf bestaat uit elf factoren die kunnen worden opgedeeld in drie dimensies: (1) de dimensie voor spontane naleving; (2) de controledimensie en (3) de sanctiedimensie.

De dimensie voor spontane naleving heeft betrekking op de omstandigheden (zoals kennis van de regels en normgetrouwheid), die ertoe leiden dat een bedrijf de regels over werken op hoogte wel of niet naleeft. De controledimensie heeft betrekking op de preventieve werking van (overheids)controles. De sanctiedimensie heeft betrekking op de preventieve werking van het boete-instrument. Helaas is niet bekend welk van de factoren van doorslaggevend belang is voor het uiteindelijke gedrag van bedrijven, i.c. nalevingsgeneigdheden of overtreddingsgeneigdheden. Desalniettemin geeft het model wel inzicht in de

¹ Respondenten van verschillende brancheorganisaties, werknemersorganisaties, de Arbeidsinspectie, Aboma+Keboma en Arbeid.

sterke en zwakke kanten van de te volgen handhavingsstrategie, en biedt het mogelijkheden voor de toekomstige verbetering hiervan.²

De Tafel van elf

A. Dimensies voor spontane naleving (paragraaf 4.2)

- T1 Kennis en duidelijkheid regels: de bekendheid met en de duidelijkheid van regels.
- T2 Kosten/baten: de (im)materiële en financieel-economische kosten en baten van naleving, exclusief de eventuele boetekosten bij ontdekking van een overtreding.
- T3 Acceptatie van het beleid: mate waarin men het beleid en de regelgeving redelijk vindt.
- T4 Normgetrouwheid: de mate van bereidheid van de doelgroep om zich te conformeren aan het gezag van de overheid.
- T5 Informele controle kans: de gepercipieerde kans op positieve of negatieve sanctionering van het gedrag door anderen dan overheidsinstanties.

B. Controledimensies (paragraaf 4.3)

- T6 Informele meldingskans: de gepercipieerde kans dat een informeel geconstateerde overtreding wordt gemeld aan overheidsinstanties.
- T7 Controlekans: kans dat men wordt gecontroleerd op het begaan van een overtreding.
- T8 Gepercipieerde pakkans: de gepercipieerde kans op constatering van de overtreding indien de overheid controleert.
- T9 Selectiviteit: de (verhoogde) gepercipieerde kans op controle en detectie in het geval van een overtreding door selectie van te controleren bedrijven.

C. Sanctiedimensies (paragraaf 4.3)

- T10 Sanctiekans: de gepercipieerde kans op een sanctie indien na controle en opsporing een overtreding is geconstateerd.
- T11 Sanctiezwaarte: de hoogte en soort van de aan de overtreding gekoppelde sanctie en bijkomende nadelen van sanctieoplegging.

4.2 Spontane naleving

T1 Kennis en duidelijkheid regels: de bekendheid met en de duidelijkheid van de richtlijn Werken op hoogte

Om de richtlijn Werken op hoogte vanaf 15 juli 2006 te kunnen naleven, moeten bedrijven goed op de hoogte zijn van de inhoud van de richtlijn. De achterliggende hypothese van de Tafel van elf is dat er een positief verband bestaat tussen kennis over, en naleving van een bepaalde regel. Dit impliceert dat bedrijven die niet op de hoogte zijn van de relevante regels voor werken op hoogte, deze regels vaker overtreden.

De kennis van de richtlijn Werken op hoogte is reeds aan bod gekomen in hoofdstuk drie. We vatten deze kennis hieronder puntsgewijs samen:

² Zie ook Vossen en Prinsen (2003); Ministerie van Justitie (2004).

- Iets meer dan negentig procent (92,8%) van bedrijven die op hoogte werken, is het helemaal of een beetje eens met de stelling: 'Ik ben goed op de hoogte van de regels die van toepassing zijn op werken op hoogte'.
- Iets meer dan tachtig procent (81,5%) van de bedrijven uit het onderzoek, geeft te kennen dat ze er van op de hoogte zijn dat het gebruik van ladders en trappen vanaf juli 2006 beperkt dient te worden.
- Circa de helft (49,1%) van de bedrijven uit het onderzoek is bekend met de leidraad Veilig werken op hoogte.
- Driekwart van de bedrijven die op hoogte werken, geeft aan dat ze er van op de hoogte zijn dat de Arbeidsinspectie kan gaan controleren of de regelgeving voor werken op hoogte wordt nageleefd.

T2 Kosten/baten: de (im)materiële en financieel-economische kosten en baten

De kosten en baten van overtreden hebben betrekking op de voordelen en de nadelen die bedrijven ondervinden als zij de wet overtreden. Een voordeel van het overtreden van de regels voor werken op hoogte is bijvoorbeeld dat bedrijven minder geld uittrekken voor maatregelen die bevorderlijk zijn voor veilig werken op hoogte, zoals steigers, hoogwerkers en dergelijke. Een voorbeeld van goedkoop werken is het langdurig werken op ladders in plaats van steigers. Een nadeel van regelovertreiding is dat werknemers binnen het bedrijf een grotere kans hebben om te vallen. Dit kan leiden tot hogere verzuim- en vervangingskosten.

De kosten van eventuele boetes komen aan de orde bij de Tafel van elf (sanctiezwaarte) en vallen strikt genomen nu buiten deze dimensie. Het Tafel-van-elfmodel veronderstelt dat hoge nalevingskosten (in tijd, geld of moeite) en/of grote overtredingsvoordelen, de kans vergroten dat bedrijven de wet overtreden.

De bedrijven is de volgende stelling voorgelegd: 'Ik denk dat het voor mij voordelig is wanneer ik me niet helemaal houd aan de regelgeving voor werken op hoogte'. De helft (50,6%) van de bedrijven is het (deels) eens met deze stelling. Met name onder de glazenwassers (66,6%) en de schildersbedrijven (65,4%) blijken veel bedrijven te vinden die denken dat het voordelig is om regels voor werken op hoogte te overtreden. Scheepvaart en -onderhoudsbedrijven (16,1%) en steigerbouwbedrijven (36,1%) blijken minder vaak voordelen te zien van regelovertreiding voor werken op hoogte.

Zzp'ers blijken in vergelijking met bedrijven die uit twee of meer medewerkers bestaan, vaker voordelen te zien van regelovertreiding voor werken op hoogte. Van alle geïnterviewde bedrijven geeft iets meer dan tachtig procent (81,2%) van de bedrijven aan dat ze het (deels) eens zijn met de stelling dat door de invoering van de regelgeving rond Werken op hoogte de kosten voor het bedrijf zullen toenemen. De schildersbedrijven (90,3%) en dakbedekkingsbedrijven (90,3%) verwachten relatief het vaakst een kostenstijging.

Stukadoors (59,3%), steigerbouwbedrijven (60,5%) en scheepvaart en -onderhoudsbedrijven (61,7%) verwachten relatief het minst vaak een kostenstijging.

Met de stelling 'Bedrijven die de regelgeving rond werken op hoogte naleven, prijzen zichzelf uit de markt' is ook gekeken of bedrijven kostennadelen verwachten door de invoering van de nieuwe regelgeving voor werken op hoogte. Met deze stelling was ruim de helft (54,1%) van de bedrijven het (deels) eens (tabel 4.1). Het idee dat men zich door naleving van de regelgeving uit de markt prijst leeft het sterkst onder de loodgietersbedrijven (65,2%), de schildersbedrijven (61,0%) en de glazenwassers (60,4%) en het minst sterk bij scheepvaart en -onderhoudsbedrijven (24,8%), stukadoors (36,5%) en steigerbouwbedrijven (45,4%).

Zzp'ers verwachten in vergelijking met bedrijven die uit twee of meer mensen bestaan, relatief minder vaak dat ze zichzelf uit de markt prijzen.

Tabel 4.1 Bedrijven die de regelgeving rond werken op hoogte naleven prijzen zichzelf uit de markt (in procenten)

	Helemaal mee eens	Beetje mee eens	Beetje mee oneens	Helemaal mee oneens	Weet niet	Totaal (%)
Branches						
Glazenwassers	37,2	23,2	8,4	25,6	5,6	100,0
Bouwbedrijven	23,8	31,0	20,3	23,2	1,6	100,0
Schildersbedrijven	34,1	26,9	10,1	27,6	1,3	100,0
Dakbedekkings- bedrijven	28,5	30,0	8,8	20,9	11,9	100,0
Installatiebedrijven	34,0	15,5	17,3	28,6	4,6	100,0
Steigerbouw- bedrijven	27,0	18,4	20,3	30,7	3,7	100,0
Loodgieters- bedrijven	23,9	41,3	10,9	21,6	2,3	100,0
Gevelonderhouds- bedrijven	39,9	11,2	16,8	32,1	,0	100,0
Scheepvaart en -onderhoud	7,6	17,2	8,9	48,5	17,8	100,0
Stukadoors	17,1	19,4	23,9	36,2	3,5	100,0
Omvang						
1 (zzp)	25,6	24,5	16,5	31,3	2,1	100,0
2-4	27,5	27,8	14,6	24,2	5,9	100,0
5-9	30,7	30,7	12,3	22,3	4,0	100,0
10+	30,8	27,5	17,1	22,8	1,7	100,0
TOTAAL	27,5	26,6	15,6	27,0	3,3	100,0

Als de regelgeving voor een afname van valgevaar zorgt, zouden de verzuimkosten voor bedrijven in de toekomst kunnen afnemen. Om zicht te krijgen op deze potentiële baten is aan bedrijven de volgende stelling voorgelegd: 'Door de invoering van de regelgeving rond werken op hoogte neemt valgevaar in mijn bedrijf af'. In hoofdstuk drie is reeds aandacht besteed aan deze stelling. Daar bleek dat circa tweederde (67,1%) van de bedrijven het (deels) eens is met de stelling dat door de invoering van de regelgeving rond werken op hoogte het valgevaar in het bedrijf afneemt.

T3 Acceptatie van het beleid: mate waarin het beleid en de regelgeving redelijk gevonden worden

Acceptatie van het beleid heeft in dit onderzoek betrekking op de vraag of bedrijven het eens zijn met de invoering van richtlijn Werken op hoogte. De veronderstelling is dat wanneer bedrijven de regelgeving niet redelijk achten, de kans op overtreding groter zal zijn.

Aan de bedrijven is de stelling voorgelegd: 'Ik vind het goed dat het werken op ladders en trappen beperkt wordt'. Circa tweederde (67,8%) geeft te kennen het hiermee (deels) eens te zijn. Onder de steigerbouwers (77,1%) en loodgietersbedrijven (72,7%) zijn relatief de meeste voorstanders te vinden van de beperking van het gebruik van de ladder en trap. De glazenwassers (49,8%), stukadoors (55,6%) en scheepvaart en -onderhoudsbedrijven (55,8%) vinden het minder vaak goed dat trap- en laddergebruik door regelgeving ingeperkt wordt.

Onder de grotere bedrijven (10 of meer medewerkers) zijn de meeste bedrijven te vinden die het goed vinden dat er minder met trappen en ladders gewerkt mag worden.

Tabel 4.2 Ik vind het goed dat het werken op ladders en trappen beperkt wordt (in procenten)

	Helemaal mee eens	Beetje mee eens	Beetje mee oneens	Helemaal mee oneens	Weet niet	Totaal (%)
Branches						
Glazenwassers	29,1	20,7	10,4	39,8	0,0	100,0
Bouwbedrijven	40,1	30,4	11,6	16,6	1,2	100,0
Schildersbedrijven	40,8	23,5	11,2	24,1	0,4	100,0
Dakbedekkings- bedrijven	34,3	30,5	14,9	18,4	1,9	100,0
Installatiebedrijven	46,2	20,5	13,7	18,6	1,0	100,0
Steigerbouw- bedrijven	66,0	11,1	4,3	12,9	5,7	100,0
Loodgieters- bedrijven	37,1	35,6	8,0	18,4	1,0	100,0
Gevelonderhoud	60,1	18,3	5,6	12,3	3,7	100,0
Scheepvaart en -onderhoud	41,9	13,9	9,6	9,3	25,3	100,0
Stukadoors	32,2	23,4	20,8	22,6	1,0	100,0
Omvang						
1 (zzp)	43,6	24,0	9,6	19,8	3,0	100,0
2-4	39,4	27,2	13,6	16,9	3,0	100,0
5-9	36,6	30,2	11,5	20,9	0,8	100,0
10+	46,1	24,8	10,8	17,9	0,4	100,0
TOTAAL	42,1	25,7	11,1	18,8	2,3	100,0

Een belangrijke vraag is of het voor bedrijven in de praktijk ook mogelijk is om zich aan de regelgeving te houden. Om hier zicht op te krijgen is bedrijven de volgende stelling voorgeschied: 'Het is voor mijn bedrijf onmogelijk om ons aan de regels voor werken op hoogte te houden'. Bijna de helft (48,3%) van de bedrijven is het hiermee (deels) eens. Onder de glazenwassers (68,0%) en schildersbedrijven (64,2%) zijn de meeste bedrijven te vinden die van mening zijn dat het onmogelijk is om de regels voor werken op hoogte na te leven. Bij de scheepvaart en -onderhoudsbedrijven (20,4%) en stukadoors (34,5%) ziet men minder vaak obstakels de regelgeving voor werken op hoogte na te leven.

De grotere bedrijven (10 of meer medewerkers) ervaren minder vaak obstakels om de regels voor werken op hoogte na te leven, dan de kleinere bedrijven.

Tabel 4.3 Het is voor mijn bedrijf onmogelijk om ons aan de regels voor werken op hoogte te houden (in procenten)

	Helemaal mee eens	Beetje mee eens	Beetje mee oneens	Helemaal mee oneens	Weet niet	Totaal (%)
Branches						
Glazenwassers	54,9	13,1	7,8	14,9	9,3	100,0
Bouwbedrijven	16,0	27,5	14,4	39,5	2,5	100,0
Schildersbedrijven	31,1	33,1	12,9	20,5	2,3	100,0
Dakbedekkings- bedrijven	24,7	27,6	13,6	33,4	0,7	100,0
Installatiebedrijven	21,5	15,4	28,3	33,8	1,0	100,0
Steigerbouw- bedrijven	21,3	19,6	20,5	38,7	0,0	100,0
Loodgieters- bedrijven	20,3	32,6	19,0	26,8	1,4	100,0
Gevelonderhouds- bedrijven	39,5	20,9	8,6	31,0	0,0	100,0
Scheepvaart en -onderhoud	6,3	14,1	23,9	52,4	3,3	100,0
Stukadoors	13,8	20,7	23,9	33,7	8,0	100,0
Omvang						
1 (zzp)	26,0	22,8	16,9	31,1	3,2	100,0
2-4	22,7	30,9	13,8	30,3	2,2	100,0
5-9	20,0	28,5	15,8	34,0	1,8	100,0
10+	15,1	22,8	23,3	38,3	0,5	100,0
TOTAAL	22,7	25,6	17,0	32,4	2,3	100,0

T4 Normgetrouwheid: de mate van bereidheid van bedrijven om zich te conformeren aan het gezag van de overheid

Normgetrouwheid geeft inzicht in de mate waarin de doelgroep zich in het algemeen conformeert aan overheidsgezag. Deze algemene norm- en gezagsgetrouwheid wordt verondersteld een positieve bijdrage te leveren aan de naleving van specifieke wet- en regelgeving. De veronderstelling is dat als bedrijven zich niet aan het gezag conformeren dat dan de kans op overtreding groter zal zijn.

De normgetrouwheid is gemeten met de stelling: 'Ik doe altijd wat in de Arbowet staat'. Zestig procent (60,4%) van de bedrijven is het met deze stelling (deels) eens. Onder de installatiebedrijven (73,8%), dakbedekkingsbedrijven (72,9%) en steigerbouwbedrijven (72,3%) houdt men zich naar eigen zeggen vaak aan de Arbowet. De scheepvaart en -onderhoudsbedrijven (40,5%) en gevelonderhoudsbedrijven (51,9%) houden zich minder vaak aan de Arbowet.

De grotere bedrijven (10 of meer medewerkers) houden zich naar eigen zeggen vaker aan de Arbowet, dan de kleinere bedrijven.

T5 Informele controlekans: de gepercipieerde kans op positieve of negatieve sanctionering van het gedrag door anderen dan overheidsinstanties

De informele controlekans heeft betrekking op controle en melding van overtredingen vanuit de sociaaleconomische omgeving. De veronderstelling is dat bedrijven die dat erg vinden, eerder geneigd zijn de regels voor werken op hoogte na te leven.

De stelling voor de informele controlekans luidt: 'Mijn omgeving zal negatief reageren als ik de regels voor werken op hoogte overtreed'. Hierbij is aan de bedrijven uitgelegd dat met omgeving de sociaaleconomische omgeving bedoeld wordt zoals klanten, opdrachtgevers en concurrenten. Ruim veertig procent (44,6%) van de bedrijven is het (deels) eens met de stelling dat hun omgeving negatief zal reageren als de regels voor werken op hoogte overtreden worden. Hierbij bestaan relatief grote verschillen tussen de verschillende branches en sectoren. Scheepvaart en -onderhoudsbedrijven (27,4%), glazenwassers (30,0%) en stukadoors (34,5%) zijn het minder vaak eens met de stelling dat hun sociaaleconomische omgeving negatief zal reageren bij regelovertreding. De steigerbouwbedrijven (60,4%), installatiebedrijven (54,5%) en dakbedekkingsbedrijven (52,9%) zijn het vaak eens met de stelling dat hun sociaaleconomische omgeving negatief zal reageren op het overtreden van regels voor werken op hoogte.

Zzp'ers blijken in vergelijking met grotere bedrijven weinig negatieve reacties van hun sociaaleconomische omgeving te verwachten.

4.3 Controle en sanctie

T6 Informele meldingskans: de gepercipieerde kans dat een informeel geconstateerde overtreding wordt gemeld aan overheidsinstanties (Controle)

De informele meldingskans heeft betrekking op de kans dat vanuit de sociaal-economische omgeving (klanten, opdrachtgevers en concurrenten) bij een overheidsinstantie melding gemaakt wordt van een overtreding. De veronderstelling is dat wanneer bedrijven de informele meldingskans klein achten, ze eerder geneigd zijn de regels voor werken op hoogte niet na te leven.

Aan bedrijven is de volgende stelling voorgelegd: 'Als ik me niet aan de regels voor werken op hoogte zal houden, is de kans groot dat iemand me zal verraden'. Circa dertig procent (30,9%) van de bedrijven is het (deels) eens met de stelling dat als men zich niet aan de regels voor werken op hoogte houdt, de kans groot is dat iemand ze zal verraden. Op basis van deze stelling lijkt de kans dat een informeel geconstateerde overtreding aan de overheid wordt gemeld hoog bij dakbedekkingsbedrijven (52,5%), glazenwassers

(40,8%) en steigerbouwbedrijven (40,5%) en laag bij scheepvaart en onderhoudsbedrijven (5,6%) en stukadoors (8,3%).

Grotere bedrijven ervaren relatief vaak de kans van een informele melding aan overheidsinstanties.

T7 Controlekans: de kans dat men wordt gecontroleerd op het begaan van een overtreding (Controle)

De formele controlekans heeft betrekking op controle door de overheid. Het gaat hier overigens niet om de werkelijke controlekans, maar om de gepercipieerde controlekans. Met andere woorden: hoe groot ervaren bedrijven de kans dat zij worden gecontroleerd. De Tafel van elf veronderstelt dat deze kans positief correleert met de naleving.

Aan bedrijven is gevraagd hoe groot men de kans schat dat de Arbeidsinspectie bij hen komt controleren of men zich aan de regels houdt. (0% is geen kans op controle en 100% zeer grote kans op controle). Deze kans wordt door bedrijven gemiddeld geschat op 39,2 procent.

De steigerbouwbedrijven (56,3%) en de dakbedekkingsbedrijven (53,7%) zien een relatief grote kans op deze controle van de Arbeidsinspectie. Installatiebedrijven (32,7%) en schildersbedrijven (34,7%) schatten de kans op controle van de Arbeidsinspectie op naleving van de regels voor werken op hoogte laag in.

Bedrijven met vijf of meer medewerkers schatten de kans op controle door de Arbeidsinspectie hoger in dan bedrijven met minder dan vijf medewerkers.

Tabel 4.4 Hoe groot schat u op een schaal van 0 tot 100 de kans dat de Arbeidsinspectie bij u komt controleren of u zich aan de regels houdt? (in procenten)

	Controlekans
Branches	
Glazenwassers	41,2
Bouwbedrijven	41,7
Schildersbedrijven	34,7
Dakbedekkingsbedrijven	53,7
Installatiebedrijven	32,7
Steigerbouwbedrijven	56,3
Loodgietersbedrijven	33,9
Gevelonderhoudsbedrijven	38,3
Scheepvaart en –onderhoud	44,8
Stukadoors	35,9
Omvang	
1 (zzp)	38,2
2-4	35,4
5-9	41,9
10+	46,4
TOTAAL	39,2

T8 Detectiekans: de gepercipieerde kans op constatering van de overtreding indien door de overheid wordt gecontroleerd (Controle)

Indien controle plaatsvindt is het altijd nog maar de vraag of een overtreding ook echt ontdekt wordt. De veronderstelling is dat hoe hoger deze detectiekans ligt, des te meer bedrijven geneigd zullen zijn zich te houden aan de regelgeving voor werken op hoogte.

Aan bedrijven is de volgende detectiekansvraag voorgelegd: 'Als er binnen uw organisatie een overtreding van de regels voor Werken op hoogte plaatsvindt, hoe groot schat u de kans dat de Arbeidsinspectie dit bij een controle ook echt zal ontdekken?' (0% is geen kans op detectie en 100% zeer grote kans op detectie). Deze kans wordt door bedrijven op 42,6% geschat. Net als bij de vraag over de controlekans (T7) achten de steigerbouwbedrijven (52,2%) en dakbedekkingsbedrijven (52,8%) de kans als groot en schatten de stukadoors (33,2%) en installatiebedrijven (37,8%) de kans lager in.

T9 Selectiviteit: de (verhoogde) gepercipieerde kans op controle en detectie in het geval van een overtreding door selectie van te controleren bedrijven (Controle)

De laatste vraag met betrekking tot de controledimensie heeft betrekking op selectiviteit. De vraag is of bedrijven het gevoel hebben dat de Arbeidsinspectie zich meer of minder richt op bepaalde bedrijven. Dit is gevraagd in de vorm van de volgende stelling: 'De Arbeidsinspectie richt zich vooral op de grote bedrijven: de kleine ondernemingen en zzp'ers controleren ze zelden'. Met deze stelling is bijna vijftig procent (49,4%) van de bedrijven het eens. Bij de bouwbedrijven (55,8%) en de installatiebedrijven (54,2%) was men het vaak eens met deze stelling, bij de steigerbouwbedrijven (31,2%) en dakbedekkingsbedrijven (34,6%) was men het minder vaak eens met deze stelling.

De grotere bedrijven met tien of meer medewerkers (55,3%) en zzp'ers (53,3%) zijn het in vergelijking met andere bedrijven (2 tot en met 9 medewerkers) relatief vaker eens met de stelling dat de Arbeidsinspectie zich vooral richt op zzp'ers.

T10 Sanctiekans: de gepercipieerde kans op een sanctie indien na controle en opsporing een overtreding is geconstateerd (Sanctie)

De sanctiekans verwijst naar de kans dat een straf wordt opgelegd. Deze inschatting kan zeer bepalend zijn voor de vraag of de calculerende werkgever uiteindelijk de regels naleeft dan wel overtreedt. Als veel overtredingen worden geseponeerd, kan dit funest zijn voor de nalevingsgeneigdheid. De gepercipieerde sanctiekans is dus grotendeels afhankelijk van het imago van de handavingsinstelling (in dit geval de Arbeidsinspectie).

Bedrijven schatten de kans dat de Arbeidsinspectie bij een overtreding van de regels voor werken op hoogte ook daadwerkelijk overgaat tot het uitdelen van boetes op 56,6% (tabel 4.5). De scheepvaart en -onderhoudsbedrijven (66,4%) en dakbedekkingsbedrijven (64,6%) schatten de kans op een sanctie hoog in. Installatiebedrijven (52,2%) en stukadoors (53,8%) schatten de sanctiekans lager in.

Voor de bedrijfsomvang geldt dat er relatief weinig verschillen bestaan tussen grote en kleine bedrijven.

Tabel 4.5 Hoe groot schat u de kans dat de Arbeidsinspectie, bij ontdekking van een overtreding van de regels voor werken op hoogte, ook daadwerkelijk overgaat tot het uitdelen van boetes? (in procenten)

	Sanctiekans
Branches	
Glazenwassers	54,6
Bouwbedrijven	55,5
Schildersbedrijven	52,4
Dakbedekkingsbedrijven	64,6
Installatiebedrijven	52,3
Steigerbouwbedrijven	56,5
Loodgietersbedrijven	62,3
Gevelonderhoudsbedrijven	61,3
Scheepvaart en -onderhoud	66,4
Stukadoors	53,8
Omvang	
1 (zzp)	57,0
2-4	55,7
5-9	58,4
10+	55,2
TOTAAL	56,6

T11 Sanctiezwaarte: de hoogte en het soort van de aan de overtreding gekoppelde sanctie en bijkomende nadelen van sanctieoplegging (Sanctie)

De laatste dimensie van de Tafel van elf is de sanctiezwaarte. Ook nu gaat het weer om de perceptie. Indien men denkt dat de boete hoog is, besluit men wellicht eerder de wet na te leven.

Aan bedrijven is de vraag gesteld of men denkt dat een eventuele sanctie van de Arbeidsinspectie na een geconstateerde overtreding voor werken op hoogte, hun bedrijf in de problemen brengt. Iets minder dan veertig procent (38,7%) van de bedrijven die op hoogte werken denkt dat dit inderdaad het geval zal zijn. De gevelonderhoudsbedrijven (68,6%), de glazenwassers (53,5%) en dakbedekkingsbedrijven (52,4%) denken vaak dat een sanctie hun

problemen brengt. Bouwbedrijven (30,4%), stukadoors (30,5%, scheepvaart en -onderhoudsbedrijven (32,6%) en installatiebedrijven (33,4%) denken minder vaak dat een sanctie hun organisatie in de moeilijkheden brengt. Kleine bedrijven denken in vergelijking met grotere bedrijven (5 of meer medewerkers) vaker dat een sanctie hun bedrijf in de problemen brengt.

Behalve de vraag of een bedrijf door een sanctie in de problemen denkt te komen is ook de volgende stelling over sanctiezwaarte voorgelegd: 'Hoge boetes zijn een geschikt middel om werkgevers en werknemers ervan te weerhouden om voor de werkzaamheden op hoogte trappen en ladders te gebruiken.'

Ruim veertig procent (43,4%) van de bedrijven is het met deze stelling (deels) eens. Meer dan de helft van steigerbouwbedrijven (54,3%), loodgietersbedrijven (50,9%) en gevelonderhoudsbedrijven vindt dat hoge boetes een geschikt middel vormen in de 'strijd' tegen ladders en trappen. Onder de scheepvaart en onderhoudsbedrijven (26,3%), glazenwassers (28,2%) en installatiebedrijven (32,5%) is men sceptischer over de geschiktheid van hoge boetes.

De grotere bedrijven (10 of meer medewerkers) vinden hoge boetes vaker een geschikt middel dan de kleinere bedrijven.

4.4 Sleutelrespondenten over de nalevingsgeneigdheid

Kennis en duidelijkheid van de regels

De meeste respondenten hebben het gevoel dat er met het van kracht worden van de richtlijn Werken op hoogte niet zo veel is veranderd. De Arbeidsinspectie stelt dat vrijwel alles wat nu opgenomen is in de richtlijn Werken op hoogte hiervoor reeds in andere wet- en regelgeving vastgelegd was. Zo staat in de beleidsregel 3.16 Arbobesluit dat het langdurig gebruik van de van ladder als werkplek vermeden dient te worden:

"De maximale hoogte van 10 m voor het verrichten van arbeid vanaf ladders is gebaseerd op incidenteel gebruik. Bij langdurig of regelmatig gebruik van ladders ontstaan naast valgevaar ook gezondheidsrisico's wegens het staan op een te smal vlak. In dergelijke situaties worden ladders indien mogelijk vervangen door andere voor het werken op hoogte beter geschikte arbeidsmiddelen, dan wel is beperking van de arbeidsduur op ladders op zijn plaats."

Op basis hiervan mag verwacht worden dat de meeste bedrijven bekend zijn met regels over hoe er op hoogte gewerkt dient te worden (T1: kennis van regels). Toch bestaan er hier en daar nog wat onduidelijkheden en meningsverschillen in het veld. In hoofdstuk drie is reeds kort beschreven dat verschillende partijen en organisaties de leidraad Veilig werken op hoogte

onder de aandacht van bedrijven hebben gebracht. De leidraad, dat opgesteld is door verschillende werkgevers- en werknemersorganisaties, wordt breed gedragen. Desalniettemin wordt er door enkele respondenten ook kritiek geuit op de leidraad.

Deze kritiek spitst zich toe op een drietal punten.

- Leidraad leidt tot enige verwarring binnen gevelonderhoudsbranche

De achterban van de OSB werkt reeds jaren met het Document Gevelonderhoud. Ondanks dat de leidraad niet fundamenteel afwijkt van de tekst uit dit document, leidt deze volgens de OSB bij de achterban wel tot enige verwarring: aan welk document behoort men zich nu te houden?

- Meningsverschil over status leidraad

Werknemersorganisaties zouden de leidraad graag wettelijk van kracht zien. De initiatiefnemer van de leidraad en de Arbeidsinspectie gaan niet zo ver. Volgens VNO-NCW dient de leidraad werkgevers een kader te bieden op basis waarvan men veilig werkt op hoogte. Het is aan de bedrijven zelf om te zien hoe men dit kader invult. Volgens de Arbeidsinspectie biedt de leidraad een handvat aan bedrijven: bedrijven die zich aan de leidraad houden, zijn niet in overtreding. Hiermee verwordt de leidraad tot een onderdeel van de Risico Inventarisatie en -Evaluatie en vormt het een soort van protocol om werkgevers en werknemers een goede keuze te laten maken van het arbeidsmiddel. Enkele respondenten laten weten dat binnen veel bedrijven gedacht wordt dat de leidraad wel een wettelijke geldig instrument is.

- Leidraad is ingewikkeld

De kern van de leidraad wordt gevormd door een tweetal stroomschema's. In deze stroomschema's spelen verschillende criteria een rol (o.a. stahoogte, statijd, krachttuifening, reikwijdte). Volgens een enkele respondent zijn deze criteria voor bedrijven niet altijd even duidelijk en zijn de stroomschema's voor veel werkgevers te gecompliceerd. Zo vraagt een respondent zich af waarom het criterium effectieve statijd geoperationaliseerd is als optelsom per project en niet als het aantal uren per dag. De vraag is dan wat onder een project verstaan dient te worden. Tevens worden af en toe ook vraagtekens gezet bij de maximale stahoogte van 7,5 meter. Onder stahoogte wordt verstaan dat men met de voeten 7,5 meter boven de vloer mag staan. De Arbeidsinspectie hanteert als norm een werkhoogte van tien meter. Met werkhoogte wordt hier de hoogte van de hand bedoeld. Het begrip werkhoogte en de daarbij behorende hoogte van tien meter zou veel meer ingeburgerd zijn bij bedrijven die op hoogte werken, dan het begrip stahoogte dat in de leidraad vermeld wordt.

Acceptatie van beleid

Ondanks bovenstaande kritiekpunten lijkt in grote lijnen acceptatie van de regels voor werken op hoogte te bestaan. Volgens respondenten is het veiligheidsbewustzijn bij bedrijven en werknemers namelijk toegenomen en wordt de ladder als werkplek al sinds jaren teruggedrongen (zie ook hoofdstuk 3).

Hier geldt nog wel de kanttekening dat de meeste respondenten nadelige effecten zien voor de concurrentiepositie. De redenering is dat als men als bedrijf veiliger op hoogte gaat werken door bijvoorbeeld in plaats van trappen steigers te gebruiken, het werken op hoogte automatisch duurder wordt. Bedrijven die de ladders als werkplek blijven gebruiken, zullen hierdoor een concurrentievoordeel hebben. Dit lijkt in sommige gevallen een reëel gevaar te zijn. Een respondent van een brancheorganisatie meldt dat men reeds telefoontjes heeft ontvangen van bedrijven die klagen dat ze een offerte niet binnengehaald hebben omdat ze steigers wilden gebruiken, terwijl een concurrent voor een goedkoper maar ook onveiliger alternatief koos door bijvoorbeeld met lijnen te gaan werken. In hoofdstuk 3 is reeds aangegeven dat veel respondenten dan ook pleiten voor een strenge controle van de Arbeidsinspectie.

De eventuele baten die het naleven van de richtlijn met zich meebrengt (minder valongelukken en daardoor minder verzuim), worden volgens een respondent van een brancheorganisatie vooral door de grotere bedrijven gezien. Binnen een klein bedrijf heeft men statistisch gezien nu eenmaal minder te maken gehad met valongelukken en zal men eerder geneigd zijn eenzijdig naar de kosten te kijken.

4.5 Resumerend

In dit hoofdstuk is onderzocht in hoeverre bedrijven geneigd zijn om de regels voor werken op hoogte na te leven. Hiervoor is de Tafel van elf gebruikt. In tabel 4.6 worden de belangrijkste resultaten samengevat.

Tabel 4.6 De Tafel van elf voor de regelgeving voor werken op hoogte

A. Dimensies voor spontane naleving		
T1	Kennis en duidelijkheid regels: mate van bekendheid met en de duidelijkheid van de richtlijn Werken op hoogte	82% tot 93% is bekend met de richtlijn
T2	Kosten/baten: mate waarin men (im)materiële en financieel-economische kosten en baten ziet exclusief eventuele boetekosten	49% tot 82% verwacht kosten
T3	Acceptatie van het beleid: mate waarin het beleid en de regelgeving redelijk gevonden worden.	52% tot 68% accepteert het beleid
T4	Normgetrouwheid: de mate van bereidheid van bedrijven om zich te conformeren aan het gezag van de overheid.	60% is normgetrouw
T5	Informele controlekansen: de gepercipieerde kans op positieve of negatieve sanctionering van het gedrag door anderen dan overheidsinstanties.	45% informele controlekansen
B. Controledimensies		
T6	Informele meldingskansen: de gepercipieerde kans dat een informeel geconstateerde overtreding wordt gemeld aan overheidsinstanties.	31% informele meldingskansen
T7	Controlekansen: de kans dat men wordt gecontroleerd op het begaan van een overtreding.	39% controlekansen
T8	Detectiekansen: de gepercipieerde kans op constatering van de overtreding indien door de overheid wordt gecontroleerd.	43% detectiekansen
T9	Selectiviteit: de (verhoogde) gepercipieerde kans op controle en detectie in het geval van een overtreding door selectie van te controleren bedrijven.	50% selectiviteit
C. Sanctiedimensies		
T10	Sanctiekansen: de gepercipieerde kans op een sanctie indien na controle en opsporing een overtreding is geconstateerd.	57% sanctiekansen
T11	Sanctiezwaarte: de hoogte en het soort van de aan de overtreding gekoppelde sanctie en bijkomende nadelen van de sanctieoplegging.	39% tot 44% ziet nadelen

De te verwachten naleving

De Tafel van elf beschrijft, zoals aangegeven, de belangrijkste factoren die van invloed zijn op de beslissing van bedrijven om de wet wel of niet na te leven. Onbekend is echter hoe deze factoren precies moeten worden gewogen. Wat geeft de doorslag als men zich aan de wet houdt: is het de acceptatie van de wet of gaat het juist om de kans om gepakt te worden? De vraag is dus: is op basis van de Tafel van elf een inschatting te geven van het aantal werkgevers dat geneigd is zich wel of niet aan de wet te houden? Om hier een uitspraak over te kunnen doen, hebben wij op basis van de Tafel van elf vier typen bedrijven onderscheiden: 'Overtreders', 'Potentiële Overtreders', 'Potentiële Nalevers' en 'Nalevers'.

'Overtreders'

De groep overtreders bestaat uit bedrijven die aangeven dat:

- het niet goed is dat het werken op ladders en trappen beperkt wordt;
- het voor hun bedrijf onmogelijk is zich aan de regels voor werken op hoogte te houden.

Aangenomen wordt dat bedrijven die het niet eens zijn met een belangrijke doelstelling van de regels en voor wie het niet mogelijk is om zich aan de regels te houden, de regels vervolgens waarschijnlijk niet zullen naleven. Zestien procent (15,9%) van de bedrijven kan op basis van deze aanname getypeerd worden als 'overtreders'.

'Nalevers'

Tegenover de overtreders staan de nalevers. De groep nalevers bestaat uit bedrijven die aangeven dat:

- het goed is dat het werken op ladders en trappen beperkt wordt;
- het voor hun bedrijf mogelijk is zich aan de regels voor werken op hoogte te houden.

Van de bedrijven die zich kunnen vinden in een belangrijke doelstelling van de wetgeving én die denken dat het goed mogelijk is de regels na te volgen, wordt aangenomen dat ze zich waarschijnlijk ook aan die regels zullen houden. Vijfendertig procent (35,1%) van de bedrijven kan op basis van deze veronderstelling worden bestempeld als 'nalevers'.

Potentiële overtreders en potentiële nalevers

Tussen de overtreders en de nalevers zitten de potentiële overtreders en potentiële nalevers. Deze groep bestaat uit bedrijven die het niet goed vinden dat het werken op ladders en trappen beperkt wordt óf die aangeven dat het voor hen onmogelijk is om zich aan de regels voor werken op hoogte te houden. Feitelijk verkeert deze groep tussen acceptatie enerzijds en verwerping anderzijds.

Om toch een uitspraak te kunnen doen over de nalevingsgeneigdheid, is de controlekans in de analyse betrokken. Onze aanname is dat de bedrijven uit de tussengroep, die de kans op controle door de Arbeidsinspectie klein achten (minder dan 25%), eerder geneigd zullen zijn de regels te overtreden (potentiële overtreders). Omgekeerd geldt dat bedrijven uit de tussengroep die een grote (25% of meer) controlekans zien, in potentie geneigd zijn om de regels na te leven (potentiële nalevers).

Twintig procent (19,5%) van de bedrijven kan op basis van deze aannames gekenmerkt worden als 'potentiële overtreders'. Dertig procent (29,5%) kan gezien worden als 'potentiële nalevers'.

5 ANTWOORDEN ONDERZOEKSVRAGEN EN CONCLUSIES

In dit slothoofdstuk worden de onderzoeksvragen puntsgewijs beantwoord. Verder wordt een schatting gegeven van de te verwachten nalevingsgeneigdheden van de regelgeving voor werken op hoogte. Het hoofdstuk wordt afgesloten met de conclusies.

5.1 Beantwoording onderzoeksvragen

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden is langs drie verschillende wegen informatie verzameld.

- De kern van het onderzoek bestond uit telefonische interviews met bedrijven die op hoogte werken. In totaal zijn met 832 bedrijven gesprekken gevoerd. Daarnaast is aan bedrijven die aangaven niet aan het onderzoek mee te willen werken, gevraagd om twee kernvragen te beantwoorden. De kernvragen zijn beantwoord door 96 bedrijven.
- Er is een aantal gesprekken gevoerd met sleutelrespondenten van brancheorganisaties, werknemerspartijen, de Arbeidsinspectie, Arbouw en Aboma+Keboma. Verder zijn gesprekken gevoerd met sleutelinformanten in drie Europese landen (België, Duitsland en Finland).
- Door middel van literatuuronderzoek is een beeld geschetst van de wet- en regelgeving en de stand van zaken rond werken op hoogte.

De onderzoeksvragen bestaan uit vier onderdelen:

- a) huidige situatie;
- b) draagvlak (bekendheid);
- c) effecten;
- d) Europa.

A Huidige situatie

A1 en 2 In welke branches wordt er op hoogte gewerkt? In welke bedrijven en bij welke werkzaamheden vindt werken op hoogte plaats?

Voor het onderzoek zijn bedrijven uit verschillende sectoren en branches benaderd. In zes van deze branches wordt veelvuldig op hoogte gewerkt: glazenwassers, bouwbedrijven, schildersbedrijven, dakbedekkingsbedrijven, steigerbouwbedrijven en gevelonderhoudsbedrijven.

Onder de installatiebedrijven, loodgietersbedrijven, scheepvaart en -onderhoudsbedrijven en stukadoors waren relatief veel bedrijven die aangaven niet of nauwelijks op hoogte te werken.

A3 *Welke arbeidsmiddelen en persoonlijke beschermingsmiddelen en methodes worden daarbij gehanteerd?*

Aan 832 bedrijven die op hoogte werken is gevraagd welke hulpmiddelen voor werken op hoogte in hun bedrijf worden gebruikt. Ladders en trappen (67,9%), stalen steigers (54%) en rol- en systeemsteigers (48,8%) blijken vaak te worden gebruikt. Verder maakt een deel van de bedrijven ook gebruik van gordels (37,2%), hoogwerkers (34,0%), randbeveiliging (28,7%) en lijnen (27,9%).

Uit gesprekken met verschillende brancheorganisaties en partijen komt naar voren dat de Europese richtlijn Werken op hoogte in de praktijk met name betrekking heeft op de glazenwassers-, (na-)installatie- en schildersbranche. De ladder wordt in deze branches in vergelijking met andere branches nog relatief vaak als werkplek gebruikt.

A4 *Welke risico's worden gelopen en wat zijn de gevolgen van deze risico's?*

Op basis van literatuuronderzoek blijkt dat in dertien procent van de bedrijven en instellingen regelmatig werkzaamheden op hoogte plaatsvinden. Bij een onderverdeling naar sector scoort de bouwsector het hoogst. In 78 procent van de bedrijven in die sector wordt op hoogte gewerkt. Werken op hoogte veroorzaakt de meeste (15%) arbeidsongevallen. Van de bij de Arbeidsinspectie gemelde ernstige arbeidsongevallen wordt 29 procent veroorzaakt door vallen.

B) Draagvlak (bekendheid)

B5 *Is het bedrijfsleven op de hoogte van het bestaan van de richtlijn en van het feit dat de wijziging van het Arbobesluit per 15 juli 2006 in werking treedt?*

- Circa tachtig procent van de bedrijven uit het onderzoek geeft te kennen dat ze ervan op de hoogte zijn, dat het gebruik van ladders en trappen vanaf juli 2006 beperkt dient te worden. Onder de groep van bedrijven die niet aan het onderzoek wilden meewerken, maar toch bereid waren om antwoord te geven op de vraag of men bekend is met de richtlijn, gaf eveneens circa tachtig procent aan te weten dat het laddergebruik beperkt moet worden.
- Driekwart van de bedrijven die op hoogte werken, geeft aan dat ze ervan op de hoogte zijn dat de Arbeidsinspectie kan gaan controleren of de regelgeving voor werken op hoogte wordt nageleefd.
- Ongeveer dertig procent van de bedrijven is via de brancheorganisatie bekend geworden met het feit dat het gebruik van ladders en trappen vanaf juli 2006 beperkt dient te worden.

- Iets meer dan negentig procent van de bedrijven die op hoogte werken, is het helemaal of een beetje eens met de stelling 'Ik ben goed op de hoogte van de regels die van toepassing zijn op werken op hoogte'.
- Circa de helft van de bedrijven uit het onderzoek is bekend met de leidraad Veilig werken op hoogte.
- Van alle geïnterviewde bedrijven is 21,6 procent bekend met het Document Gevelonderhoud. Het document is vooral bekend bij de glazenwassers (65,2%) en gevelonderhoudsbedrijven (34,4%).
- Brancheorganisaties geven aan de leidraad breed uitgedragen te hebben naar de achterban door er aandacht aan te besteden in bladen, op websites en bij bijeenkomsten (bijvoorbeeld van VNO-NCW) en dergelijke.

B6, 7 en 8 Wat is het draagvlak voor de richtlijn? Hoe wordt de nieuwe regelgeving gepercipieerd in termen van noodzaak, effectiviteit, helderheid, werkbaarheid en uitvoering? Welke knelpunten en risico's onderkent men en hoe zwaar wegen die?

- Circa twee derde van de bedrijven die op hoogte werken, is het helemaal of deels eens met de stelling dat het goed is dat het werken op ladders en trappen beperkt wordt. Van de bedrijven die niet aan het onderzoek wilden meewerken, maar toch bereid waren om antwoord te geven op de stelling dat het goed is dat laddergebruik beperkt wordt, gaf minder dan vijftig procent aan het hiermee eens te zijn.
- Iets minder dan de helft van de bedrijven geeft aan dat men het (gedeeltelijk) eens is met de stelling dat het voor het bedrijf onmogelijk is zich te houden aan de regels voor werken op hoogte. Ongeveer een derde van alle bedrijven vindt dat het onmogelijk is om zich aan de regels voor werken op hoogte te houden, omdat de regels onwerkbaar en/of organisatorisch onmogelijk zijn.

B9 Bereiden werkgevers en sectoren zich voor op de nieuwe voorschriften, en zo ja, hoe en in welke mate?

- Ruim de helft van alle bedrijven die op hoogte werken, meldt dat men zich voorbereidt of reeds heeft voorbereid op de nieuwe regelgeving voor werken op hoogte. Ongeveer een kwart van de bedrijven bereidt zich voor door het inkopen van materialen, een vijfde van de bedrijven instrueert medewerkers en een vijfde laat medewerkers cursussen volgen.

B10 Worden initiatieven als de leidraad Veilig werken op hoogte en het Document Gevelonderhoud ondersteund?

- Circa de helft van de bedrijven uit het onderzoek is bekend met de leidraad Veilig werken op hoogte.

- De brancheorganisaties zien de leidraad over het algemeen als een prima initiatief, dat voor eenduidigheid zorgt bij het werken met trappen.
- De leidraad is volgens VNO-NCW tot stand gekomen, omdat er vanuit verschillende branches behoefte bestond aan eenduidigheid: men had het gevoel dat ten opzichte van de Arbeidsinspectie te veel onduidelijkheid bestond over wat wel en niet mocht bij het werken op ladders en trappen. De Europese richtlijn Werken op hoogte heeft pas in een latere fase een rol gespeeld.

B11 Levert de implementatie van de nieuwe voorschriften problemen op? Welke problemen zijn dit en in welke mate spelen deze een rol?

- Branches zien concurrentienadelen voor de bedrijven die zich aan de regelgeving houden: “beunhazerij wordt in de hand gewerkt”.

B12 Is er behoefte aan nadere uitwerking van de regelgeving? Waaruit bestaat deze behoefte en wat zijn de mogelijkheden per branche? Verwacht men hierbij ondersteuning van het Ministerie van SZW?

- De behoefte aan een nadere uitwerking van de richtlijn is door de leidraad Veilig werken op hoogte gering. De leidraad (en dan met name de twee stroomschema's) wordt in grote lijnen als een praktisch document gezien, dat bedrijven voldoende handvatten biedt om zich aan de richtlijn te houden.
- Door enkele brancheorganisaties wordt erop gewezen dat men vanuit het Ministerie van SZW aandacht zou kunnen besteden aan de bronaanpak: breng veilig werken op hoogte op het netvlies van de architect: zorg voor dakluiken, dakleuningen en dergelijke (ook wel ketenaanpak genoemd, van ontwerp tot en met onderhoud).
- Dertig procent van de bedrijven zou graag extra ondersteuning of informatie willen voor het werken op hoogte.
- Ruim twintig procent zou graag extra informatie willen met uitleg over de nieuwe regels.
- Ongeveer een kwart van de bedrijven zou deze informatie willen ontvangen in de vorm van een brochure.

B13 Wat zijn de nalevingkosten van de nieuwe voorschriften en zijn er mogelijkheden om die te beperken?

- Meer dan tachtig procent van de bedrijven die op hoogte werken, verwacht dat door de invoering van de richtlijn Werken op hoogte de kosten zullen toenemen. Meer dan de helft van de bedrijven is het (deels) eens met de stelling dat bedrijven die de regelgeving rond werken op hoogte naleven, zichzelf uit de markt prijzen.

C) Effecten

C14 Wat zijn naar verwachting de effecten van de richtlijn op de inzet van methoden en middelen?

- Meer dan de helft van de bedrijven verwacht dat zij door de invoering van de richtlijn Werken op hoogte minder gebruik zullen maken van trappen en ladders.
- De Arbeidsinspectie stelt dat de richtlijn in feite tot weinig verandering leidt: bestaande regelgeving en beleidsregels komen nu samen in de richtlijn Werken op hoogte. Ook volgens de branches zorgt de richtlijn niet voor een aardverschuiving als het gaat om werken op hoogte: de richtlijn past in een tendens waarin de trap en ladder als werkplek teruggedrongen worden en er meer gewerkt wordt met collectieve arbeidsmiddelen (zoals steigers en hoogwerkers). De Arbeidsinspectie en de meeste branches zien de richtlijn als een extra impuls om nogmaals de aandacht te vestigen op het gebruik van collectieve arbeidsmiddelen.

C15 Wat zijn de te verwachten bedoelde en onbedoelde effecten op de veiligheid van werknemers die werkzaamheden op hoogte uitvoeren?

- Twee derde van de bedrijven geeft aan te verwachten dat het valgevaar in het bedrijf afneemt door de invoering van de regelgeving rond werken op hoogte.
- Vanuit enkele branches wordt erop gewezen dat het gebruik van steigers, hoogwerkers en dergelijke ook weer andere gevaren met zich meebrengt (het opbouwen en afbreken van steigers betekent bijvoorbeeld extra fysieke belasting).

D) Europa

D16, 17 en 18 Hoe gaan andere EU-lidstaten met de uitvoering van de richtlijn om? Welke discussie speelt in deze lidstaten op het gebied van uitwerking, naleving, effecten, handhaving, toezicht en financiële aspecten?

In België, Duitsland en Finland is de Europese richtlijn vóór 2006 van kracht geworden. De richtlijn zorgt in deze drie landen nauwelijks voor een verandering van de regels voor hoe er op hoogte gewerkt dient te worden. De bestaande wet- en regelgeving in deze landen heeft reeds in grote lijnen dezelfde werking als de Europese richtlijn Werken op hoogte. In België zijn de sociale partners op dit moment betrokken bij een overleg over hoe de richtlijn praktisch kan worden uitgewerkt. In Finland zijn de sociale partners actief betrokken bij de vertaling van de tekst van de Europese richtlijn.

5.2 Hoe zit het met de nalevingsgeneidheid van bedrijven?

De Tafel van elf beschrijft, zoals in hoofdstuk 4 aangegeven, de belangrijkste factoren die van invloed zijn op de beslissing van bedrijven om de wet wel of niet na te leven. Onbekend is echter hoe deze factoren precies moeten worden gewogen. Wat geeft de doorslag als men zich aan de wet houdt: is het de acceptatie van de wet of gaat het juist om de kans om gepakt te worden? De vraag is dus: is op basis van de Tafel van elf een inschatting te geven van het aantal werkgevers dat geneigd is zich wel of niet aan de wet te houden? Om hier een uitspraak over te kunnen doen, hebben wij op basis van de Tafel van elf vier typen bedrijven onderscheiden: 'Overtreders', 'Potentiële Overtreders', 'Potentiële Nalevers' en 'Nalevers'.

'Overtreders'

De groep overtreders bestaat uit bedrijven die aangeven dat:

- het niet goed is dat het werken op ladders en trappen beperkt wordt;
- het voor hun bedrijf onmogelijk is zich aan de regels voor werken op hoogte te houden.

Aangenomen wordt dat bedrijven die het niet eens zijn met een belangrijke doelstelling van de regels en voor wie het niet mogelijk is om zich aan de regels te houden, de regels vervolgens waarschijnlijk niet zullen naleven. Zestien procent (15,9%) van de bedrijven kan op basis van deze aanname getypeerd worden als 'overtreders'.

'Nalevers'

Tegenover de overtreders staan de nalevers. De groep nalevers bestaat uit bedrijven die aangeven dat:

- het goed is dat het werken op ladders en trappen beperkt wordt;
- het voor hun bedrijf mogelijk is zich aan de regels voor werken op hoogte te houden.

Van de bedrijven die zich kunnen vinden in een belangrijke doelstelling van de wetgeving én die denken dat het goed mogelijk is de regels na te volgen, wordt aangenomen dat ze zich waarschijnlijk ook aan die regels zullen houden. Vijfendertig procent (35,1%) van de bedrijven kan op basis van deze veronderstelling worden bestempeld als 'nalevers'.

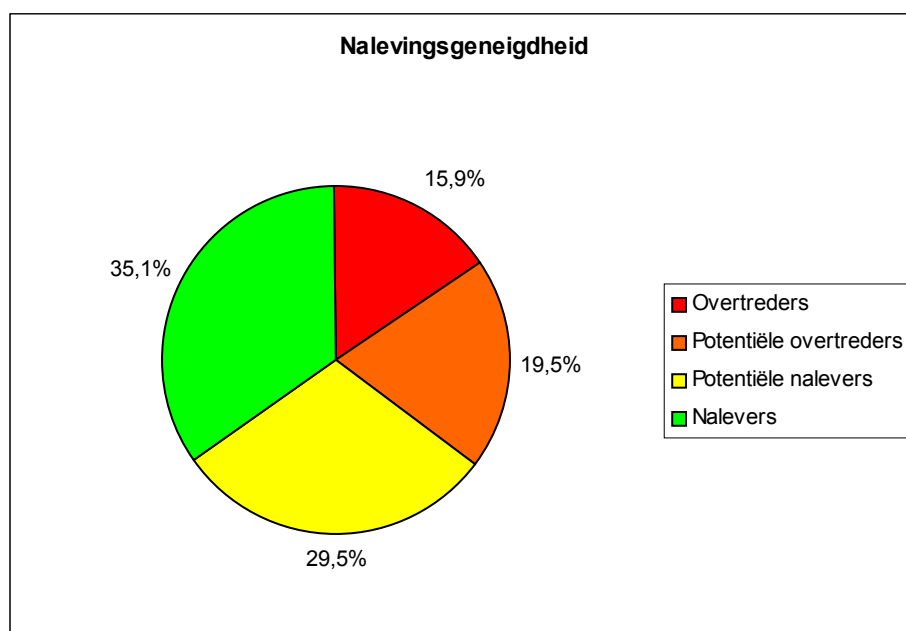
Potentiële overtreders en potentiële nalevers

Tussen de overtreders en de nalevers zitten de potentiële overtreders en potentiële nalevers. Deze groep bestaat uit bedrijven die het niet goed vinden dat het werken op ladders en trappen beperkt wordt óf die aangeven dat het voor hen onmogelijk is om zich aan de regels voor werken op hoogte te houden. Feitelijk verkeert deze groep tussen acceptatie enerzijds en verwerping anderzijds.

Om toch een uitspraak te kunnen doen over de nalevingsgeneigdheid, is de controlekans in de analyse betrokken. Onze aanname is dat de bedrijven uit de tussengroep, die de kans op controle door de Arbeidsinspectie klein achten (minder dan 25%), eerder geneigd zullen zijn de regels te overtreden (potentiële overtreders). Omgekeerd geldt dat bedrijven uit de tussengroep die een grote (25% of meer) controlekans zien, in potentie geneigd zijn om de regels na te leven (potentiële nalevers).

Twintig procent (19,5%) van de bedrijven kan op basis van deze aannames gekenmerkt worden als 'potentiële overtreders'. Dertig procent (29,5%) kan gezien worden als 'potentiële nalevers'. De nalevingsgeneigdheid van bedrijven is samengevat in figuur 5.1.

Figuur 5.1 Nalevingsgeneigdheid

5.3 Conclusies

Het werken op hoogte heeft in Nederland in de afgelopen jaren aan veiligheid gewonnen. Zo wordt er nauwelijks meer gewerkt op ladders die hoger zijn dan tien meter en is er sprake van een afname van valongevallen waarbij ziekenhuisopname noodzakelijk is. Deze ontwikkeling kan voor een deel worden verklaard door de aandacht die er in de afgelopen jaren is geweest voor het onderwerp. Er is in de arboconvenanten aandacht besteed aan veilig werken op hoogte en er is een grote mediacampagne geweest die de bewustwording van valgevaar heeft vergroot. Ook de resultaten van de enquête die voor dit onderzoek onder bedrijven is uitgevoerd, stemmen tot tevredenheid. De bekendheid met de richtlijn blijkt groot te zijn. Er blijkt

behoorlijk veel draagvlak voor de richtlijn te bestaan en veel bedrijven geven aan zich voorbereid te hebben op het van kracht worden van de richtlijn. Verder achten bedrijven de kans relatief groot dat de Arbeidsinspectie komt controleren, waardoor men eerder geneigd is zich aan de richtlijn Werken op hoogte te houden. Het algemene positieve oordeel neemt niet weg dat er een aantal aandachtspunten blijft.

1. Deels gebrek aan besef dat men op hoogte werkt

Bij een aanzienlijk aantal bedrijven blijkt een gebrek aan besef te bestaan dat men op hoogte werkt. Een groot aantal bedrijven uit sectoren waarin werkzaamheden worden verricht waarbij valgevaar bestaat, gaf te kennen niet op hoogte te werken. Hierbij kunnen echter vraagtekens worden geplaatst. Zo gaf een aantal bedrijven aan dat men vond dat men niet op hoogte werkt, omdat men slechts zelden op een grotere hoogte dan tien meter werkt of dat men slechts gedurende korte tijd en/of af en toe werk doet waarbij valgevaar bestaat.

2. Draagvlak voor richtlijn vergt enige zorg

Voor dit onderzoek is gebruikgemaakt van een non-responsanalyse: aan bedrijven die niet aan het onderzoek wilden meedoen is gevraagd om een aantal kernvragen te beantwoorden. Een van deze vragen richtte zich op het draagvlak voor de richtlijn. Als bedrijven die niet aan het onderzoek wensten mee te doen, worden vergeleken met bedrijven die wel deelnamen aan het onderzoek, blijkt dat onder de niet-deelnemers aanmerkelijk minder draagvlak bestaat.

3. Gevaar van regelovertreding richtlijn Werken op hoogte

Op basis van een analyse van de nalevingsgeneigdheid van bedrijven, blijkt dat voor meer dan een derde van de bedrijven mag worden verwacht dat er een reële kans aanwezig is dat zij de regels voor werken op hoogte gaan overtreden.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Arbeidsinspectie. *Jaarverslag 2003*.

Arbeidsinspectie. *Jaarverslag 2004*.

Arbouw (2005). *Vraag & Antwoord: Werken op hoogte, regels voor werken op een ladder*. Amsterdam: Arbouw.

Economische Instituut voor de Bouwnijverheid (2003). *Arbeidsongevallen in de bouw in 2002*. Amsterdam: Arbouw.

EU (2004). *European Construction Campaign, Part II: 2004*. Den Haag.

Leidraad Veilig werken op hoogte: Keuze van het juiste arbeidsmiddel (2004). VNO-NCW Bouwend Nederland, FME-CWM, FOSAG, Metaalunie, OSB, UNETO-VNI, VSB, FNV, CNV, MHP, FNV Bouw, Hout- en Bouwbond CNV.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2002). *Arbobalans 2002*. Den Haag: SZW.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2003). *Arbobalans 2003*. Den Haag: SZW.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2004). *Arbobalans 2004*. Den Haag: SZW.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2004). *Verslag European Construction Campaign 2003: voorkom valgevaar*. Den Haag: SZW.

TNO Kwaliteit van Leven (2004). *Monitor Arbeidsongevallen in Nederland in 2002*. Amsterdam: PlantijnCasparie.

TNO Kwaliteit van Leven (2005). *Monitor Arbeidsongevallen in Nederland in 2003*. Amsterdam: PlantijnCasparie.

TNO Kwaliteit van Leven (2006). *Monitor Arbeidsongevallen in Nederland in 2004*. Amsterdam: PlantijnCasparie.

Vereniging van Steiger-, Hoogwerker- en Betonbekistingsbedrijven (2005). *Nieuwsbrief Hoog & Breed: Special Veilig Werken op hoogte*. Zoetermeer: VSB.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Responsverantwoording

Respons

Tabel B1-1 toont de respons op de telefonische enquête onder werkgevers.

Tabel B1-1 Respons

Brutosteekproef		5607
Cel vol (of niet gebruikt)	583	
Gebruikt		5024
Niet bereikt (objectieve non-respons)		1764
In gesprek/probeer afspraak	105	
Geen gehoor (niet opgenomen)	348	
Fout nummer (fax, modem, afgesloten)	1239	
Overig	72	
Bereikt/geen deelname (subjectieve non-respons)		1960
Weigering: geen tijd/geen zin (kort gesprek niet gevraagd)	1254	
Weigering: ook van kort gesprek (indien gevraagd)	382	
Weigering: korte gesprekken (waarvan 228 niet door selectie ¹)	324	
Geslaagd		1300
Niet door selectie (zegt niet op hoogte te werken)	468	
Door selectie	832	
Geslaagd t.o.v. brutosteekproef (1300/5607)	23%	
Geslaagd t.o.v. bereikt (1300/3260)	40%	
Selectie t.o.v. steekproef (832/5607)	15%	
Selectie t.o.v. bereikt (832/3260) (nettorespons)	26%	

Respondenten

De geïnterviewden zijn telefonisch benaderd. Daarbij is gevraagd of mag worden gesproken met de werkgever of degene die zich binnen de organisatie bezighoudt met gezondheid en veiligheid, bijvoorbeeld een leidinggevende of een arbocoördinator.

In 65 procent van de gevallen is gesproken met de werkgever/directeur, in zeven procent van de gevallen is gesproken met de manager/leidinggevende, in zes procent van de gevallen is gesproken met de arbo- of Kam-coördinator

¹ Voor de vergelijking tussen de 96 weigeraars waaraan twee vragen voorgelegd zijn en de 832 respondenten uit het onderzoek, is gebruikgemaakt van de ongewogen resultaten.

en in vijf procent van de gevallen is gesproken met de hoofdmedewerkers personeel en organisatie. Van acht procent van de gevallen is niet bekend met wie gesproken is.

Non-respons

Gezien het belang van een hoge respons hebben we degenen die niet mee wilden doen aan de enquête ('weigeraars'), de twee belangrijkste vragen uit het onderzoek voorgelegd:

- Was u voor dit gesprek op de hoogte van het feit dat het gebruik van ladders en trappen beperkt dient te worden?
- Ik vind het goed dat het werken op ladders en trappen beperkt wordt.

In totaal hebben 96 'weigeraars' van de uitgebreide vragenlijst deze vragen voorgelegd gekregen. Van de 96 weigeraars geeft 78 procent aan dat ze voor het gesprek van het feit op de hoogte is dat het gebruik van ladders en trappen beperkt dient te worden. Van de 832 respondenten met wie de hele vragenlijst doorlopen is, geeft tachtig procent aan op de hoogte te zijn van het feit dat het gebruik van ladders en trappen beperkt wordt.

Van de 96 weigeraars geeft 44 procent aan het goed te vinden dat het werken op ladders en trappen beperkt wordt. Van de 832 respondenten met wie de hele vragenlijst doorlopen is, geeft 65 procent aan het goed te vinden dat het werken op ladders en trappen beperkt wordt.

BIJLAGE 2**Telefonische vragenlijst****Onderwerp: werken op hoogte****Project: 15.0449**

Goedemorgen/middag/avond, u spreekt met ... van Regioplan. Zou ik de werkgever of degene die zich binnen uw organisatie bezig houdt met gezondheid en veiligheid, bijvoorbeeld een leidinggevende of een arbocoördinator, mogen spreken?

U spreekt met... Ik bel namens Regioplan Beleidsonderzoek. We doen in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een onderzoek naar werken op hoogte.

- A. Wilt u meewerken aan dit onderzoek?**
Het beantwoorden van deze vragen zal circa 15 minuten vergen.
De antwoorden van respondenten blijven volstrekt anoniem. De antwoorden zullen niet te herleiden zijn naar de respondent of naar het bedrijf.

- ☐ Ja
☐ Nee → naar non-responsvragen

NON-RESPONS

Zou ik u in dat geval nog kort drie vragen mogen stellen? Dit vergt slechts 2 minuten van uw tijd.

- B. Maakt werken op hoogte deel uit van de dagelijkse werkzaamheden binnen uw bedrijf?**

- ☐ Ja 1
☐ Nee 2 → EINDE INTERVIEW

- C. Vanaf juli 2006 wordt de nieuwe regelgeving voor 'Werken op hoogte' van kracht. Dit betekent dat werknemers straks niet meer op ladders of trappen mogen werken. Alleen bij korte klussen of als een veiliger alternatief als een steiger of hoogwerker op een bepaalde plek niet mogelijk is, mag de ladder nog worden gebruikt. Was u er voor dit gesprek van op de hoogte dat het gebruik van ladders en trappen beperkt dient te worden?**

- ☐ Ja 1
☐ Nee 2
☐ Weet niet 3

- D. Tot slot leg ik u één stelling voor. U kunt antwoorden met helemaal mee eens, een beetje mee eens, een beetje mee oneens, helemaal mee oneens (INT: 'weet niet' niet opnoemen).**

Ik vind het goed dat het werken op ladders en trappen beperkt wordt.

INT.: antwoordcategorieën opnoemen ('weet niet' niet opnoemen).

☐ Helemaal mee eens	1
☐ Een beetje mee eens	2
☐ Een beetje mee oneens	3
☐ Helemaal mee oneens	4
☐ (--Weet niet--)	5

RESPONS

- 1. Voor alle duidelijkheid. Met werken op hoogte bedoelen we werkzaamheden waarbij valgevaar bestaat. Maakt werken op hoogte deel uit van de dagelijkse werkzaamheden binnen uw bedrijf?**

☐ Ja	1 → DOOR NAAR VRAAG 3
☐ Nee	2

- 2. Maakt het werken op ladder, trappen, steigers en dergelijke binnen uw bedrijf WEL of GEEN deel uit van de dagelijkse werkzaamheden?**

- ☐ voor mijn bedrijf maakt werken op hoogte GEEN deel uit van de dagelijkse werkzaamheden.

1 → EINDE

- ☐ voor mijn bedrijf maakt werken op hoogte WEL deel uit van de dagelijkse werkzaamheden.

2 → DOOR NAAR VRAAG 1

- I. Hoeveel mensen, inclusief uzelf, waren op 1 januari 2006 werkzaam voor uw bedrijf?**

INT.: antwoordcategorieën niet opnoemen. Als respondent aangeeft dit niet te weten, vraag hem/haar dan een schatting te maken.

☐ 1 (Zelfstandige zonder personeel / ZZP'er)	1
☐ 2 tot en met 9	2
☐ 10 tot en met 19	3
☐ 20 tot en met 49	4
☐ 50 tot en met 99	5
☐ 100 of meer	6
☐ Weet niet	7

II. In welke branche (of sector) is uw bedrijf actief? INT.: antwoordcategorieën niet opnoemen. Meerdere antwoorden mogelijk.

☐ glazenwassers	1
☐ bouwbedrijven	2
☐ schildersbedrijven	3
☐ dakbedekkingsbedrijven (platte daken)	4
☐ installatiebureaus	5
☐ steigerbouw	6
☐ loodgietersbedrijven	7
☐ gevelonderhoud	8
☐ bedrijven die belast zijn met op- en afbouw van
bijvoorbeeld podia, tribunes, afrastering	9
☐ scheepvaart en onderhoud	10
☐ stucadoors	11
☐ Overig, namelijk	
	12

3. Besteedt u in uw Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) aandacht aan werken op hoogte?

→ Een ri&e houdt in dat men nagaat of er in het bedrijf voldoende voorzorgsmaatregelen zijn getroffen om schade aan de gezondheid van u en uw werknemers te voorkomen en of er meer kan/moet worden gedaan. En zo ja, wat dan precies. Dit onderzoek moet schriftelijk worden vastgelegd.

☐ Ja	1
☐ Nee	2
☐ Weet niet	3

4. Welke hulpmiddelen worden in uw bedrijf gehanteerd bij het werken op hoogte?

INT.: antwoordcategorieën opnoemen ('weet niet' niet opnoemen). Meerdere antwoorden mogelijk.

☐ Stalen steigers	1		
☐ Rol- en systeemsteigers	2		
☐ Hefsteigers	3		
☐ Ladders en trappen	4		
☐ Kooiladder	5		
☐ Hoogwerkers	6		→ DOOR NAAR VRAAG 5
☐ Randbeveiliging	7		
☐ Vangnet	8		
☐ Hangbruginstallaties	9		
☐ Betonbekisting	10		
☐ Gordel	11		
☐ Lijnen	12	→ DOOR NAAR VRAAG 4A	
☐ (--weet niet--)	13	→ DOOR NAAR VRAAG 5	

INDIEN MEN GEBRUIK MAAKT VAN LIJNEN

**4a. Als het om lijnen gaat, maakt u dan gebruik van:
INT.: Meerdere antwoorden mogelijk.**

☐ Werklijnen	1
☐ Veiligheidslijnen	2
☐ Zitje	3
☐ Harnas	4
☐ (--Weet niet--)	5

5. Heeft u binnen uw bedrijf in de afgelopen twee jaar te maken gehad met ongevallen door het werken met trappen of ladders?

☐ Ja	1	
☐ Nee	2	→ DOOR NAAR VRAAG 8
☐ Weet niet	3	→ DOOR NAAR VRAAG 8

6. Heeft u naar aanleiding hiervan binnen uw bedrijf extra maatregelen genomen?

☐ Ja	1	
☐ Nee	2	→ DOOR NAAR VRAAG 8
☐ Weet niet	3	→ DOOR NAAR VRAAG 8

7. Waaruit bestaan deze maatregelen?

INT.: antwoordcategorieën niet opnoemen. Meerdere antwoorden mogelijk.

☐ Inkopen van materiaal	1
☐ Huren van materiaal	2
☐ Aanpassing van de Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E)	3
☐ Aanpassing Arbozorg en verzuimbeleid	4
☐ Opstellen plan van aanpak	5
☐ We besteden er aandacht aan in werkoverleggen	6
☐ Instructie van medewerkers	7
☐ Het volgen van cursussen	8
☐ Houden van toezicht	9
☐ Geen of minder opdrachten aannemen waarbij gewerkt dient te worden op hoogte	10
☐ Anders namelijk	
	11
☐ Weet niet	12

B) Bekendheid nieuwe regelgeving

Ik leg u nu een stelling voor die betrekking heeft op de regels over 'Werken op hoogte'. U kunt antwoorden met helemaal mee eens, een beetje mee eens, een beetje mee oneens, helemaal mee oneens (INT: 'weet niet' niet opnoemen).

8. Ik ben goed op de hoogte van de regels die van toepassing zijn op 'Werken op hoogte'. Bent u het daar:

INT.: *antwoordcategorieën opnoemen, 'weet niet' niet opnoemen.*

☐ Helemaal mee eens	1
☐ Een beetje mee eens	2
☐ Een beetje mee oneens	3
☐ Helemaal mee oneens	4
☐ (--Weet niet--)	5

9. Op initiatief van de werkgevers en werknemerspartijen is de leidraad Veilig werken op hoogte tot stand gekomen. Bent u bekend met deze leidraad?

☐ Ja	1
☐ Nee	2 → DOOR NAAR VRAAG 11

10. Maakt u gebruik of heeft u gebruikgemaakt van de leidraad?

☐ Ja	1
☐ Nee	2

11. Branche-organisaties en het Ministerie van SZW hebben in 1995 het Document Gevelonderhoud opgesteld. Bent u bekend met het bestaan van dit Document Gevelonderhoud?

☐ Ja	1
☐ Nee	2 → DOOR NAAR VRAAG 13

12. Maakt u gebruik of heeft u gebruikgemaakt van het Document Gevelonderhoud?

☐ Ja	1
☐ Nee	2

13. Vanaf juli 2006 wordt de nieuwe regelgeving 'Werken op hoogte' van kracht. Dit betekent dat werknemers straks niet meer op ladders of trappen mogen werken. Alleen bij korte klussen of als een veiliger alternatief als een steiger of hoogwerker op een bepaalde plek niet mogelijk is, mag de ladder nog worden gebruikt. Was u er voor dit gesprek van op de hoogte dat het gebruik van ladders en trappen vanaf juli 2006 beperkt dient te worden?

☐ Ja	1
☐ Nee	2 → DOOR NAAR VRAAG 15

14. Hoe bent u bekend geworden met de regelgeving voor 'Werken op hoogte'?

INT.: antwoordcategorieën niet opnoemen. Meerdere antwoorden mogelijk.

☐ Via ander bedrijf / andere bedrijven	1
☐ Via brancheorganisatie	2
☐ Via arbodienst	3
☐ Via Arbeidsinspectie	4
☐ Via Ministerie van Sociale Zaken	5
☐ Via convenant	6
☐ Via radio, tv, kranten	7
☐ Anders namelijk	
	8
☐ Weet niet (meer)	9

15. Vanaf juli 2006 kan de Arbeidsinspectie gaan controleren of de regelgeving voor 'Werken op hoogte' wordt nageleefd. Dit betekent dat bedrijven een boete kunnen krijgen als ze trappen en ladders als werkplek gebruiken.

Was u er voor dit gesprek van op de hoogte dat de Arbeidsinspectie kan gaan controleren of de regelgeving voor 'Werken op hoogte' wordt nageleefd?

☐ Ja	1
☐ Nee	2

16. Hebt u behoefte aan extra ondersteuning of informatie voor 'Werken op hoogte'?

☐ Ja	1
☐ Nee	2 → DOOR NAAR VRAAG 20
☐ Weet niet	3 → DOOR NAAR VRAAG 20

17. Waarover zou u extra informatie of extra ondersteuning willen ontvangen?

INT.: antwoordcategorieën niet opnoemen. Meerdere antwoorden mogelijk.

☐ Informatie met uitleg over de nieuwe regels	1
☐ Informatie over beschikbare hulpmiddelen voor werken op hoogte	2
☐ Algemene informatie over veilig werken op hoogte	3
☐ Anders namelijk	
	4

18. Op welke manieren zou u informatie of extra ondersteuning willen ontvangen?

INT.: antwoordcategorieën opnoemen. Meerdere antwoorden mogelijk.

☐ Brochure	1
☐ Website	2
☐ Werkboek (werken op hoogte)	3
☐ Ondersteuning door een arboadviseur	4
☐ Persoonlijk advies	5
☐ Financiële ondersteuning bij aanschaf middelen	6
☐ Regionale informatiebijeenkomst over werken op hoogte	7
☐ Scholings- en opleidingsmogelijkheden werken op hoogte	8
☐ Anders namelijk	
	9

19. Van wie zou u die extra informatie of ondersteuning willen ontvangen?

INT.: antwoordcategorieën niet opnoemen. Meerdere antwoorden mogelijk.

☐ Brancheorganisatie, nl. (NOTEREN S.V.P.)	
	1
☐ Arbodienst	2
☐ Arbeidsinspectie	3
☐ Ministerie van Sociale Zaken	4
☐ Anders namelijk	
	5

Draagvlak

Nu ga ik u enkele stellingen voorleggen over de regelgeving voor 'Werken op hoogte'. U kunt antwoorden met helemaal mee eens, een beetje mee eens, een beetje mee oneens, helemaal mee oneens.

20. Ik denk dat het voor mij voordelig is wanneer ik me niet helemaal houd aan de regelgeving voor 'Werken op hoogte'. Bent u het daar:

INT.: antwoordcategorieën opnoemen ('weet niet' niet opnoemen).

☐ Helemaal mee eens	1
☐ Een beetje mee eens	2
☐ Een beetje mee oneens	3
☐ Helemaal mee oneens	4
☐ (--Weet niet--)	5

- 21. Ik vind het goed dat het werken op ladders en trappen beperkt wordt. Bent u het daar:**
INT.: antwoordcategorieën opnoemen ('weet niet' niet opnoemen).

☐ Helemaal mee eens	1
☐ Een beetje mee eens	2
☐ Een beetje mee oneens	3
☐ Helemaal mee oneens	4
☐ (--Weet niet--)	5

- 22. Ik doe altijd wat in de Arbowet staat. Bent u het daar:**
INT.: antwoordcategorieën opnoemen ('weet niet' niet opnoemen).

☐ Helemaal mee eens	1
☐ Een beetje mee eens	2
☐ Een beetje mee oneens	3
☐ Helemaal mee oneens	4
☐ (--Weet niet--)	5

- 23. Het is voor mijn bedrijf onmogelijk om ons aan de regels voor werken op hoogte te houden. Bent u het daar:**
INT.: antwoordcategorieën opnoemen ('weet niet' niet opnoemen).

☐ Helemaal mee eens	1	
☐ Een beetje mee eens	2	
☐ Een beetje mee oneens	3	
☐ Helemaal mee oneens	4	→ DOOR NAAR VRAAG 25
☐ (--Weet niet--)	5	→ DOOR NAAR VRAAG 25

- 24. Waarom is het voor uw bedrijf onmogelijk om u aan de regels voor werken op hoogte te houden?**
INT.: antwoordcategorieën niet opnoemen. Meerdere antwoorden mogelijk.

☐ Financiële kosten	1
☐ Negatief effect op de winst	2
☐ Ik prijs mezelf uit de markt als ik me aan de regels houd	3
☐ Mijn personeel zal zich niet houden aan de richtlijn werken op hoogte	4
☐ De regels zijn onwerkbaar/ het is organisatorisch onmogelijk	5
☐ Anders namelijk	
	6
☐ Weet niet	7

Voorbereiden / Effecten

INDIEN BEDRIJF ONBEKEND IS MET REGELGEVING (CODE 2 VRAAG 15
EN CODE 2 VRAAG 17) DOOR NAAR VRAAG 30

25. Bereidt u zich met uw bedrijf voor op de nieuwe regelgeving omtrent werken op hoogte?

INT.: *antwoordcategorieën niet opnoemen.*

☐ Ja (voorbereidingen reeds gedaan, met voorbereidingen zijn we bezig, of gaan we nog doen)	1	→ DOOR NAAR VRAAG 27
☐ Nee	2	
☐ Weet niet	3	→ DOOR NAAR VRAAG 28

26. Waarom bereidt u zich niet voor?

INT.: *antwoordcategorieën niet opnoemen.*

☐ We moeten het daar intern nog over hebben	1
☐ Het is niet mogelijk om onze werkwijze aan te passen aan de regelgeving	2
☐ Het is niet nodig want we houden ons nu al aan de regelgeving	3
☐ Het is niet nodig, want vallen is bij ons geen risico	4
☐ Anders namelijk	5
	5
☐ Weet niet	6

DOOR NAAR VRAAG 28

27. Waaruit bestaan de voorbereidingen?

INT.: *antwoordcategorieën opnoemen ('weet niet' niet opnoemen).
Meerdere antwoorden mogelijk.*

☐ Inkopen van materiaal	1
☐ Huren van materiaal	2
☐ Aanpassing van de Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E)	3
☐ Aanpassing Arbo-zorg en verzuimbeleid	4
☐ Opstellen plan van aanpak	5
☐ We besteden er aandacht aan in werkoverleggen	6
☐ Instructie van medewerkers	7
☐ Het volgen van cursussen	8
☐ Houden van toezicht	9
☐ Geen of minder opdrachten aannemen waarbij gewerkt dient te worden op hoogte	10
☐ Anders namelijk	11
	11
☐ (--Weet niet--)	12

Ik leg u weer enkele stellingen voor. U kunt antwoorden met helemaal mee eens, een beetje mee eens, een beetje mee oneens, helemaal mee oneens (INT: 'weet niet' niet opnoemen).

28. Door de invoering van de regelgeving rond 'Werken op hoogte' zullen de financiële kosten voor ons bedrijf toenemen.

INT.: → **antwoordcategorieën opnoemen ('weet niet' niet opnoemen).**

☐ Helemaal mee eens	1
☐ Een beetje mee eens	2
☐ Een beetje mee oneens	3
☐ Helemaal mee oneens	4
☐ (--Weet niet--)	5

29. Bedrijven die de regelgeving rond werken op hoogte naleven prijzen zichzelf uit de markt.

INT.: **antwoordcategorieën opnoemen ('weet niet' niet opnoemen).**

☐ Helemaal mee eens	1
☐ Een beetje mee eens	2
☐ Een beetje mee oneens	3
☐ Helemaal mee oneens	4
☐ (--Weet niet--)	5

30. Door de invoering van de regelgeving rond werken op hoogte neemt valgevaar in mijn bedrijf af.

INT.: **antwoordcategorieën opnoemen ('weet niet' niet opnoemen).**

☐ Helemaal mee eens	1
☐ Een beetje mee eens	2
☐ Een beetje mee oneens	3
☐ Helemaal mee oneens	4
☐ (--Weet niet--)	5

31. Door invoering van de regelgeving rond werken op hoogte zal er in mijn bedrijf minder gebruikgemaakt worden van trappen en ladders.

INT.: **antwoordcategorieën opnoemen ('weet niet' niet opnoemen).**

☐ Helemaal mee eens	1
☐ Een beetje mee eens	2
☐ Een beetje mee oneens	3
☐ Helemaal mee oneens	4
☐ (--Weet niet--)	5

Controle

32. Mijn omgeving zal negatief reageren als ik de regels voor werken op hoogte overtreed.

INT.: *antwoordcategorieën opnoemen ('weet niet' niet opnoemen).*

INT.: met omgeving wordt bedoeld de sociaal-economische omgeving zoals klanten, opdrachtgevers en concurrenten.

☐ Helemaal mee eens	1
☐ Een beetje mee eens	2
☐ Een beetje mee oneens	3
☐ Helemaal mee oneens	4
☐ (--Weet niet--)	5

33. Als ik me niet aan de regels voor werken op hoogte zal houden, is de kans groot dat iemand me zou verraden.

☐ Helemaal mee eens	1
☐ Een beetje mee eens	2
☐ Een beetje mee oneens	3
☐ Helemaal mee oneens	4
☐ (--Weet niet--)	5

34. De Arbeidsinspectie richt zich vooral op de grote bedrijven, de kleine ondernemingen en zzp'ers controleren ze zelden.

INT.: *antwoordcategorieën opnoemen ('weet niet' niet opnoemen).*

☐ Helemaal mee eens	1
☐ Een beetje mee eens	2
☐ Een beetje mee oneens	3
☐ Helemaal mee oneens	4
☐ (--Weet niet--)	5

35. Hoe groot schat u op een schaal van 0 tot 100 de kans dat de Arbeidsinspectie bij u komt controleren of u zich aan de regels houdt?

0% is geen kans op controle en 100% zeer grote kans op controle:

☐ ----- %	
☐ Weet niet	1

36. Als er binnen uw organisatie een overtreding van de regels voor 'Werken op hoogte' plaatsvindt, hoe groot schat u de kans dat de Arbeidsinspectie bij een controle dit ook echt zal ontdekken?

0% is geen kans op controle en 100% zeer grote kans op controle:

☐ ----- %	
☐ Weet niet	1

37. Hoe groot schat u de kans dat de Arbeidsinspectie, bij ontdekking van een overtreding van de regels voor 'Werken op hoogte', ook daadwerkelijk overgaat tot het uitdelen van boetes?

0% is geen ontdekkingskans en 100% zeer grote ontdekkingskans:

- ☐ ----- %
☐ Weet niet 1

38. Stel dat de Arbeidsinspectie uw organisatie beschuldigt van het overtreden van de richtlijn werken op hoogte, denkt u dat een eventuele sanctie uw organisatie in moeilijkheden zou brengen?

- ☐ Ja 1
☐ Nee 2
☐ Weet niet 3

39. In hoeverre bent u het eens of oneens met de stelling: Hoge boetes zijn een geschikt middel om werkgevers en werknemers ervan te weerhouden om voor de werkzaamheden op hoogte trappen en ladders te gebruiken. Bent u het daar:
 INT.: *antwoordcategorieën opnoemen ('weet niet' niet opnoemen).*

- ☐ Helemaal mee eens 1
☐ Een beetje mee eens 2
☐ Een beetje mee oneens 3
☐ Helemaal mee oneens 4
☐ (--Weet niet--) 5

40. Heeft u ten slotte nog opmerkingen of vragen?
 INT.: bij vraag: indien mogelijk beantwoorden en eventueel naam contactpersoon (Ruud Tap) van RegioPlan (020-5315315 of ruud.tap@regioplan.nl) doorgeven.

.....

.....

.....

41. Mag ik tot slot uw functie noteren?

- ☐ Arbocoördinator / KAM-coördinator 1
☐ Werkgever/directeur 2
☐ P&O (hoofd/medewerker Personeel & Organisatie) 3
☐ Manager/leidinggevende 4
☐ Anders namelijk..... 5

Dan zijn we nu aan het eind gekomen van deze vragenlijst.
 Hartelijk bedankt voor uw medewerking!

BIJLAGE 3

Tabellen

		1. Maakt werken op hoogte deel uit van de dagelijkse werkzaamheden binnen uw bedrijf?			Aantal (ongewogen)
		ja	nee	Totaal	
Branche	Glazenwassers	94,3%	5,7%	100,0%	100
	Bouw	81,5%	18,5%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	79,7%	20,3%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	98,1%	1,9%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	87,2%	12,8%	100,0%	88
	Steigerbouw	100,0%	,0%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	94,1%	5,9%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	98,1%	1,9%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	88,5%	11,5%	100,0%	69
	Stukadoors	52,0%	48,0%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	84,1%	15,9%	100,0%	143
	2-4	83,0%	17,0%	100,0%	316
	5-9	84,9%	15,1%	100,0%	180
	10 of meer	92,3%	7,7%	100,0%	193
Totaal		85,2%	14,8%	100,0%	832

		2. Maakt het werken op ladder, trappen, steigers en dergelijke binnen uw bedrijf WEL of GEEN deel uit van de dagelijkse werkzaamheden?					Aantal (ongewogen)
		voor mijn bedrijf maakt werken op hoogte GEEN deel uit van de dagelijkse werkzaamheden	voor mijn bedrijf maakt werken op hoogte WEL degelijk deel uit van de dagelijkse werkzaamheden	N.V.T.	Totaal		
Branche	Glazenwassers	,0%	5,7%	94,3%	100,0%	100	
	Bouw	,0%	18,5%	81,5%	100,0%	127	
	Schilderbedrijven	,0%	20,3%	79,7%	100,0%	103	
	Dakbedekkingsbedrijven	,0%	1,9%	98,1%	100,0%	101	
	Installatiebedrijven	,0%	12,8%	87,2%	100,0%	88	
	Steigerbouw	,0%	,0%	100,0%	100,0%	51	
	Loodgietersbedrijven	,0%	5,9%	94,1%	100,0%	96	
	Gevelonderhoud	,0%	1,9%	98,1%	100,0%	38	
	Scheepvaart/onderhoud	,0%	11,5%	88,5%	100,0%	69	
	Stukadoors	,0%	48,0%	52,0%	100,0%	59	
Aantal werknemers	1 (ZZP)	,0%	15,9%	84,1%	100,0%	143	
	2-4	,0%	17,0%	83,0%	100,0%	316	
	5-9	,0%	15,1%	84,9%	100,0%	180	
	10 of meer	,0%	7,7%	92,3%	100,0%	193	
Totaal		,0%	14,8%	85,2%	100,0%	832	

		3. Besteedt u in uw Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) aandacht aan werken op hoogte?				
		ja	nee	weet niet	Totaal	Aantal (ongewogen)
Branche	Glazenwassers	78,1%	21,9%	,0%	100,0%	100
	Bouw	83,1%	15,3%	1,6%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	76,2%	21,1%	2,7%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	86,2%	13,8%	,0%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	87,4%	7,2%	5,5%	100,0%	88
	Steigerbouw	76,9%	23,1%	,0%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	89,0%	11,0%	,0%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	88,8%	7,5%	3,7%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	89,7%	10,3%	,0%	100,0%	69
	Stukadoors	57,1%	42,9%	,0%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	77,1%	20,4%	2,5%	100,0%	143
	2-4	81,2%	17,7%	1,1%	100,0%	316
	5-9	90,2%	9,2%	,6%	100,0%	180
	10 of meer	91,3%	6,9%	1,7%	100,0%	193
Totaal		82,0%	16,2%	1,8%	100,0%	832

4. Welke hulpmiddelen worden in uw bedrijf gehanteerd?

		Stalen steigers	Rol- en systeem- steigers	Hefstei- gers	Ladders en trappen	Kooi- ladder	Hoog- wer- kers	Randbe- veiliging	Vang- net	Hangbrug- installaties	Betonbe- kisting	Gordel	Lijnen	Weet niet	Aantal (ongewogen)
Branche	Glazenwassers	11,3%	11,3%	3,6%	79,8%	,9%	39,3%	7,3%	,4%	8,2%	,5%	20,3%	19,4%	8,6%	100
	Bouw	69,3%	55,8%	21,0%	64,3%	6,0%	26,9%	38,8%	30,4%	8,2%	22,8%	43,0%	36,1%	1,9%	127
	Schilderbedrijven	46,0%	54,5%	14,9%	79,4%	6,0%	41,3%	15,8%	8,4%	14,6%	2,3%	18,9%	13,8%	,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	47,7%	53,2%	27,1%	69,7%	5,1%	36,8%	59,6%	31,4%	15,6%	,7%	39,6%	36,9%	5,3%	101
	Installatiebedrijven	33,7%	25,4%	12,4%	74,2%	4,3%	45,6%	12,2%	8,3%	,0%	1,6%	42,6%	14,0%	,6%	88
	Steigerbouw	47,6%	21,9%	3,8%	32,3%	14,5%	18,8%	32,7%	28,0%	26,0%	5,9%	71,1%	54,9%	6,8%	51
	Loodgietersbedrijven	57,9%	53,9%	21,3%	78,5%	11,2%	47,0%	41,3%	7,9%	9,2%	5,7%	46,9%	40,7%	4,4%	96
	Gevelonderhoud	65,6%	56,3%	17,9%	58,9%	7,5%	40,7%	28,0%	9,3%	16,0%	5,6%	40,3%	28,0%	1,1%	38
	Scheepvaart/onderhoud	50,1%	35,8%	7,5%	30,6%	15,1%	24,0%	27,1%	3,5%	,5%	,5%	41,2%	22,9%	,0%	69
	Stukadoors	55,8%	74,4%	2,5%	73,8%	,0%	2,0%	7,0%	7,9%	,0%	,0%	,5%	,0%	1,9%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	42,0%	44,5%	14,6%	67,6%	7,7%	26,2%	19,0%	8,1%	8,3%	5,8%	31,3%	22,4%	3,7%	143
	2-4	60,8%	49,7%	17,2%	71,3%	6,3%	34,0%	32,4%	16,1%	6,1%	9,9%	33,9%	24,8%	1,0%	316
	5-9	65,2%	53,7%	13,1%	66,8%	4,4%	37,2%	42,5%	20,2%	14,2%	8,4%	43,0%	38,4%	2,4%	180
	10 of meer	68,8%	56,1%	20,4%	64,2%	7,0%	53,8%	40,4%	37,6%	14,8%	15,7%	55,5%	40,1%	,0%	193
Totaal		54,0%	48,8%	16,1%	67,9%	6,8%	34,0%	28,7%	16,3%	9,4%	8,8%	37,2%	27,8%	2,2%	832

4. Indien u gebruikmaakt van lijnen: maakt u gebruik van...?								
		Werk- lijnen	Veilig- heids- lijnen					Aantal (ongewo- gen)
				Zitje	Harnas	Weet niet	NVT	
Branche	Glazenwassers	6,6%	11,3%	3,2%	16,3%	,5%	80,6%	100
	Bouw	14,4%	26,1%	4,7%	18,8%	,9%	63,9%	127
	Schilderbedrijven	2,4%	8,6%	1,3%	3,7%	,4%	86,2%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	12,5%	23,2%	3,4%	22,9%	1,4%	63,1%	101
	Installatiebedrijven	3,3%	8,3%	4,7%	10,1%	,0%	86,0%	88
	Steigerbouw	16,1%	35,6%	14,7%	47,2%	,0%	45,1%	51
	Loodgietersbedrijven	11,9%	27,9%	4,9%	23,6%	3,5%	59,3%	96
	Gevelonderhoud	5,6%	22,4%	3,7%	13,1%	,0%	72,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	15,0%	5,1%	3,8%	5,5%	,7%	77,1%	69
	Stukadoors	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0 %	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	8,6%	16,8%	3,7%	8,9%	,8%	77,6%	143
	2-4	9,1%	15,6%	4,4%	13,5%	,9%	75,2%	316
	5-9	6,7%	19,9%	4,6%	22,1%	2,5%	61,6%	180
	10 of meer	12,6%	27,8%	5,2%	32,7%	,1%	59,9%	193
Totaal		9,1%	18,6%	4,2%	15,5%	,9%	72,2%	832

5. Heeft u binnen uw bedrijf in de afgelopen twee jaar te maken gehad met ongevallen door het werken met trappen of ladders?						
		ja	nee	weet niet	Totaal	Aantal (ongewo- gen)
Branche	Glazenwassers	1,9%	98,1%	,0%	100,0%	100
	Bouw	7,2%	92,5%	,3%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	3,0%	96,6%	,4%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	2,2%	97,8%	,0%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	4,9%	95,1%	,0%	100,0%	88
	Steigerbouw	15,9%	84,1%	,0%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	6,9%	92,5%	,6%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	3,7%	96,3%	,0%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	15,0%	85,0%	,0%	100,0%	69
	Stukadoors	1,0%	98,5%	,5%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	3,1%	96,9%	,0%	100,0%	143
	2-4	4,2%	95,8%	,0%	100,0%	316
	5-9	5,6%	93,0%	1,4%	100,0%	180
	10 of meer	17,5%	81,8%	,7%	100,0%	193
Totaal		6,0%	93,7%	,3%	100,0%	832

		6. Heeft u naar aanleiding hiervan binnen uw bedrijf extra maatregelen genomen?					Aantal (ongewogen)
		ja	nee	weet niet	N.V.T.	Totaal	
Branche	Glazenwassers	1,4%	,5%	,0%	98,1%	100,0%	100
	Bouw	5,6%	1,6%	,0%	92,8%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	1,5%	1,5%	,0%	97,0%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	1,7%	,5%	,0%	97,8%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	1,9%	3,0%	,0%	95,1%	100,0%	88
	Steigerbouw	1,9%	14,0%	,0%	84,1%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	5,3%	1,6%	,0%	93,1%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	3,7%	,0%	,0%	96,3%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	15,0%	,0%	,0%	85,0%	100,0%	69
	Stukadoors	,0%	1,0%	,0%	99,0%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	2,3%	,8%	,0%	96,9%	100,0%	143
	2-4	1,8%	2,4%	,0%	95,8%	100,0%	316
	5-9	3,8%	1,8%	,0%	94,4%	100,0%	180
	10 of meer	11,8%	5,7%	,0%	82,5%	100,0%	193
Totaal		3,9%	2,1%	,0%	94,0%	100,0%	832

7. Waaruit bestaan deze maatregelen?															
		Inkopen van materiaal	Huren van materiaal	Aanpas- sing van de risico- inventari- satie en evaluatie (RI&E)	Aanpas- sing arbozorg en verzuim- beleid	Opstel- len plan van aanpak	We besteden er aan- dacht aan in werk- over- leggen	Instructie van medewer- kers	Cursus volgen	Houden van toezicht	Geen of minder opdrachten aannemen waarbij gewerkt dient te worden op hoogte	Geen of minder opdrachten aannemen waarbij gewerkt dient te worden op hoogte	Weet niet	N.V.T.	Aantal (ongewogen)
Branche	Glazenwassers	,5%	,0%	,0%	,0%	,0%	,5%	,5%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	98,6%	100
	Bouw	1,3%	,0%	,9%	,9%	,9%	,9%	3,4%	,9%	2,8%	,6%	,0%	,0%	94,4%	127
	Schilderbedrijven	,6%	,6%	,0%	,0%	,0%	,0%	,6%	,4%	,0%	,0%	,6%	,0%	98,5%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	,5%	,0%	,0%	,0%	,0%	,7%	,0%	,0%	,0%	,0%	,5%	,0%	98,3%	101
	Installatiebedrijven	,0%	,0%	,7%	,0%	,7%	1,3%	,7%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	98,1%	88
	Steigerbouw	,9%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,9%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	98,1%	51
	Loodgietersbedrijven	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,6%	2,0%	,6%	,0%	,0%	,6%	2,7%	94,7%	96
	Gevelonderhoud	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	3,7%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	96,3%	38
	Scheepvaart/onderhoud	12,4%	,0%	,0%	,0%	1,2%	,0%	1,4%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	85,0%	69
	Stukadoors	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	1,1%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,5%	,0%	,0%	,0%	,0%	,8%	97,7%	143
	2-4	,1%	,0%	,0%	,0%	,2%	,1%	,7%	,0%	,7%	,7%	,0%	,0%	98,2%	316
	5-9	1,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,6%	,9%	,6%	,8%	,0%	,0%	,0%	96,2%	180
	10 of meer	2,7%	,6%	2,2%	1,7%	2,2%	2,8%	8,0%	2,3%	3,5%	,0%	1,3%	,0%	88,2%	193
	Total	1,0%	,1%	,4%	,3%	,4%	,5%	1,8%	,4%	,8%	,2%	,2%	,4%	96,1%	832
Totaal		1,0%	,1%	,4%	,3%	,4%	,5%	1,8%	,4%	,8%	,2%	,2%	,4%	96,1%	832

		8. Ik ben goed op de hoogte van de regels die van toepassing zijn op 'Werken op hoogte'.					Totaal	Aantal (ongewogen)
		helemaal mee eens	een beetje mee eens	een beetje mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet		
Branche	Glazenwassers	70,1%	16,7%	8,5%	4,7%	,0%	100,0%	100
	Bouw	54,2%	43,6%	1,0%	1,0%	,3%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	63,7%	29,5%	3,1%	3,1%	,7%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	70,3%	20,7%	7,0%	1,4%	,7%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	73,1%	23,7%	2,0%	,6%	,6%	100,0%	88
	Steigerbouw	80,9%	17,8%	,0%	1,4%	,0%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	49,5%	33,2%	12,6%	4,7%	,0%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	62,3%	28,4%	5,6%	3,7%	,0%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	40,6%	37,1%	4,7%	16,9%	,7%	100,0%	69
	Stukadoors	46,4%	46,6%	7,0%	,0%	,0%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	56,6%	34,6%	5,3%	3,5%	,0%	100,0%	143
	2-4	60,1%	32,6%	4,1%	2,6%	,6%	100,0%	316
	5-9	52,0%	37,4%	5,9%	3,1%	1,6%	100,0%	180
	10 of meer	71,9%	27,6%	,2%	,2%	,0%	100,0%	193
Totaal		59,5%	33,3%	4,2%	2,7%	,3%	100,0%	832

		9. Bent u bekend met de Leidraad Veilig werken op hoogte ?			Totaal	Aantal (ongewogen)
		ja	nee			
Branche	Glazenwassers	57,7%	42,3%		100,0%	100
	Bouw	51,6%	48,4%		100,0%	127
	Schilderbedrijven	52,7%	47,3%		100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	64,4%	35,6%		100,0%	101
	Installatiebedrijven	46,5%	53,5%		100,0%	88
	Steigerbouw	53,8%	46,2%		100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	42,9%	57,1%		100,0%	96
	Gevelonderhoud	61,6%	38,4%		100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	29,4%	70,6%		100,0%	69
	Stukadoors	23,6%	76,4%		100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	44,4%	55,6%		100,0%	143
	2-4	52,2%	47,8%		100,0%	316
	5-9	54,0%	46,0%		100,0%	180
	10 of meer	53,6%	46,4%		100,0%	193
Totaal		49,1%	50,9%		100,0%	832

		10. Maakt u gebruik of heeft u gebruikgemaakt van de Leidraad?				Aantal (ongewogen)
		ja	nee	N.V.T.	Totaal	
Branche	Glazenwassers	33,2%	24,4%	42,3%	100,0%	100
	Bouw	29,4%	22,2%	48,4%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	29,4%	23,3%	47,3%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	38,9%	25,5%	35,6%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	33,3%	13,2%	53,5%	100,0%	88
	Steigerbouw	50,6%	3,3%	46,2%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	24,9%	18,0%	57,1%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	35,0%	26,5%	38,4%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	25,0%	4,3%	70,6%	100,0%	69
	Stukadoors	10,3%	13,2%	76,4%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	26,8%	17,6%	55,6%	100,0%	143
	2-4	31,5%	20,7%	47,8%	100,0%	316
	5-9	33,8%	20,3%	46,0%	100,0%	180
	10 of meer	33,7%	19,9%	46,4%	100,0%	193
Totaal		30,0%	19,1%	50,9%	100,0%	832

		11. Bent u bekend met het bestaan van het 'Document Gevelonderhoud' ?				Aantal (ongewogen)
		ja	nee	Totaal		
Branche	Glazenwassers	65,2%	34,8%	100,0%		100
	Bouw	26,9%	73,1%	100,0%		127
	Schilderbedrijven	19,3%	80,7%	100,0%		103
	Dakbedekkingsbedrijven	11,1%	88,9%	100,0%		101
	Installatiebedrijven	21,5%	78,5%	100,0%		88
	Steigerbouw	19,7%	80,3%	100,0%		51
	Loodgietersbedrijven	11,9%	88,1%	100,0%		96
	Gevelonderhoud	34,4%	65,6%	100,0%		38
	Scheepvaart/onderhoud	2,8%	97,2%	100,0%		69
	Stukadoors	8,3%	91,7%	100,0%		59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	18,6%	81,4%	100,0%		143
	2-4	21,6%	78,4%	100,0%		316
	5-9	24,4%	75,6%	100,0%		180
	10 of meer	28,3%	71,7%	100,0%		193
Totaal		21,6%	78,4%	100,0%		832

		12. Maakt u gebruik of heeft u gebruikge- maakt van Document Gevelonderhoud?				Aantal (ongewo- gen)
		ja	nee	N.V.T.	Totaal	
Branche	Glazenwassers	30,3%	35,0%	34,8%	100,0%	100
	Bouw	13,5%	13,5%	73,1%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	9,2%	10,0%	80,7%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	2,7%	8,5%	88,9%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	6,7%	14,7%	78,5%	100,0%	88
	Steigerbouw	8,4%	11,4%	80,3%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	6,0%	5,9%	88,1%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	26,9%	7,4%	65,6%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	,0%	2,8%	97,2%	100,0%	69
	Stukadoors	,0%	8,3%	91,7%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	9,0%	9,6%	81,4%	100,0%	143
	2-4	9,1%	12,4%	78,4%	100,0%	316
	5-9	15,0%	9,4%	75,6%	100,0%	180
	10 of meer	12,7%	15,6%	71,7%	100,0%	193
Totaal		10,3%	11,3%	78,4%	100,0%	832

		13. Was u er voor dit gesprek van op de hoogte dat het gebruik van ladders en trappen vanaf juli 2006 beperkt dient te worden?			Aantal (ongewo- gen)
		ja	nee	Totaal	
Branche	Glazenwassers	87,9%	12,1%	100,0%	100
	Bouw	91,3%	8,7%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	87,2%	12,8%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	82,9%	17,1%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	72,2%	27,8%	100,0%	88
	Steigerbouw	82,6%	17,4%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	77,6%	22,4%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	81,3%	18,7%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	66,4%	33,6%	100,0%	69
	Stukadoors	44,2%	55,8%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	81,6%	18,4%	100,0%	143
	2-4	77,3%	22,7%	100,0%	316
	5-9	83,4%	16,6%	100,0%	180
	10 of meer	86,6%	13,4%	100,0%	193
Totaal		81,5%	18,5%	100,0%	832

14. Hoe bent u bekend geworden met de regelgeving voor Werken op hoogte?												
		Via										Aantal (ongewogen)
		Via ander bedrijf/ andere bedrijven	Via branche- organisatie	Via arbodienst	Via arbeids- inspectie	Ministerie van Sociale Zaken	Via Convenant	Via radio, tv, kranten	Anders	Weet niet	N.V.T.	
Branche	Glazenwassers	21,7%	41,0%	2,2%	3,4%	,5%	,0%	22,7%	23,2%	,9%	12,1%	100
	Bouw	18,2%	29,8%	6,6%	,9%	3,2%	,9%	26,3%	18,5%	,0%	8,7%	127
	Schilderbedrijven	14,5%	28,6%	2,2%	,7%	,0%	,0%	29,1%	18,5%	1,5%	12,8%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	16,9%	42,4%	2,9%	,5%	,5%	1,2%	25,6%	12,0%	2,0%	17,1%	101
	Installatiebedrijven	8,7%	20,8%	10,3%	,0%	,0%	,7%	8,2%	22,2%	6,7%	27,8%	88
	Steigerbouw	20,3%	22,3%	1,4%	,0%	,0%	,0%	16,8%	24,3%	,0%	17,4%	51
	Loodgietersbedrijven	8,7%	38,2%	3,6%	,0%	,6%	,0%	13,7%	19,3%	1,0%	22,4%	96
	Gevelonderhoud	21,6%	29,5%	8,6%	,0%	1,9%	,0%	21,6%	14,9%	,0%	18,7%	38
	Scheepvaart/onderhoud	26,0%	19,6%	3,2%	,0%	13,3%	,0%	9,8%	21,4%	,0%	33,6%	69
	Stukadoors	3,9%	10,3%	6,7%	,0%	,5%	,0%	6,4%	16,9%	,5%	55,8%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	21,6%	25,3%	4,4%	,2%	2,3%	,0%	21,7%	15,2%	1,1%	18,4%	143
	2-4	8,7%	26,8%	3,9%	,5%	,5%	,1%	19,4%	23,5%	2,3%	22,7%	316
	5-9	8,6%	37,8%	5,0%	,2%	,8%	,2%	21,2%	18,3%	,6%	16,6%	180
	10 of meer	11,5%	35,0%	10,1%	1,7%	2,8%	2,2%	17,6%	23,1%	,7%	13,4%	193
Totaal		15,1%	28,7%	5,3%	,5%	1,7%	,4%	20,4%	19,0%	1,3%	18,5%	832

15. Was u er voor dit gesprek van op de hoogte dat de Arbeidsinspectie kan gaan controleren of de regelgeving voor 'Werken op hoogte' wordt nageleefd?					
		ja	nee	Totaal	Aantal (ongewogen)
Branche	Glazenwassers	71,6%	28,4%	100,0%	100
	Bouw	81,8%	18,2%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	70,1%	29,9%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	93,2%	6,8%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	66,0%	34,0%	100,0%	88
	Steigerbouw	90,1%	9,9%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	68,3%	31,7%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	82,8%	17,2%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	83,1%	16,9%	100,0%	69
	Stukadoors	48,1%	51,9%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	72,9%	27,1%	100,0%	143
	2-4	74,1%	25,9%	100,0%	316
	5-9	79,2%	20,8%	100,0%	180
	10 of meer	79,0%	21,0%	100,0%	193
Totaal		74,9%	25,1%	100,0%	832

		16. Heeft u behoefte aan extra ondersteuning of informatie voor 'Werken op hoogte'?				
		ja	nee	weet niet	Totaal	Aantal (ongewogen)
Branche	Glazenwassers	49,9%	50,1%	,0%	100,0%	100
	Bouw	22,9%	76,2%	,9%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	32,6%	64,5%	2,9%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	36,8%	62,5%	,7%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	32,0%	68,0%	,0%	100,0%	88
	Steigerbouw	27,0%	73,0%	,0%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	35,4%	64,6%	,0%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	44,4%	55,6%	,0%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	29,8%	70,2%	,0%	100,0%	69
	Stukadoors	19,2%	80,8%	,0%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	31,8%	67,3%	,9%	100,0%	143
	2-4	28,3%	71,6%	,1%	100,0%	316
	5-9	33,6%	66,4%	,0%	100,0%	180
	10 of meer	27,1%	70,5%	2,3%	100,0%	193
Totaal		30,3%	68,9%	,8%	100,0%	832

17. Waarover zou u extra informatie of extra ondersteuning willen ontvangen?								
		Informatie met uitleg over de nieuwe regels	Informatie over beschikbare hulpmiddelen voor werken op hoogte	Algemene informatie over werken op hoogte	Anders	Weet niet	N.V.T.	Aantal (ongewogen)
Branche	Glazenwassers	41,5%	23,2%	24,1%	7,6%	,0%	50,1%	100
	Bouw	14,1%	6,3%	11,9%	,0%	,3%	77,1%	127
	Schilderbedrijven	27,1%	5,3%	9,1%	3,5%	,0%	67,4%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	24,8%	3,9%	12,5%	5,1%	,0%	63,2%	101
	Installatiebedrijven	25,8%	8,7%	6,9%	,0%	,0%	68,0%	88
	Steigerbouw	12,2%	,9%	13,4%	5,0%	,0%	73,0%	51
	Loodgietersbedrijven	31,2%	12,5%	11,8%	,0%	,0%	64,6%	96
	Gevelonderhoud	26,5%	6,0%	21,7%	5,6%	,0%	55,6%	38
	Scheepvaart/onderhoud	23,9%	3,8%	7,6%	,0%	,0%	70,2%	69
	Stukadoors	12,7%	6,0%	9,9%	,5%	,0%	80,8%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	24,3%	7,4%	10,9%	1,4%	,0%	68,2%	143
	2-4	19,0%	7,0%	11,6%	2,8%	,0%	71,7%	316
	5-9	26,0%	4,9%	11,1%	1,2%	,8%	66,4%	180
	10 of meer	19,3%	9,3%	14,1%	1,2%	,0%	72,9%	193
Totaal		22,3%	7,3%	11,6%	1,7%	,1%	69,7%	832

18. Op welke manieren zou u informatie of extra ondersteuning willen ontvangen?													
		Brochure	Website	Werkboek	Onder- steund door arbo- adviseur	Persoonlijk advies	Financiële ondersteu- ning bij aanschaf middelen	Regionale informatie- bijeen- komst over werken op hoogte	Scholings- en oplei- dingsmo- gelijkheid werken op hoogte	Anders	Weet niet	N.V.T.	Aantal (ongewo- gen)
Branche	Glazenwassers	43,0%	14,9%	7,8%	,8%	7,1%	1,3%	8,4%	4,2%	,5%	3,4%	50,1%	100
	Bouw	20,0%	5,9%	6,3%	2,5%	3,1%	1,2%	1,9%	,3%	,6%	,0%	77,1%	127
	Schilderbedrijven	23,0%	9,4%	4,8%	,7%	1,9%	1,5%	1,7%	4,4%	1,1%	,0%	67,4%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	28,7%	14,1%	7,1%	,7%	2,4%	,7%	,7%	,7%	,0%	,0%	63,2%	101
	Installatiebedrijven	24,3%	13,9%	8,7%	1,0%	,0%	2,7%	1,0%	2,7%	1,3%	,0%	68,0%	88
	Steigerbouw	22,9%	6,9%	6,3%	2,7%	2,7%	,9%	,9%	3,7%	2,7%	,0%	73,0%	51
	Loodgietersbedrijven	29,0%	10,3%	12,6%	,0%	3,5%	4,1%	4,4%	7,2%	2,7%	,6%	64,6%	96
	Gevelonderhoud	36,6%	18,7%	19,1%	1,9%	9,3%	13,1%	5,6%	12,3%	4,9%	,0%	55,6%	38
	Scheepvaart/onderhoud	28,1%	5,9%	3,7%	,0%	1,7%	1,8%	,9%	1,1%	1,7%	,0%	70,2%	69
	Stukadoors	15,8%	8,9%	6,0%	1,0%	,5%	,0%	,0%	,0%	,5%	,0%	80,8%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	26,0%	9,0%	8,0%	1,2%	3,5%	2,3%	3,0%	4,2%	,5%	,2%	68,2%	143
	2-4	23,8%	10,0%	6,7%	2,9%	3,2%	3,3%	2,0%	3,0%	1,4%	,0%	71,7%	316
	5-9	24,2%	10,9%	8,9%	,2%	2,9%	2,6%	1,6%	2,6%	4,6%	,0%	66,4%	180
	10 of meer	21,9%	9,9%	8,5%	,0%	,4%	1,5%	1,2%	1,6%	1,8%	,5%	72,9%	193
Totaal		24,6%	9,6%	7,9%	1,3%	2,8%	2,4%	2,3%	3,3%	1,4%	,2%	69,7%	832

		19. Van wie zou u die extra informatie of ondersteuning willen ontvangen?						Aantal (ongewogen)
		Arbo- dienst	Arbeidsin- spectie	Ministerie van Sociale Zaken	Anders	Weet niet	NVT	
Branche	Glazenwassers	19,7%	19,2%	25,4%	3,2%	7,6%	50,1%	100
	Bouw	6,6%	4,7%	8,8%	3,8%	1,2%	77,1%	127
	Schilderbedrijven	7,1%	10,0%	12,6%	5,4%	5,4%	67,4%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	14,4%	15,5%	13,4%	7,6%	9,0%	63,2%	101
	Installatiebedrijven	14,5%	16,8%	19,4%	3,9%	1,3%	68,0%	88
	Steigerbouw	15,1%	5,6%	12,3%	,9%	,0%	73,0%	51
	Loodgietersbedrijven	13,4%	7,7%	14,5%	7,5%	8,4%	64,6%	96
	Gevelonderhoud	17,9%	12,3%	14,9%	7,9%	7,5%	55,6%	38
	Scheepvaart/onderhoud	3,5%	2,6%	19,5%	2,8%	3,2%	70,2%	69
	Stukadoors	13,8%	3,9%	3,8%	1,5%	1,0%	80,8%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	10,4%	11,6%	15,6%	2,1%	5,3%	68,2%	143
	2-4	9,8%	5,7%	11,0%	6,8%	2,3%	71,7%	316
	5-9	12,6%	7,0%	10,3%	6,7%	5,3%	66,4%	180
	10 of meer	11,1%	6,6%	9,7%	6,8%	1,3%	72,9%	193
Totaal		10,6%	8,7%	12,8%	4,6%	3,8%	69,7%	832

20. Ik denk dat het voor mij voordelig is wanneer ik me niet helemaal houd aan de regelgeving voor 'Werken op hoogte'.								
		helemaal mee eens	een beetje mee eens	een beetje mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet	Totaal	Aantal (ongewogen)
Branche	Glazenwassers	39,0%	27,6%	3,6%	27,4%	2,3%	100,0%	100
	Bouw	20,1%	23,5%	12,9%	42,9%	,6%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	36,1%	29,3%	6,7%	27,3%	,6%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	26,3%	29,7%	4,2%	36,7%	3,0%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	32,6%	18,0%	5,2%	44,2%	,0%	100,0%	88
	Steigerbouw	25,2%	10,9%	9,7%	50,8%	3,4%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	21,1%	37,8%	9,4%	31,0%	,6%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	27,6%	29,1%	5,6%	35,8%	1,9%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	4,9%	11,2%	6,4%	73,8%	3,8%	100,0%	69
	Stukadoors	11,0%	29,2%	18,3%	36,0%	5,5%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	26,5%	28,7%	5,1%	38,7%	1,0%	100,0%	143
	2-4	23,6%	27,2%	11,2%	36,7%	1,3%	100,0%	316
	5-9	25,9%	22,0%	13,4%	36,9%	1,8%	100,0%	180
	10 of meer	22,1%	17,5%	14,7%	43,8%	1,9%	100,0%	193
Totaal		24,9%	25,7%	9,2%	38,8%	1,3%	100,0%	832

		21. Ik vind het goed dat het werken op ladders en trappen beperkt wordt.					Totaal	Aantal (ongewogen)
		helemaal mee eens	een beetje mee eens	een beetje mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet		
Branche	Glazenwassers	29,1%	20,7%	10,4%	39,8%	,0%	100,0%	100
	Bouw	40,1%	30,4%	11,6%	16,6%	1,2%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	40,8%	23,5%	11,2%	24,1%	,4%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	34,3%	30,5%	14,9%	18,4%	1,9%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	46,2%	20,5%	13,7%	18,6%	1,0%	100,0%	88
	Steigerbouw	66,0%	11,1%	4,3%	12,9%	5,7%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	37,1%	35,6%	8,0%	18,4%	1,0%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	60,1%	18,3%	5,6%	12,3%	3,7%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	41,9%	13,9%	9,6%	9,3%	25,3%	100,0%	69
	Stukadoors	32,2%	23,4%	20,8%	22,6%	1,0%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	43,6%	24,0%	9,6%	19,8%	3,0%	100,0%	143
	2-4	39,4%	27,2%	13,6%	16,9%	3,0%	100,0%	316
	5-9	36,6%	30,2%	11,5%	20,9%	,8%	100,0%	180
	10 of meer	46,1%	24,8%	10,8%	17,9%	,4%	100,0%	193
Totaal		42,1%	25,7%	11,1%	18,8%	2,3%	100,0%	832

		22. Ik doe altijd wat in de arbowet staat.					Totaal	Aantal (ongewogen)
		helemaal mee eens	een beetje mee eens	een beetje mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet		
Branche	Glazenwassers	28,9%	21,7%	21,3%	26,4%	1,8%	100,0%	100
	Bouw	20,1%	37,6%	34,5%	7,8%	,0%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	21,2%	32,2%	25,4%	16,9%	4,4%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	32,4%	40,5%	19,5%	2,4%	5,3%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	32,6%	41,2%	13,6%	8,3%	4,2%	100,0%	88
	Steigerbouw	33,4%	38,9%	18,2%	9,5%	,0%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	26,4%	42,7%	17,5%	11,2%	2,2%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	14,2%	37,7%	20,9%	27,2%	,0%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	8,4%	32,1%	28,4%	3,9%	27,2%	100,0%	69
	Stukadoors	21,2%	35,3%	22,2%	13,9%	7,5%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	19,7%	36,3%	25,5%	14,6%	4,0%	100,0%	143
	2-4	21,5%	39,8%	23,3%	11,7%	3,8%	100,0%	316
	5-9	29,4%	34,9%	22,9%	11,5%	1,3%	100,0%	180
	10 of meer	32,4%	36,4%	25,5%	3,9%	1,8%	100,0%	193
Totaal		23,3%	37,1%	24,6%	11,7%	3,3%	100,0%	832

		23. Het is voor mijn bedrijf onmogelijk om ons aan de regels voor werken op hoogte te houden. Bent u het daar:						
		helemaal mee eens	een beetje mee eens	een beetje mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet	Totaal	Aantal (on- wogen)
Branche	Glazenwassers	54,9%	13,1%	7,8%	14,9%	9,3%	100,0%	100
	Bouw	16,0%	27,5%	14,4%	39,5%	2,5%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	31,1%	33,1%	12,9%	20,5%	2,3%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	24,7%	27,6%	13,6%	33,4%	,7%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	21,5%	15,4%	28,3%	33,8%	1,0%	100,0%	88
	Steigerbouw	21,3%	19,6%	20,5%	38,7%	,0%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	20,3%	32,6%	19,0%	26,8%	1,4%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	39,5%	20,9%	8,6%	31,0%	,0%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	6,3%	14,1%	23,9%	52,4%	3,3%	100,0%	69
	Stukadoors	13,8%	20,7%	23,9%	33,7%	8,0%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	26,0%	22,8%	16,9%	31,1%	3,2%	100,0%	143
	2-4	22,7%	30,9%	13,8%	30,3%	2,2%	100,0%	316
	5-9	20,0%	28,5%	15,8%	34,0%	1,8%	100,0%	180
	10 of meer	15,1%	22,8%	23,3%	38,3%	,5%	100,0%	193
Totaal		22,7%	25,6%	17,0%	32,4%	2,3%	100,0%	832

24. Waarom is het voor uw bedrijf onmogelijk om u aan de regels voor werken op hoogte te houden?

		2. In hoeverre is het voor uw bedrijf omhooggaan naar de regels voor werken op hoogte te realiseren?													
				Ik prijs mezelf uit de markt als ik me aan de regels houd	Mijn personeel zal zich niet hou- den aan de richtlijn werken op hoogte	De regels zijn onwerk- baar/het is organisa- torisch onmogelijk	Bij kleine klussen niet de moeite waard (tijd/geld)	Bij bepaalde werkzaam- heden geen alternatief	Hangt af van de situatie	Vaak technisch/ praktisch onmogelijk/ geen ruimte voor steiger/- hoogwerker	Afhankelijk van anderen/ opdracht- gevers	Anders	Weet niet	N.V.T.	Aantal (ongewo- gen)
Branche	Glazenwassers	34,5%	3,8%	1,8%	,0%	44,9%	1,4%	3,8%	,5%	1,7%	3,4%	5,2%	,5%	24,3%	100
	Bouw	9,1%	,6%	6,0%	3,1%	29,1%	3,1%	,9%	,6%	5,3%	,0%	3,1%	1,9%	42,0%	127
	Schilderbedrijven	22,5%	8,7%	3,7%	1,7%	33,6%	6,1%	4,2%	4,2%	2,0%	,7%	,9%	,0%	22,8%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	18,8%	2,9%	3,4%	3,9%	30,5%	1,5%	1,9%	1,0%	1,5%	,7%	,5%	12,2%	34,1%	101
	Installatiebedrijven	7,7%	1,0%	1,9%	3,5%	33,1%	1,6%	3,0%	4,5%	4,2%	,7%	3,1%	6,3%	34,8%	88
	Steigerbouw	9,7%	4,7%	6,1%	,0%	32,4%	1,4%	1,4%	2,7%	,9%	,0%	3,4%	4,7%	38,7%	51
	Loodgietersbedrijven	14,3%	1,7%	2,0%	,6%	39,4%	1,9%	5,5%	2,7%	1,0%	,0%	8,3%	,6%	28,1%	96
	Gevelonderhoud	17,2%	,0%	6,7%	3,7%	43,7%	,0%	,0%	5,6%	1,9%	3,7%	3,7%	,0%	31,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	1,8%	,0%	,7%	1,9%	27,2%	2,8%	2,8%	1,2%	1,7%	,0%	5,2%	2,5%	55,7%	69
	Stukadoors	12,8%	1,0%	1,0%	,5%	33,6%	1,0%	7,0%	,5%	6,0%	,0%	2,0%	,0%	41,6%	59
Aantal werk- nemers	1 (ZZP)	14,3%	3,3%	,9%	,0%	35,6%	3,0%	1,7%	3,3%	3,0%	,7%	3,1%	2,3%	34,3%	143
	2-4	16,8%	2,1%	3,9%	3,8%	33,2%	4,0%	3,5%	1,7%	3,4%	,6%	3,5%	,6%	32,6%	316
	5-9	16,0%	3,3%	7,5%	4,5%	34,1%	2,4%	1,1%	1,8%	1,7%	,0%	5,9%	1,4%	35,7%	180
	10 of meer	5,0%	1,0%	9,9%	4,1%	27,8%	,5%	6,4%	1,5%	4,4%	,5%	2,7%	5,3%	38,8%	193
Totaal		13,6%	2,6%	3,9%	2,2%	33,5%	2,8%	2,9%	2,4%	3,2%	,6%	3,5%	2,2%	34,7%	832

		25. Bereidt u zich met uw bedrijf voor op de nieuwe regelgeving omtrent werken op hoogte?					Aantal (ongewogen)
		ja, (voorbe- reidin- gen al gedaan, mee bezig, of gaan we nog doen)	nee	weet niet	N.V.T.	Totaal	
Branche	Glazenwassers	66,6%	20,5%	3,4%	9,5%	100,0%	100
	Bouw	63,7%	29,8%	,0%	6,5%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	59,2%	31,5%	,0%	9,3%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	63,9%	27,3%	5,3%	3,5%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	57,8%	22,4%	,6%	19,1%	100,0%	88
	Steigerbouw	62,0%	29,0%	,0%	8,9%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	52,3%	31,8%	2,2%	13,7%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	61,2%	27,6%	1,9%	9,3%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	44,3%	42,0%	1,2%	12,5%	100,0%	69
	Stukadoors	29,5%	27,0%	1,0%	42,4%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	53,0%	33,9%	,6%	12,5%	100,0%	143
	2-4	58,3%	25,9%	1,4%	14,4%	100,0%	316
	5-9	62,5%	28,1%	,6%	8,8%	100,0%	180
	10 of meer	67,9%	22,6%	1,0%	8,5%	100,0%	193
Totaal		57,9%	29,3%	,9%	11,9%	100,0%	832

		26. Waarom bereidt u zich niet voor?							Aantal (ongewogen)
		We moeten het daar intern nog over hebben	Het is niet mogelijk om onze werkwijze aan te passen aan de regelgeving	Het is niet nodig want we houden ons nu al aan de regelgeving	Het is niet nodig, want vallen is bij ons geen risico	Anders	Weet niet	N.V.T.	
Branche	Glazenwassers	3,8%	12,3%	,5%	,8%	3,6%	,0%	79,5%	100
	Bouw	2,2%	6,0%	7,8%	8,2%	5,7%	,0%	70,2%	127
	Schilderbedrijven	,4%	10,1%	6,8%	,0%	14,3%	,0%	68,5%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	8,0%	2,7%	1,9%	,0%	14,7%	,0%	72,7%	101
	Installatiebedrijven	2,9%	,0%	2,5%	1,0%	15,7%	1,0%	77,6%	88
	Steigerbouw	1,4%	,0%	5,7%	,0%	22,0%	,0%	71,0%	51
	Loodgietersbedrijven	3,9%	2,7%	15,5%	,6%	9,1%	,0%	68,2%	96
	Gevelonderhoud	,0%	1,9%	16,0%	,0%	6,0%	3,7%	72,4%	38
	Scheepvaart/onderhoud	,0%	2,4%	3,2%	2,8%	33,5%	,0%	58,0%	69
	Stukadoors	1,0%	2,9%	3,4%	3,5%	16,8%	,0%	73,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	,6%	7,5%	7,2%	3,7%	14,4%	,5%	66,1%	143
	2-4	1,5%	2,9%	7,6%	3,5%	10,0%	,4%	74,1%	316
	5-9	5,6%	2,2%	5,5%	1,8%	13,1%	,0%	71,9%	180
	10 of meer	5,2%	1,8%	9,9%	,8%	5,6%	,0%	77,4%	193
Totaal		2,2%	4,8%	7,5%	2,9%	11,7%	,3%	70,7%	832

		27. Waaruit bestaan de voorbereidingen?														
												Geen of minder opdrachten aannemen waarbij gewerkt dient te worden op hoogte				Aantal (ongewogen)
		Inkopen van materiaal	Huren van materiaal	Aanpassing van de Risico-Inventarisatie en Evaluatie (RI&E)	Aanpassing Arbozorg en verzuimbeleid	Opstellen plan van aanpak	We besteden er aandacht aan in werkoverleggen	Instructies van medewerkers	Een cursus volgen	Houden van toezicht	Anders	Weet niet	N.V.T.			
Branche	Glazenwassers	23,9%	16,3%	10,8%	5,2%	8,3%	15,0%	11,2%	14,3%	7,3%	15,0%	10,7%	1,8%	33,4%	100	
	Bouw	25,7%	16,9%	18,2%	14,4%	24,2%	23,2%	27,6%	15,4%	21,6%	6,6%	6,0%	,3%	36,3%	127	
	Schilderbedrijven	33,2%	18,0%	12,9%	9,6%	12,9%	14,9%	14,9%	13,3%	11,2%	2,4%	7,8%	7,0%	40,8%	103	
	Dakbedekkingsbedrijven	34,1%	12,0%	18,1%	11,7%	18,3%	16,8%	13,2%	6,9%	9,6%	1,2%	2,0%	2,5%	36,1%	101	
	Installatiebedrijven	16,1%	7,3%	12,7%	5,8%	18,0%	22,2%	14,8%	14,5%	10,7%	7,0%	7,2%	5,1%	42,2%	88	
	Steigerbouw	4,1%	4,1%	14,2%	10,4%	20,2%	18,8%	20,6%	22,2%	14,5%	4,1%	9,0%	4,3%	38,0%	51	
	Loodgietersbedrijven	19,5%	21,1%	17,3%	9,2%	14,8%	21,2%	23,3%	10,7%	12,7%	9,4%	2,8%	4,0%	47,7%	96	
	Gevelonderhoud	34,0%	11,2%	12,3%	4,8%	13,4%	10,4%	16,0%	10,4%	14,1%	9,3%	11,2%	,0%	38,8%	38	
	Scheepvaart/onderhoud	9,3%	3,7%	6,7%	4,9%	6,0%	19,6%	8,5%	4,2%	6,3%	1,2%	14,5%	,9%	55,7%	69	
	Stukadoors	13,8%	9,0%	9,8%	4,4%	4,0%	10,4%	2,9%	2,3%	7,9%	,9%	7,0%	,0%	70,5%	59	
Aantal werknemers	1 (ZZP)	22,2%	13,6%	11,2%	7,5%	12,3%	12,8%	11,0%	13,2%	9,7%	6,0%	6,6%	5,0%	47,0%	143	
	2-4	25,4%	16,9%	14,8%	12,2%	17,4%	21,8%	23,0%	12,5%	16,9%	7,6%	5,7%	,4%	41,7%	316	
	5-9	26,8%	12,0%	18,4%	11,6%	23,2%	22,3%	29,6%	14,9%	17,7%	5,8%	6,0%	1,1%	37,5%	180	
	10 of meer	21,4%	14,4%	22,5%	10,8%	23,9%	29,7%	27,7%	10,7%	20,0%	2,4%	10,1%	2,1%	32,1%	193	
Totaal		23,5%	14,4%	14,8%	9,8%	16,8%	19,0%	19,0%	12,8%	14,2%	5,8%	6,9%	2,9%	42,1%	832	

28. Door de invoering van de regelgeving rond 'Werken op hoogte' zullen de kosten voor ons bedrijf toenemen.								
		helemaal mee eens	een beetje mee eens	een beetje mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet	Totaal	Aantal (onge- wogen)
Branche	Glazenwassers	72,7%	13,6%	4,3%	5,6%	3,8%	100,0%	100
	Bouw	56,4%	28,9%	2,2%	10,3%	2,2%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	74,6%	15,7%	,6%	8,5%	,6%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	78,8%	11,5%	1,4%	7,6%	,7%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	56,9%	25,6%	3,3%	12,9%	1,3%	100,0%	88
	Steigerbouw	34,4%	26,1%	3,4%	27,7%	8,4%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	65,2%	12,7%	5,5%	15,3%	1,4%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	66,0%	14,9%	,0%	19,0%	,0%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	50,5%	11,2%	1,7%	34,2%	2,4%	100,0%	69
	Stukadoors	46,2%	13,1%	16,9%	23,7%	,0%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	56,1%	23,9%	4,0%	14,1%	1,8%	100,0%	143
	2-4	66,2%	16,0%	2,3%	14,2%	1,3%	100,0%	316
	5-9	68,1%	16,2%	1,6%	11,7%	2,3%	100,0%	180
	10 of meer	60,6%	20,0%	3,8%	13,7%	1,9%	100,0%	193
Totaal		60,9%	20,3%	3,2%	13,8%	1,8%	100,0%	832

29. Bedrijven die de regelgeving rond werken op hoogte naleven prijzen zichzelf uit de markt.								
		helemaal mee eens	een beetje mee eens	een beetje mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet	Totaal	Aantal (onge- wogen)
Branche	Glazenwassers	37,2%	23,2%	8,4%	25,6%	5,6%	100,0%	100
	Bouw	23,8%	31,0%	20,3%	23,2%	1,6%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	34,1%	26,9%	10,1%	27,6%	1,3%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	28,5%	30,0%	8,8%	20,9%	11,9%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	34,0%	15,5%	17,3%	28,6%	4,6%	100,0%	88
	Steigerbouw	27,0%	18,4%	20,3%	30,7%	3,7%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	23,9%	41,3%	10,9%	21,6%	2,3%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	39,9%	11,2%	16,8%	32,1%	,0%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	7,6%	17,2%	8,9%	48,5%	17,8%	100,0%	69
	Stukadoors	17,1%	19,4%	23,9%	36,2%	3,5%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	25,6%	24,5%	16,5%	31,3%	2,1%	100,0%	143
	2-4	27,5%	27,8%	14,6%	24,2%	5,9%	100,0%	316
	5-9	30,7%	30,7%	12,3%	22,3%	4,0%	100,0%	180
	10 of meer	30,8%	27,5%	17,1%	22,8%	1,7%	100,0%	193
Totaal		27,5%	26,6%	15,6%	27,0%	3,3%	100,0%	832

		30. Door de invoering van de regelgeving rond werken op hoogte neemt valgevaar in mijn bedrijf af.					Totaal	Aantal (ongewogen)
		helemaal mee eens	een beetje mee eens	een beetje mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet		
Branche	Glazenwassers	35,5%	15,9%	14,1%	33,6%	,9%	100,0%	100
	Bouw	39,1%	35,4%	10,0%	14,7%	,6%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	48,2%	26,6%	6,7%	16,8%	1,7%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	43,7%	32,9%	6,6%	14,7%	2,0%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	39,3%	20,6%	15,7%	16,0%	8,3%	100,0%	88
	Steigerbouw	37,5%	13,2%	15,7%	19,9%	13,6%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	41,7%	24,2%	12,3%	14,9%	7,0%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	51,9%	17,9%	14,9%	9,7%	5,6%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	45,8%	13,8%	7,1%	17,8%	15,4%	100,0%	69
	Stukadoors	13,7%	27,0%	15,3%	32,5%	11,4%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	38,6%	28,3%	13,1%	14,5%	5,4%	100,0%	143
	2-4	43,2%	24,6%	8,7%	20,1%	3,4%	100,0%	316
	5-9	39,3%	23,3%	10,8%	20,7%	5,9%	100,0%	180
	10 of meer	43,4%	26,2%	10,1%	16,0%	4,3%	100,0%	193
Totaal		40,7%	26,4%	11,2%	17,0%	4,8%	100,0%	832

		31. Door invoering van de regelgeving rond werken op hoogte zal er in mijn bedrijf minder gebruik gemaakt worden van trappen en ladders.					Totaal	Aantal (ongewogen)
		helemaal mee eens	een beetje mee eens	een beetje mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet		
Branche	Glazenwassers	22,8%	23,4%	12,7%	40,3%	,8%	100,0%	100
	Bouw	22,5%	27,0%	17,9%	29,8%	2,8%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	42,8%	23,1%	13,2%	18,0%	2,9%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	18,5%	23,6%	26,3%	30,3%	1,4%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	24,9%	17,4%	20,9%	35,5%	1,3%	100,0%	88
	Steigerbouw	29,6%	8,4%	8,1%	30,9%	23,0%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	27,4%	36,2%	6,3%	27,2%	2,9%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	47,4%	20,5%	17,9%	12,3%	1,9%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	61,0%	5,6%	8,1%	23,2%	2,1%	100,0%	69
	Stukadoors	19,9%	18,7%	31,6%	25,0%	4,8%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	28,7%	23,8%	17,9%	27,9%	1,7%	100,0%	143
	2-4	33,4%	18,8%	13,0%	29,9%	4,9%	100,0%	316
	5-9	30,8%	25,4%	12,8%	24,9%	6,1%	100,0%	180
	10 of meer	28,0%	29,2%	17,1%	20,4%	5,3%	100,0%	193
Totaal		30,1%	23,5%	15,9%	26,9%	3,6%	100,0%	832

		32. Mijn omgeving zal negatief reageren als ik de regels voor werken op hoogte overtreed.						Aantal (ongewogen)
		helemaal mee eens	een beetje mee eens	een beetje mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet	Totaal	
Branche	Glazenwassers	21,8%	8,9%	12,1%	45,5%	11,7%	100,0%	100
	Bouw	27,9%	20,7%	16,0%	30,7%	4,7%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	14,6%	20,4%	19,3%	41,7%	4,0%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	26,1%	26,8%	19,8%	25,3%	2,0%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	21,8%	32,7%	19,9%	21,5%	3,9%	100,0%	88
	Steigerbouw	42,9%	17,5%	1,4%	26,1%	12,2%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	29,0%	17,1%	29,3%	22,5%	2,1%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	26,5%	13,1%	16,1%	43,2%	1,1%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	7,7%	19,7%	7,5%	47,9%	17,3%	100,0%	69
	Stukadoors	12,7%	21,8%	18,8%	43,2%	3,5%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	18,0%	22,8%	21,7%	32,9%	4,7%	100,0%	143
	2-4	28,8%	19,8%	14,5%	33,2%	3,7%	100,0%	316
	5-9	29,1%	17,7%	14,1%	32,4%	6,7%	100,0%	180
	10 of meer	28,4%	19,1%	15,6%	30,9%	6,0%	100,0%	193
Totaal		23,8%	20,8%	17,9%	32,6%	4,9%	100,0%	832

		33. Als ik me niet aan de regels voor werken op hoogte zal houden, is de kans groot dat iemand me zou verraden.						Aantal (ongewogen)
		helemaal mee eens	een beetje mee eens	een beetje mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet	Totaal	
Branche	Glazenwassers	17,1%	23,7%	14,2%	33,1%	11,9%	100,0%	100
	Bouw	7,9%	22,3%	13,8%	47,6%	8,5%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	16,2%	21,5%	17,7%	39,6%	4,9%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	32,8%	19,7%	16,6%	25,4%	5,6%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	12,3%	13,9%	28,5%	40,6%	4,7%	100,0%	88
	Steigerbouw	28,9%	11,6%	13,8%	32,4%	13,4%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	9,4%	22,2%	17,5%	40,1%	10,9%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	14,2%	17,2%	14,2%	50,7%	3,7%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	2,1%	3,5%	18,8%	58,4%	17,1%	100,0%	69
	Stukadoors	2,4%	5,9%	28,1%	61,6%	2,0%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	13,3%	17,3%	19,7%	42,9%	6,8%	100,0%	143
	2-4	11,6%	21,3%	13,4%	44,9%	8,8%	100,0%	316
	5-9	13,9%	23,1%	18,6%	36,5%	7,9%	100,0%	180
	10 of meer	9,7%	14,6%	19,1%	48,3%	8,3%	100,0%	193
Totaal		12,3%	18,6%	17,8%	43,6%	7,7%	100,0%	832

34. De Arbeidsinspectie richt zich vooral op de grote bedrijven, de kleine ondernemingen en ZZP-ers controleren ze zelden.

		Helemaal mee eens	een beetje mee eens	een beetje mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet	Totaal	Aantal (ongewogen)
Branche	Glazenwassers	24,2%	18,8%	6,9%	26,1%	24,0%	100,0%	100
	Bouw	31,7%	24,1%	6,9%	24,8%	12,5%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	27,4%	21,3%	11,7%	15,3%	24,3%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	20,7%	13,9%	13,9%	39,1%	12,4%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	31,7%	22,5%	13,3%	17,4%	15,1%	100,0%	88
	Steigerbouw	18,7%	12,5%	7,1%	51,0%	10,7%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	25,4%	22,2%	7,3%	24,8%	20,3%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	27,3%	11,6%	11,2%	32,1%	17,9%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	23,9%	22,3%	31,1%	17,3%	5,4%	100,0%	69
	Stukadoors	30,0%	25,8%	3,9%	26,5%	13,8%	100,0%	59
Aantal werk- nemers	1 (ZZP)	28,8%	24,5%	7,4%	22,1%	17,2%	100,0%	143
	2-4	20,2%	20,7%	14,8%	26,8%	17,5%	100,0%	316
	5-9	29,0%	15,9%	10,1%	31,7%	13,3%	100,0%	180
	10 of meer	38,6%	16,7%	8,4%	22,4%	14,0%	100,0%	193
Totaal		28,1%	21,3%	9,8%	24,5%	16,3%	100,0%	832

35. Geschatte kans dat de Arbeidsinspectie bij u komt controleren of u zich aan de regels houdt

		Aantal (ongewogen)
Branche	Glazenwassers	41,15
	Bouw	41,67
	Schilderbedrijven	34,68
	Dakbedekkingsbedrijven	53,67
	Installatiebedrijven	32,67
	Steigerbouw	56,26
	Loodgietersbedrijven	33,86
	Gevelonderhoud	38,26
	Scheepvaart/onderhoud	44,77
	Stukadoors	35,94
Aantal werknemers	1 (ZZP)	38,17
	2-4	35,37
	5-9	41,93
	10 of meer	46,48
Totaal		39,19

		36. Geschatte kans dat de Arbeidsinspectie	Aantal (ongewogen)
Branche	Glazenwassers	41,89	100
	Bouw	45,39	127
	Schilderbedrijven	40,58	103
	Dakbedekkingsbedrijven	52,82	101
	Installatiebedrijven	37,78	88
	Steigerbouw	52,16	51
	Loodgietersbedrijven	42,17	96
	Gevelonderhoud	40,67	38
	Scheepvaart/onderhoud	40,35	69
	Stukadoors	33,22	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	42,05	143
	2-4	43,45	316
	5-9	43,16	180
	10 of meer	42,55	193
Totaal		42,63	832

		37. Hoe groot schat u de kans dat de arbeidsinspectie, bij ontdekking van een overtreding van de regels voor 'Werken op hoogte', ook daadwerkelijk overgaat tot het uitdelen van boetes?	Aantal (ongewogen)
Branche	Glazenwassers	54,60	100
	Bouw	55,50	127
	Schilderbedrijven	52,39	103
	Dakbedekkingsbedrijven	64,55	101
	Installatiebedrijven	52,17	88
	Steigerbouw	56,54	51
	Loodgietersbedrijven	62,32	96
	Gevelonderhoud	61,27	38
	Scheepvaart/onderhoud	66,36	69
	Stukadoors	53,77	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	57,04	143
	2-4	55,73	316
	5-9	58,41	180
	10 of meer	55,20	193
Totaal		56,56	832

		38. Stel dat de arbeidsinspectie bij uw organisatie een overtreding constateert van de richtlijn werken op hoogte, denkt u dat een eventuele sanctie uw organisatie in moeilijkheden zou brengen?						
		ja	nee	weet niet	Totaal		Aantal (ongewogen)	
Branche	Glazenwassers	53,5%	37,9%	8,6%	100,0%		100	
	Bouw	30,4%	61,5%	8,1%	100,0%		127	
	Schilderbedrijven	44,8%	39,9%	15,3%	100,0%		103	
	Dakbedekkingsbedrijven	52,4%	38,8%	8,8%	100,0%		101	
	Installatiebedrijven	33,4%	51,1%	15,4%	100,0%		88	
	Steigerbouw	44,5%	33,5%	22,0%	100,0%		51	
	Loodgietersbedrijven	35,4%	52,9%	11,8%	100,0%		96	
	Gevelonderhoud	68,6%	24,7%	6,7%	100,0%		38	
	Scheepvaart/onderhoud	32,6%	60,4%	7,0%	100,0%		69	
	Stukadoors	30,5%	59,4%	10,1%	100,0%		59	
Aantal werknemers	1 (ZZP)	41,0%	47,3%	11,7%	100,0%		143	
	2-4	41,9%	47,1%	11,0%	100,0%		316	
	5-9	36,7%	50,0%	13,2%	100,0%		180	
	10 of meer	28,2%	61,5%	10,3%	100,0%		193	
Totaal		38,7%	49,8%	11,5%	100,0%		832	

		39. Hoge boetes zijn een geschikt middel om werkgevers en werknemers ervan te weerhouden om voor de werkzaamheden op hoogte trappen en ladders te gebruiken.						
		helemaal mee eens	een beetje mee eens	een beetje mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet	Totaal	Aantal (ongewogen)
Branche	Glazenwassers	15,9%	12,3%	7,6%	59,9%	4,3%	100,0%	100
	Bouw	21,0%	21,9%	10,4%	42,1%	4,7%	100,0%	127
	Schilderbedrijven	23,8%	21,5%	13,1%	41,5%	,0%	100,0%	103
	Dakbedekkingsbedrijven	16,5%	31,9%	10,3%	40,7%	,7%	100,0%	101
	Installatiebedrijven	21,3%	11,2%	20,9%	46,7%	,0%	100,0%	88
	Steigerbouw	35,2%	19,1%	2,3%	36,8%	6,6%	100,0%	51
	Loodgietersbedrijven	22,8%	28,1%	13,3%	34,9%	1,0%	100,0%	96
	Gevelonderhoud	34,0%	16,8%	4,9%	38,8%	5,6%	100,0%	38
	Scheepvaart/onderhoud	6,6%	19,7%	31,1%	41,0%	1,7%	100,0%	69
	Stukadoors	23,8%	20,4%	13,5%	39,0%	3,4%	100,0%	59
Aantal werknemers	1 (ZZP)	22,3%	17,5%	15,8%	42,2%	2,3%	100,0%	143
	2-4	24,6%	21,2%	9,3%	40,9%	4,0%	100,0%	316
	5-9	16,1%	25,9%	13,5%	44,0%	,4%	100,0%	180
	10 of meer	24,5%	26,7%	8,3%	38,0%	2,6%	100,0%	193
Totaal		22,5%	20,9%	12,6%	41,4%	2,6%	100,0%	832

BIJLAGE 4

Respondenten

Organisaties/partijen		Respondent
1	Vereniging van Steiger-, Hoogwerk- en Betonbekistingbedrijven (VSB)	Dhr P. Hecker
2	De Vereniging Nederlandse Scheepsbouw Industrie (VNSI)	Dhr B. de Vries
3	Landelijke Specialisten Gevelisolatie (LSGI) en Vereniging van Erkende Na-isolatiebedrijven in Nederland (VENIN)	Dhr R. van Bortel
4	UNETO-VNI: ondernemersorganisatie voor de installatiebranche	Mw M. Garcia
5	Stichting Bedrijfstakregelingen Dakbedekkingsbranche	Dhr J. van der Borgt
6	Koninklijke Vereniging Federatie van Ondernemers in het Schilders-, Afschrijfs- en Glaszetbedrijf (Fosag)	Dhr M. Reuderink
7	Algemene Schoorsteenvegers Patroons Bond (ASPB)	Dhr N. Schouten
8	Ondernemersorganisatie Schoonmaak- en Bedrijfsdiensten (OSB)	Dhr N. Koch
9	Arbeidsinspectie	Dhr J. Boer
10	Arbouw	Dhr A. Frijters
11	Vakfederatie Rietdekkers	Dhr J. Kreuger
12	FME-CWM	Dhr G. Meijer
13	VNO-NCW	Dhr B. Koning
14	Bouwend Nederland	Mw F. Lamaker
15	FNV Bouw	Dhr F. Kokke
16	Hout- en Bouwbond CNV	Dhr M. Post
17	Aboma+Keboma	Dhr J. Rademaker
18	De Nederlandse Ondernemersvereniging voor Afbouwbedrijven (NOA)	Dhr G. van der Meulen
Bedrijven		
19-39	20 bedrijven	
EU		Respondent
40	België: Federale Overheidsdienst voor Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg – Algemene Directie humanisering van de arbeid	Dhr. F. Hermans
41	België: Nationaal Actiecomité voor Veiligheid en Hygiëne in het Bouwbedrijf (NAVB)	Dhr R. Brems
42	Finland: Ministerie van Sociale Zaken en Gezondheid	Dhr L. Suomaa
43	Duitsland: Fachausschuss BAU	Dhr K. Tenzer

